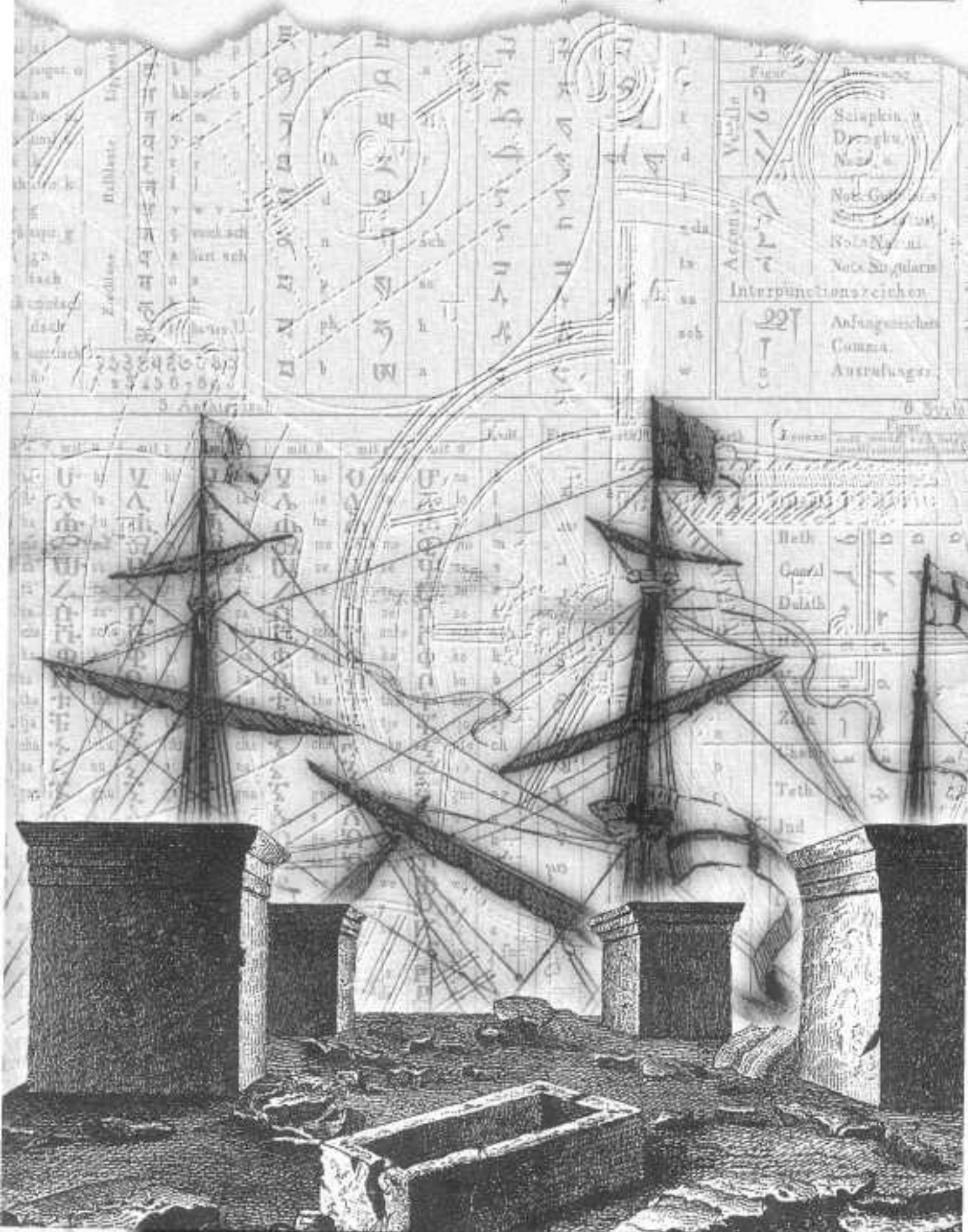

Baska bir dünya olduguna yemin edebileceginiz
o acik denizlerin gecesinde cikip gelen
hayalet geminin stilli sehir caddelerinde,
koy mezarliklarinin tarlalarla kesistigi
bosluklarda, cocuk parklarında ve kurgusu
bosalmis luna parklarda, sandalyeleri
ters cevrilmis meyhanelerde, okuyucuları
coktan yokolmus kutüphanelerin ıssiz
koridorlarında gezindigini mutlaka birileri
fısıldamistir kulagina. Hatta geceleyin
birdenbire havlayan kopeklerin neden
urktuklerini o zaman hissetmissinizdir.
Ya da tum bunlar uyku ile uyaniklik arasında
yasanan turden bir hayal.

Eger Hayalet Gemi ile iltiski
kurmak istiyorsanız...

Herhangi bir evin los odalarından
birinde gözlerinizi kapatın. Ve
karanlıkta bir koltuğa kendinizi
birakıp, gecmist ve gelecegi
ve en önemlisi bugünü düşünüp
sorular sorun. Sonra yaklasmakta
olan Hayalet Gemi'yi düşünün.

Ya da bize yazın.

Arnald Böcklin

Artık ondan kurtulamayacağımızı biliyoruz. Ne kadar korunursak korunalım onun kızıl gölgesi üzerimizden hiç eksik olmayacak. Geldiğini duyuyoruz, biliyoruz en kötüsü. Ondan önce haberi geliyor. Hiç gelmeyecek olsa da korkusu gelip buluyor bizi. O ilahi cezalandırıcının dört atlısından an çirkin olanı: Salgın.

Hayalet Gemi

İki Ayda Bir Yayınlanır

Sayı 31, Temmuz/Ağustos 1996

150000 TL KDV Dahil

içindekiler

Sahibi

Teknofil Teknoloji

Tasarım Ltd. Şti. adına

Adnan Kurt

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Sedef Erkman

Yazı Kurulu

Sedef Erkman

Murat Gülsoy

Ergun Kocabıyık

Nazlı Ökten

Pınar Türen

Halide Velioglu

Tasarım

Faruk Ulay

Baskı

Net Matbaacılık

Emeği Geçen

Başak Çingir'e,

Oya Demir'e

Altuğ Güzey'e

Şerif İzgören'e

Faik Kurşunoğlu'na,

Mürşid Sertal a,

Batur Şehirlioğlu ı

Zeynep Terzioğlu'na,

teşekkür ederiz.

3 karahane

Epiderya

Adnan Kurt

7 çıkmazkapı

Kadınsız Dünya

Jean Baudrillard

9 yakındıklar

Bilmeyen Salgın

Ayşe Yıldız

11 düşüncem

Dişarısı Salgın Vardı

Orhan Cem Çetin

12 deş ve

Vehadaki Erotik Ögele

Johannes Nohl

16 kılavuzkapı

Işık Salgını

Zeynep Direk

20 aşıkölme

Akarib

Balku

24 aşıkölmüşler

Dei Carnifex

Nazlı Ökten

27 ayınlama

Karanlıkta Karmaşa

Faruk Ulay

32 med-cezir

Verem

Karl Mathys

38 uzunyalı

Sıtmayla Nerku

Zeynep Uzunhay

40 haşkahirdünya

Yeryüzünün Rüyası

Mehmet Açar

45 deligimleği

S...S...S...Salgını

Miyase Seriharut

48 gıllıhıne

Fikirlerin Yayılması ve Propagan

André Siegfried

50 denizhançukları

İletişim Kopukluğu Hastalığı

Çiğdem Çalkılıç

51 eşedektimesi

Kupen Güncesi

Makan Aytekin

54 ayınlama

Hasta

Ergun Kocabıyık

56 yalıpınası

Maymunlar Cehennemi

Pınar Türen

58 yalıpınası

Keder Lahiretinde Yolculuk

Ayşegül Kurantoğlu

60 ucunhallandı

Sen Taun

Murat Gülsoy

Epiderya

Yaşam, dünya üzerindeki en genel salgının adıdır.

Geri kalan tüm biçimsel evrişimler, çeşitlenmeler ve ekinse gelişimler, yaşamın - yani büyük salgının alt kümeleridir. Salgın, dirimsel bir belitle başlarsak tanımlamaya (ki özne seçimim bu olacaktır); devinen, evrilen, tanımlı ömürleri alan ve iletişimebilen canlı öge kümelerindeki biçimsel yapılanmaların tanımıdır. Ölçülebilmesi, yani belirlenip kavranması ancak biçimsel değişimler ya da ayrışmalarla olasıdır. Salgın, etkilerinin ölçülmesine kadar, zamansal bir gelişim izler. Ögeler arasında iletişimi zorunludur, iletişim almaksızın biçimsel değişim kurallarını aktarmak alışı değildir. Biçimsel değişim kuralları dirimsel varlıklar için genetik, ekinse yapılar için mematik ("mem"ler, ekinse anlamda ileti birimleri olarak R. Dawkins tarafından önerilmiş, dirimbilimsel "gen"lere karşılık gelen varsayımsal nesnelerdir) olabilir. Devinim, iletişimin türevi sayılabilir. Maddesel aktarım, ya dirimsel parçacıkların devinimiyle, ya da uzun erimlerde canlı türlerin devinimiyle olanaklı kılınır. Bir salgının zamansal gelişimi gözlenirse, etkilenen bireylerin sayısı ve zaman arasında, sıfırdan başlayan ve üssel olarak yükselen, en üst sayısal değerine eriştikten sonra üssel olarak azalan, sıfır veya küçük değerde seyreden bir işlev bulunacaktır. Üssel artan bölümünde, iletişim ve etkileşimin gücü ve hızıyla orantılı olarak salgın yayılacaktır. Bu artış döneminin hızı salgının doğal zaman değişimiyle, yani etkilediği bireyin de "bulaştırıcı" alma zamanına doğrudan ve üssel olarak bağlıdır. Azalma dönemi, yani salgının sönmesi, bulaştırıcı ögeleri yokeden çevre etkenlerin gücüyle ilintili olarak üssel bir değer alır. Son evrede, salgını betimleyen özellikler belli bir sınır değeri olarak duraklar. Artık salgın özelliklerini ve bulaştırıcı ögeleri taşıyan bireyler ya tamamıyla yak olmuş, ya da ölenler (yok alanlar) ve yeni taşıyanların oranı bir sayıya yakınsayarak, değişmez bir değere kilitlenmişlerdir. Salgınların dinamikleri karmaşık sistemleri modelleyen matematiksel denklemlerle tanımlanabilir. Bunlara örnek olarak, ekosistemlerdeki denge koşullarını betimleyen Lotka-Volterra denklemleri verilebilir. Av-Avcı modelleri olarak da bilinen bu denklemler, çatallanan çözüm kümeleri ve garip çekicilerle, kapalı bir sistemdeki devinimi sınırlı da olsa çözümleyebilmektedir.

O halde, canlı bireyler arasındaki etkileşim, ilettiği ögelerle biçimsel bir değişime ve yaygınlığa yol açtığında salgın başlamıştır. Yaşam böylesi bir salgındır işte.

Yaşam salgınındaki en baskın alt salgın kümesi insan salgınıdır, insan salgınının büyüklüğü mutlak sayısal değerinden çok, çevresel etkisiyle değerlendirilmelidir. Ve bu salgının, örneğin dinazor salgınından pekçok nitel ayrımı vardır. Dinazor salgını, tüm diğer iletişim/etkileşim süreçlerinde olduğu gibi bir süreç izlemiş ve başka yaşam türlerinde olduğu gibi mutlak bir yak oluşla sonlanmıştır. Elbette dinazor salgınının alt kümesi alan bir çok salgın yaşanmış olabilir: dinazor vebası, dinazor humması, dinazor veremi gibi. Ama insan salgınıyla dinazor salgını ve diğer canlı türü salgınları arasındaki ayırtedici olgu memsel salgınlardır, insan salgınının alt kümesi olan hastalık salgınları dışında genetik temellere dayalı salgınlar ve ekinse salgınlardan sözedilebilir.

Nedir ekinse salgınlar? Düşünsel ürünlerin, öğretilerin ve söylencelerin yayılması, evrilmesi, kuşaklar arasında aktarılması ekinse salgınlardır. Kurumsal yapıları ve dinamikleri dirimsel salgınlarla aynıdır. Ayrışması, iletilen etkileşim nesnesindedir: birisinde virüsler, bakteriler gibi

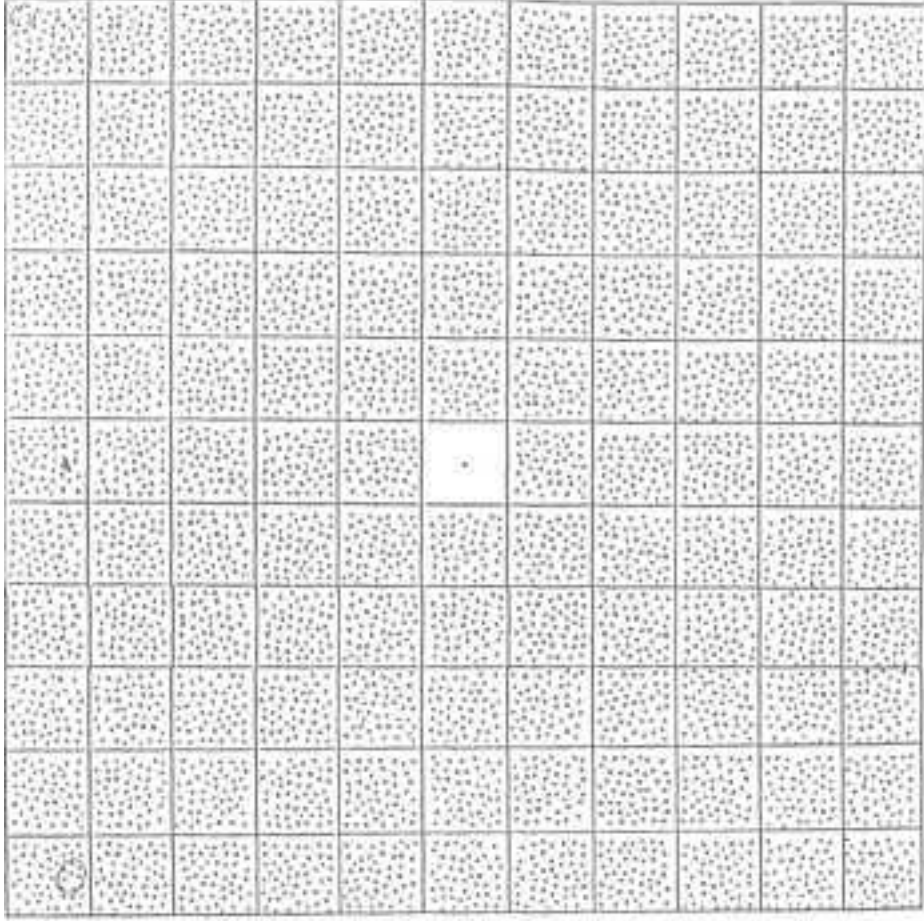
Yaşam salgınındaki en baskın alt salgın kümesi insan salgınıdır. İnsan salgınının büyüklüğü mutlak sayısal değerinden çok, çevresel etkisiyle değerlendirilmelidir. Ve bu salgının, örneğin dinazor salgınından pekçok nitel ayrımı vardır. Dinazor salgını, tüm diğer iletişim/etkileşim süreçlerinde olduğu gibi bir süreç izlemiş ve başka yaşam türlerinde olduğu gibi mutlak bir yak oluşla sonlanmıştır.

fiziksel (kendiliğinden çoğalma, bilgi taşıma özellikleriyle canlı olabilir) nesneler taşıyıcı/bulaştırıcıyken, diğerinde memler, öğreti veya söylencelerdir. Bu ekinel etkileşim ve evrim, bireyler arasında ekinel kural ve bilgiyi taşımak/yaymak için çeşitli mekanizmalara dayanmaktadır. Hayalet Gemi böyle bir mekanizmanın parçasıdır. Bir takım düşünceler, insan topluluklarında yayılırken, diğerlerinden daha başarılı olacak ve baskın çıkacaktır. Daha yaygınlaşmaları birçok etkileşim kuralına bağlı olabilir: daha yaygın ve daha gürültüsüz bir iletişim ortamında olmalarına/ insan beynine ve evrimine daha yatkın içerik ve kurallar içermelerine/ son kertede, insan salgınına güçlü kılacak kılın öğeler ve yöntemler sunmalarına (bencil geni doyurma), iletişimi ortamının özellikleri en azından dil, yerel ekin ve coğrafyaya bağlanabilir.

Bichard Dawkins'in bir yorumuna göre bu ekinel salgınlardan en önemlisi din salgınıdır. Din, bir akıl virüsüdür Dawkins'e göre, yani grip ya da sarılık gibi hastalıklar oluşturan nesnelerin ekinel karşılığı. Ekinel virüsleri beyinsel üretimin gelişmesi ve çoğalmasıyla çeşitlendirdiğimiz ortada. Salgınlar çeşitlenmekte ve türümüze (insan) yatkın ya da karşı olduğunu bile belirleyemiyoruz. Örneğin kol saati salgını! Yaşamsal çizgiyi saatler, dakikalar ve saniyelere bölmek ve izlemek 'şeyi'. Bu, insan türünü yaşatmak ve güçlendirmeye yarar mı bilinmez. Ama düşünsel salgınları, öğretileri güçlendirir şüphesiz: okul salgını (sabah okula gitmeyi, düzenli yeni salgın nesneleri 'öğrenme' ve 'aktarma/bulaştırma' yeteneklerini geliştirmeyi); saat 19:3D'daki televizyon salgınının alt kümesi olan pop müziği salgınının etkileşimini; 9:4D'da nükleer enerji kullanımı salgınına engelleme salgını toplantısına katılarak bulaşıcı yeni düşünsel nesneler toplamayı... Düşünsel salgınlar ve ekinel nesneler belki de sayıca dirimsel benzerlerini kat kat aşmıştır. Çeşitlenme ve etkileşim, yeni iletişim teknolojisi salgınıyla birlikte akıl dışı ölçeklerdedir. Düşünsel salgınların nesneleri fiziksel olmasa da, yansımaları olabilir. Örneğin kentleşme salgını, teknoloji salgını, otomobil salgını gibi.

Ekinel salgınların, dirimsel salgınlar ve evrimlerden farklı olarak belirgin/anlaşılabilir bir amacı olmayabilir. Dysa insan bedeninin amacı, evrimleşme nedeni, insan DNA'sını yaşatmak, gelecek kuşaklar(ı)da varetmektir. Atalarımız yaşamak için bir takım akıla yetenekler geliştirmişti. Ama beyin, büyük olasılıkla akılcı olmaktan çok, dış dünyaya, aya, yıldızlara birtakım simgesel anlamlar yükleyen bir araçtı. Evrensel bir ekin olarak din, büyük olasılıkla bugün de çoğu insanın asıl yeğlediği beyinsel işlem kipidir. Akılcı bilim bir azınlık ilgisidir çoğunlukla. Felsefe antik Yunan'da çıktıysa da, bilimsel düşünce salgını Avrupa Tarihi'nde 1B. ve 17. yüzyıllarda doğdu. Bilimsel düşünce virüsü bir takım insanları etkileyerek, başka işlemler yapan sinir hücrelerinde yeşermeye başladı Mantıksal olarak evrimsel seçim, akılcı beyinleri baskın kılmalıydı. Bilimsel akılcılık, bilim dışı safsatadan daha üretkendir. İnsanlara ve şeylere dağlan/denizleri aşırır, aya ve fezaya götürür. Varolma savaşında (bir diğer anlamda salgını yaymada) akılcı insan örnekleri olayları nesnel olarak değerlendirip sonuçları eniyilemeye çalışacaktır. Onlar verimleri ve güçleri fizik yasalarıyla öngörülen savaş araçları üretirken, ünsel virüs salgını yaşayan çağdaşları hokus-pakusla yetinecektir. Bu savaş insan kümeleri arasında olmayabilir. Tür içi hastalık salgınları (ilaç, tütsü, cerrahi, büyü, fal, biyoenerji, burçlar, ektoplazma, mikroplazma....) ya da doğal görüngüler (yağmur duası,

Din, bir akıl virüsüdür
Dawkins'e göre, yani grip
ya da sarılık gibi
hastalıklar oluşturan
nesnelerin ekinel
karşılığı. Ekinel
virüsleri beyinsel
üretimin gelişmesi ve
çoğalmasıyla
çeşitlendirdiğimiz ortada.
Salgınlar çeşitlenmekte
ve türümüze (insan)
yatkın ya da karşı
olduğunu bile
belirleyemiyoruz.

Dünya Silahlanmasının Görselleşmesi:

Orta karedeki tek nokta, Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombalarıyla birlikte, 2.Dünya Savaşındaki tüm ateş gücünü simgeliyor: 3 Megaton. Diğer noktalar, dünyanın 1981 yılındaki nükleer silah gücünü gösteriyor: toplam 1800 Megaton!

Sol üstteki çember içerisinde, birtek Poseydon denizaltısının silahları vardır: 9 Megaton, yani 2. Dünya Savaşı toplam ateş gücünün üç kati. (Eski) Sovyetler Birliği'nin 200 büyük şehrini yokedebilecek bir güç! Sol' alttaki çember içerisinde sekiz 2. Dünya Savaşı ateş gücüne karşılık gelen Trident Denizaltısının 24 Megatonluk ateş gücünü gösterir. Kuzey Yarıküredeki hemen tüm önemli şehirleri yokedebilir.

Bu çizimdeki yalnızca iki kare (300 Megaton), dünyanın bütün büyük ve orta büyüklükteki şehirlerini yokedebilecek ateş gücünü göstermektedir.

yağmur bombası...) için de çeşitli seçimler yapılabilir.

Okullar, belirlenmiş ve kanıtlanmış/onaylanmış ekinel virüslerin beyne salındığı yerlerdir. Yaygın ve görsel/işitsel iletişim araçlarıyla ekinel bulaşma etkin olarak sağlanmakta ve çeşitlenmektedir. Ekinel virüsler, insan kümeleşmelerini de belirlemekte ve insan kümeleri arasındaki gerilimi de oluşturmaktadır. Böylece tür içi çekişmeler ve belirli öğretilerin görece olarak güçlenmesi daha geniş çapta bir akıla salgın oluşturmak üzere kararsız dengeye gelmektedir. Bu kararsız denge çok boyutlu, çok bilinmeyenli, çok zor, değişkenleri çok bağımlı ve zamanın hızlı işlevlerini içeren denklemler kümesi ile tanımlanabilir. Ekonomik, toplumsal, ekinel, siyasal, tarihsel içerikleri bir yana, bu kararsız denge, kümelerarası silahlanma ve savaş tasarımları ile korkunç olasılığı gösteriyor:

İnsan salgını her an sonlanabilir!

PostScriptum

DNA molekülüleri, yani genler, bu dünyada hüküm süren kopyalayıcı ve ölümsüz, ya da ölümsüz sıfatını hakedecek kalıtım varlıklarıdır. Biz canlı, taşıyıcı bireylerin ömürleri on yıllarla ifade edilebilirken, dünyadaki genlerin ömürleri binlerce, milyonlarca yılla ancak anlatılabilir.

Ama bu gezegende yeni bir kopyalayıcı (replicator) varlık doğuyor. Hala yeni, hala çocukluk evresinde. Bu yeni yaratı ortamı insan ekinidir. Ve bu kopyalayıcıya bir isim, bir tanım vermek gerekir. Konulacak isim ekinel iletimi anlatacak birşey olmalıdır. 'Gen' gibi ses verecek bir isim, Yunanca taklit'ten "mimeme'nin bozulmasından çıkarılarak "meme" (benzer şekilde Türkçe'de "mem" olabilir mi?) konulabilir.

Memlerin örnekleri müzikte, öğretilerde, modada, köprü tasarımında bulunabilir. Gen denizinde, genlerin spermler ya da yumurtalarla bedenden bedene kendilerini aktarması gibi; memler de mem denizinde, en geniş anlamıyla taklit denilebilecek bir süreçle beyinden beyine aktarılır.

Memler için 'yaşayan nesneler' tanımlaması kullanılmalı: öğretiler olarak değil, teknik olarak. Döllenmiş bir mem akla girdiğinde, kelimenin tam anlamıyla beyin asalaklanmış olacaktır. Aynen bir virüsün, konakçı hücrenin kalıtsal mekanizmalarında asalak olması gibi, beyin de memin iletimi ve yayılması için bir konakçı durumundadır.

"Ölümden sonra hayat inancı" memi, gerçekten de fiziksel olarak milyonlarca kez, insanların sinir sistemlerinde bir yapı olarak tüm dünyada yankılanmayı sürdürmektedir. Sokrat'ın bugün dünyada belki bir iki tane geni dolanmaktadır. Ama Sokrat'ın, Leonardo'nun, İsa'nın, Gautama'nın memleri canavarlar gibi yaşamayı sürdürüyorlar.

Kaynakça:

'Infected with Science M. Hidley New Scientist 1994

*Qntogeny & Phylogeny S.J. Gould 1977 Harvard University Press

*Bifurcation Theory Ed. Q. Gürel, G.Rössler Annals of New York Academy of Sciences vol. 316

*Darwin's Dangerous Idea Daniel C. Dennett 1995 Simon & Schuster

The Mind's I D.R. Hofstadter, D.C. Dennett 1981 Penguin

"Bencil Gen B. Dawkins, 1995 TÜBİTAK Yayınları

Bilimsel akıcılık,
bilimsel safsatadan daha
üstündür. İnsanlara ve
şeylere dağları/denizleri
aşar, aya ve lezaya
götürür. Varoluş
savaşında (bir diğer
anlamda salgın
yaymada) akılcı insan
örnekleri olayları nesnel
olarak değerlendirip
sonuçları eniylemeye
çalışacaktır.

Kadınsız Dünya*

Sanalla birlikte yalnızca Gerçek ve Röntgenesel (Réfrentiel)
olamın tasfiye çağına değil, Ötekinin ortadan kaldırılma
çağına giriyoruz.

Bu, yalnızca tekil toplulukları etkilemekten öte, tüm ötekilik
biçimlerine de saldıran bir etnik acıdırırmayla eşdeğerdir.

Bu ötekilik:

Tedavi hücayla sayılan ölümdür.

Estetik cerrahiyle kovalanan beden ve yüzüktür.

Sanal gerçeklikte silinen dünyadır.

Beynin bireysel hücrelerin klonlanmasıyla ortadan kaldırılacak
olan her birimizdir.

Ve son derece basit olarak sürekli iletişim içinde olm
yununda olan ötekiliktir.

Eğer informasiyon gerçekliğe karşı kusursuz suçun işlendiği
yere iletişim de baskıltı karşı kusursuz suçun işlendiği
yerdur.

Artık öteki yok: İletişim.

Artık düşman yok: Müzakere.

Artık yadımca yok: Davetlilik.

Artık olumsuzluk yok: Mutlak olumluluk.

Artık ölüm yok: Klonlanı olumsuzluğu.

Artık ötekilik yok: kimlik ve farklılık.

Artık hastan çıkarma yok: Cinsel kayıtsızlık.

Artık yankama yok: Asırgerçeklik. Sanal Gerçeklik.

Artık sır yok: Şeffaflık.

Artık kader yok.

Kusursuz suç.

eşcinsel komplosu bulunduğu anlaşılır! Salgın sürerken tüm ergenlik çağındaki kızlar ve kadınlar yokolur ve insan ırkı yokolma tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Gerisi düğümlerle dolu bir gerilimdir. Ama ana fikir kadınlığın ortadan kaldırılmasıdır. Bu, mecazı ve belki de mecazdan da fazlası kadınlık olan, her tür ötekiliğin imha edilmesinin ürkütücü bir alegorisidir.

Hiç de alegorik olmayan bir şekilde kurbanı olduğumuz şey, ötekiliği yok eden bir virüstür. Ve AIDS için olduğundan daha fazla diyebiliriz ki hiçbir bilim bizi, antikorlar ve bağışıklık stratejileri sayesinde ötekinin tam ve kesin bir imhasını hedefleyen virüsün neden olduğu bu patolojiden koruyamaz. Eğer şu anda virüs türün biyolojik yenidenüretimine ilişmiyorsa da, daha temel bir işleve, ötekinin simgesel olarak yenidenüretimine -tursuz bireyin klonlanmış, cinsiyetsiz yeniden üretimine- ilişmektedir. Çünkü ötekinden yoksun kalmak cinsiyetten yoksun kalmaktır ve cinsiyetten yoksun kalmak herhangi bir türe simgesel aidiyetten yoksun kalmaktır.

Kitap italya'da çıktığı zaman (1953-yayıncılar reddettiği için yirmi yıl boyunca yayınlanamadı) müstehcenlikten hüküm giydi ve toplandı,- oysa ki temelde hiçbirşey kadınsız bir dünyadan daha az pornografik olamaz. Ama bu, sadece panik yaratan düşüncüyü saklamak için bir mazeretten başka bir şey değildi. Bu, kadınlığın yok edilmesi örtüsü altında daha da korkunç bir yok edim karşısında, tümüyle Aynı'ya teslim edilmiş bir dünya düşüncesi karşısında duyulan paniktir.

Bu kelimenin gerçek anlamıyla yabancılaşmanın sonudur. Artık karşıda kimse yok. Bu zamana dek bunda öznenin ideal sonu görünürdü,- kendinin tam olarak uygunlaştırılması ve düzenlenmesi. Bugün yabancılaşmanın bizi çok daha kötü birşeyden, ötekinin kesinkes kaybından, ötekine aynı tarafından el konulmasından korumuş olduğunu fark ediyoruz.

Almancada görünürde eşanlamlı olan ama ayrımları anlamlı olan iki terim vardır. 'VERFREMDUNG', kendine yabancı, öteki-oluş, gerçek anlamıyla yabancılaşmadır. Buna karşın 'ENTFREMDUNG', ötekinin elden alınması, her türden

*Baudrillard J., Le Crime Parfait, Editions Galilée, Paris, 1935, s. 131-135.

Türkçeleştiren Nazlı Ökten.

Virgilio Martini'nin Kadınsız Dünyası (Il Mondo senza Donne, 1935) ergenlikten menapoza, tüm kadınları döllenmiş hale düşüren gizemli bir hastalığın (sonunda adı "fallopit" koyulur) yıkımlarını anlatır. Hastalığın belirtileri daha elli yıl önceden AIDS'i kaçınılmaz bir biçimde çağrıştırır. Şaşırtıcı bir tesadüf sonucu hastalık Haiti'den çıkıp tüm dünyayı istila etmiştir. Ve çelişkili bir diğer tesadüf sonucu bilimin karşısında çaresizi kaldığı (tıpkı AIDS gibi) bu hastalığın kökeninde kadın ırkının kökünü kazımayı amaçlayan bir

ötekiliğin yok edilmesi anlamına gelir. Oysa ötekinin elden alınması kendinin elden alınmasından daha vahimdir. Ötekinden yoksun kalmak yabancılaşmadan daha beterdir,- bizzat diyalektik karşıtlığın ortadan kaldırılmasının yol açtığı ölümcül bir başkalaşma. Nesnesiz öznenin, ötekisiz Aynının kesin dengesizleşmesi: Aynının nihai birikmesi ve sıçraması*. Bireyler için olduğu kadar, kendi kendini programlayan ve kendi kendine gönderme yapan sistemlerimiz için de uğursuz bir kader. Bu bir türü yağmacılardan** [doğal olarak onun sırtından yaşayanlardan] çekip almak gibi bir şey. Bu hasımlıktan yoksun kalan tür ancak kendi kendini (bir tür yağmadıkla) yok edebilir. En büyük doğal yağman ölüm olduğuna göre, her ne pahasına olursa olsun ölümsüzleştirilmeye, ölümün elinden alınmaya çalışılan -canlının ikamesi teknolojileri yoluyla yaptığımız budur- yok olmaya mahkumdur. Birini kaybetmek için en iyi strateji onu tehdit eden her şeyi ortadan kaldırmak ve böylece tüm savunmalarını düşürmektir,- kendi kendimize uygulamakta olduğumuz şey işte budur. Her şekliyle ötekini (hastalık, ölüm, olumsuzluk, şiddet, tuhaflık) ırk ve dil farklılıkların saymıyoruz bile, safdışı bırakarak, tam bir olumluluğun parlaması için tüm tekillikleri safdışı ederek kendi kendimiz safdışı etmekteyiz. Tüm biçimleriyle kötülüğün kökünü kazıyarak olumsuzluğa ve ölüme karşı savaştık Olumsuzun etkisini safdışı bırakarak olumluluğu zincirinden boşandırdık ve şimdi öldürücü hale gelen o. Olumluluğun zincirleme tepkimesini serbest bırakarak aynı anda sapkın ama tamamıyla tutarlı bir etkiyle yoğun bir viral patolojiyi de serbest bıraktık. Çünkü olumsuz olmaktan uzak virüs tam tersine öldürücü tecessümü [cisimleşmesi] olduğu bir olumluluk-ötesine yol açtı. Aklın ilerlemelerini gölgeleri gibi takip eden kötülüğün başkalaşımaları [metamorphoses] gibi bu da gözümüzden kaçtı.

Bu nesnesiz özne, ötekisiz özne paradigması, cansızlaştırılmış tözlere kadar gölgesini yitiren ve kendine şeffaf hale gelen her yerde kendini gösterir: Kalorisiz şekerde, sodyumsuz tuzda, tuzsuz yaşamda, nedensiz sonuçta, düşmansız savaşta, nesnesiz tutkulara, kölesiz efendide, hepimizin olduğu ibi efendisiz kölede.

Kölesiz bir efendiden ne olur? Kendi kendini korkutur sonunda.

Ya efendisiz bir köle? Kendi kendini sömürür sonunda. Bugün ikisi de gönüllü köleliğin modern biçiminde birleştiler: veri sistemlerine, hesap sistemlerine kölelik,- tam etkililik, tam performans. Bu dünyanın en azından sanal efendisi haline geldik ama bu efendiliğin nesnesi, bu efendiliğin erekliliği kayboldu.

*Stase ve metastase; Baudrillard bir kez daha tıbbın jargonunu ödünç alıyor. Birincisi vücuttaki bir sıvının akışının durması, ikincisi de kanserli hücrelerin diğer organlara sıçraması anlamına geliyor.

**Burada söz konusu olan yaşamak için başka bir türü avlayan hayvanlardır. Fareyi kovalayan kedi, sinek yiyen örümcek gibi.

ev yaşamında buluşalım...

Bitmeyen Salgın

Karanlık ve soğuk bir hastane koridorunda sessizce duvarın dibine yığılıyor bir kadın. Hıçkırıyor. Gözlerinden aşağıya inmekte tereddüt eden yaşlar şaşkın, ne yapacaklarını bilmez halde. Aldığım bütün eğitime rağmen, bebeğini kaybeden bir kadına hele çığlıklar atmadan suskun suskun ben her şeyi anlıyorum diyen kadına söylenecek en doğru sözü bulamıyorum o anda.

Benim de teselliye ihtiyacım var. Giden benim de bebeğim. Üstelik yapılacak bir şey varsa ve yapamadıysamın hesabını da vermeliyim kendime. Diğer görevlilere de bilgi vermeliyim. Kalın bir dosyanın orta yerine kırmızı kalemle exitus nedenini de yazmalıyım. "Akut Gastroenterit" kısaca ishal salgınında kaybettik diğerleri gibi bu yeni dünyayı da demeliyim. Tüm bu bürokratik gereksizliklerden, yazık oluşlardan kaçacak sığınacak bir yer bulmalıyım en önemlisi. Böyle salgınlar olur muydu geçmişte de diyebileceğim birileri olmalı Sen olsan ne yapardın diyeceğim birileri.

Kocaman bahçeden kuru asma filizlerinden dut ağacına yapılan salıncağa, beyaz badanalı merdivenlerine, hanımbeyeküstülerle süslediğin taraçandan seyretmek isteyerek her şeyi sana kaçırmıştım, belki de.

Ben kendi halinde karşınızdaki evde büyümeye çalışırken, nakış nakış işlediğin yüreğimi alıp sana geliyorum yıllar öncesi gibi. Çizgi filmlerin hiç uğramadığı çocukluğuma renk kattığın akşamlarıma. Yemekten sonra en kutsal görevimizi yerine getirmek için pürtelaş annemden izin alma sıkıntısını üstleniyorum. Haydi diyor acele edin. Koşuyoruz pabuçlarımızın arkası yarım, elbiselerimiz dökülüyor. Siz ütüz karı koca büyük bir memnuniyetle kabul ediyorsunuz tertemiz evinize. Yerlerimiz hazır. Bordo renkli el dokuma halınıza basınca gömülüyor minik ayaklarımız. Üzerine, küçük bedenlerimize göre dikilmiş minderleriniz uzatılmış, kızılık, elma kurusu ve kavrulmuş buğdaydan oluşan çerez tabaklarımız minderlerin önüne bırakılmış, senin minderin üç minderin önünde, file de yüzü koyun uzanıp bacaklarımızı yukarı dikeyiyor. Öyle konsantre olabiliyorsun ancak. Ağzından ahenkle süzülüyor giriş cümlelerin. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde develer tellal pireler berber iken, ben annemin beşiğini tıngır mıngır sallıyor iken... Uzayıp giden giriş bölümünde hiç görmediğim annenin senin salladığın beşiğini, pirenin usturasını düşleyerek derin bir uykuya dalıyorum. Ve iste kaçırdığım bir masal daha. Belki de içinde bulunduğum bu zavallı halime açıklama bulabilirdim o masalda. Yine de çok üzülüyorum. Sen diğer gecelere bıkmadan usanmadan hazırsın. Bize hediye edeceğin bir sürü masalın var. Sarayda geçirdiğin çocukluk yıllarını, padişahın torunları için getirtilen sinemaları kapının aralığından izlediğini anlatıyorsun, neden kapı aralığından izlediğini anlamıyoruz. Bizim için asilsin ya, yetiyor. Biz her şeyi masal sanıyoruz.

Filmlerde gördüğün sahneleri dehşet ve şefkatle anlatıyorsun, senin ağzından, bizim gözlerimizden bal damlıyor. Uyku görevlileri göz kapaklarımızı çekiyor. Sen onlara kızyorsun. Birden sıçırıyoruz hiç kapmamış gibi hayretler içinde senin beyaz teninde gözlerimiz, dikkat kesiliyor. Bir salgından söz ediyorsun. Birden bitkinleşiyorsun. Gözlerindeki pırıltı sönüyor. Bak işte şu anda bulunduğum durum tıpkı senin o zamanki halini andırıyor. Ve aklım olmadık hayallerin peşinden gitmeye devam ediyor. Zor yıllardı o yıllar çocuklar diyorsun. Açlık, yoksulluk kol geziyor. Bir söylenti yayılıyor,- içilen sularda mikrop olduğuna dair. Çok mikrop gördüm

Bir salgından söz
ediyorsun. Birden
bitkinleşiyorsun.
Gözlerindeki pırıltı
sönüyor. Bak işte şu
anda bulunduğum durum
tıpkı senin o zamanki
halini andırıyor. Ve aklım
olmadık hayallerin
peşinden gitmeye devam
ediyor. Zor yıllardı o
yıllar çocuklar diyorsun.
Açlık, yoksulluk kol
geziyor.

diyorsun. Anlayamıyoruz. Anlatıyorsun. Sular zehir zenberek akıyor çeşmelerden. Bir takım adamlar içmeyin uyarısı yapıyor. Kimse uyarılara aldırıyor. Sizin haricinizde herkes alıyor sudan. Ne kadar dayanabileceğinizi bilmiyorsunuz. Saraydaki lüksten sonra her şey çok daha zor geliyor, su taşımak, sırada beklemek, kötüsü taşınacak suyun bile olmayışı evdeki sular bilmesin diye yemp.k hile yapmıyorsun. Kardeşin henüz küçük bir bebek. Dayanamıyor. Sadece onun mamasını yapıyorsunuz. Bir süre öyle idare ediliyor, ama stok bitiyor. Annen herkesin o sudan kullandığını kimseye bir şey olmadığını sizin de o sudan alabileceğinizi söylüyor. Bir şey olmaz sanıyorsunuz. Ama oluyor. Gecenin demlenen saatlerinde çığlıklar atarak titreyerek kusarak sokaklara dökülüyor herkes. Tuvaletler pislikleri almıyor. Yol kenarlarındaki su arklarından akarak köy deresini taşıyor.

Hastalığın ne olduğunu kimse anlayamıyor. Yok olup gitme kaygısı herkesin içini kemirmeye başlıyor. Hafızalara komşu köyün bakır zehirlenmesi yüzünden haritadan silindiği geliyor. İhtiyar heyeti toplanıp durum değerlendirmesi yapıyor. Suçun gençlerde olduğuna karar veriliyor. Mikrobu taşısa taşısa onlar taşımıştır diyorlar. Gençler biz suçsuzuz diyebilmek için bir araya gelemiyorlar bile. Sonunu bekleyen insanlar gitmeden önce yapmak isteyip yapamadıklarını dışa vurmaya başlıyorlar. Maskeler düşüyor, birbirinin malında gözü olanlar ne var ne yoksa yağmalıyorlar. Korucu korumak zorunda olduğu tarlaların sahiplerine doğrultuyor silahını. Ev sahipleri gelen misafirlerin nasıl olduklarıyla hiç ilgilenmiyor, misafirler de iyi olma zorunluluğundan kurtuluyor.

İnsanların ateşinden ağaçlar tutuşuyor. Yayılan pis kokudan tüm hayvanlar boğuluyor. Ve ilk ölüm gerçekleşiyor. Minik bir insan, ardına yaşlılarını da kalıp her şeye veda ediyor. Sen kardeşinin solan gözlerine bakıp hiç masal dinlemediği, hayal kuramadığı için üzgün olduğunu söylüyorsun. Belki de sırf bu yüzden üç kuşak boyunca bizim aileye yetecek kadar masal biliyorsun aklında. Şimdilerde o salgının tifo ya da kolera salgını olabilirliğini düşünüyorum. Ölümü bekleyen ihtiyar heyeti ve yaşlılarına hiç bir şey olmuyor salgında.. Her şey süt liman oluveriyor. Yağmalanan mallar geri iade ediliyor, herkes birbirinin nasıl olduğuyla ilgileniyor eskiden olduğu gibi.

Anlattığın hikayeyle elimizden aldığın umudu fark edip gökten üç elmayla birlikte geri veriyorsun.

Aklımız elmalarda kalıyor ne demeye çalıştığını düşünüyorum.

Karanlık koridorda kendimi bilmez halde dolaşırken söz ettiğin salgını görüyorum. Boyutlarını değiştirerek salgının bizi de sardığını seziyorum. Tutkularımızı, aşklarımızı, güzlerimizin içindeki gülüşü kaybediyoruz salgında. Olmayacak hayaller kuramıyoruz artık, o kadar cesur değiliz. Bebeklerim masalsızlıktan yıllardır Cin Ali'nin top atmasını Ninja Kaplumbağaların onları kurtarmasını bekliyorlar. Ne Cin Ali tapunu atıyor ne gökten üç elma düşüyor. Bizimkiler bitti, onların hayallerini tüketiyoruz şimdi.

Sen olsaydın ne yapardın biliyorum.. Ben de onlar için bir şey olmak istiyorum Karulga Sultanın Üzümleri masalındaki üzüm salkımı örneğini koparıldıkça çoğalan.

Suçun gençlerde
olduğuna karar veriliyor.
Mikrobu taşısa taşısa
onlar taşımıştır diyorlar.
Gençler biz suçsuzuz
diyebilmek için bir araya
gelemiyorlar bile. Sonunu
bekleyen insanlar
gitmeden önce yapmak
isteyip yapamadıklarını
dışa vurmaya başlıyorlar.
Maskeler düşüyor,
birbirinin malında gözü
olanlar ne var ne yoksa
yağmalıyorlar. Korucu
korumak zorunda olduğu
tarlaların sahiplerine
doğrultuyor silahını.

Dışarıda Salgın Vardı

Orhan Cem etin

Fotoğrafçının Notu:

Dışarıda salgın vardı. Odama kapanmış, hikimseyle grşmyordum. Telefonlara bile yanıt vermiyordum. Kentte herkesin benim gibi yaptığım, salgının ise çoktan bitmiş olduğunu neden sonra öğrendim.

Vebadaki Erotik Öğeler*

The'ı Hazin Güvencin Gerdanlığı'nda kocasına tutkuya bağlı olan ve bu tutku sonucu eritip biten ve hiçbir şeyden haz alamayan Atka'nın öyküsünü anlatır. Kocası Ebu Bekir 1011 yılında Kurtuba'da salgınlaşan vebadan öldükten bir yıl sonra yakalandığı bir ic hastalık sonucu aynı gün can verir. Atka, Annesi ve cariyelerinin ahalihüna göre "onun ölümünden sonra hiçbir şey iki nefes kalması tamam tutmuyor. Ancak kesinlikle eminim artık hiçbir kadını aynı yatağı paylaşamayacak nasıl olsa, işle bu sevinç bana yeter. Biricik korkum buydu, ona da artık olanak yok. Sındı işi tek arzusu bir an önce ona kavuşmak" der.

Philip Ariès Barak çabıda askı tanrısa Eros'la olan tanrıdan Tianatos arasındaki yakınlaşmadan söz ederken Dürer'in Mahzar'ın Afrika gravür serisinden birinde altı ürkütücü zayıflığa rağmen vütsarı bir cinsel reganı bulunduğu dikkat çeker. Putuok'tun Zaragoza'da Rahimius Uyazman'ında sevdiği adıyla nisanın kilsede evlenirken aktıran Trivulca pımarlık içinde kiliseye geri döndüğü ve emanetive para verecek peçelerini sevgilisinin mezarına asarip açılmakla geçtir. Sade salgın zamanlarında genç kez ve erkek cinsellerine açılışınca alba sayan ölüsevicileri anlatır. Kısacası ask ve ölüm, ölüm ve cinsellik birbirine buhar. Aşağıda okuyacağınız metin 1926 yılında Kara Veba üzerine yazılmış Almanca bir kitabın 1971 Yılında yayımlanan İngilizce çevirisinden Türkçeleştirilmiştir. Vebanın Ortacağ insanı üzerindeki etkilerini toplumsal ve kültürel açıdan inceleyen ilk eserlerden olması itibarıyla önemlidir. Metin büyük ölçüde döneninden kaynaklanan son derece ahlakçı vurgularına rağmen fahal bir gürsellik barındırmaktadır. NÖ

"Kara Ölüm" salgınından önce de Avrupa'da genel bir ahlaki çözülme yaşanmaktaydı. Boccaccio'ya göre; "En tepedekilerden en alttakilere kadar dini ve cismani bütün yönetici sınıflar tam bir sefahat içinde yasıyordu. Zerre kadar utanma ya da çekinme hissetmeksizin kendilerini tamamen şehvi arzularına teslim etmişlerdi, o kadar ki dışı olsun erkek olsun herhangi bir fahişenin istismarıyla, anlardan en önemli şeyleri bile elde etmek mümkün olabiliyordu". Ancak salgına kadar orta sınıfta görünürdeki saygınlık ortamı bir

derece korunmuştu; Kara Ölüm'ün saçtığı dehşetin mahkemeleri ve polis gücünü kökünden kazıyıp son bir kaç terbiye kuralını da silip süpürmesinden sonra bu da yok olup gitti, "insanlar, yakışık alır mı almaz mı diye düşünmeden sadece kendi iç güdülerinin önderliğinde yaşıyorlar,- gece ya da gündüz, yalnızken ya da topluluk içinde nefisleri ne emrederse onu yapıyorlardı. Manastırdaki rahibeler bile kuralları bir kenara bırakmış, hayvani şehvetlerine teslim olmuşlardı. Azgınlık ve ifrat içinde yaşayarak ömürlerini uzatabileceklerini zannediyorlardı".

Bir zamanlar Atina' da olduğu gibi şimdi de Floransa'da bir çok insan, sağlık sebeplerinin kişiyi olabildiğince sefih bir yaşam sürmeye mecbur bıraktığına inanmaktaydı. 'Onlara göre en iyi tedavi yöntemi; içebildiğin kadar içip gönlünce eğlenmek, her türlü arzuyu tatmin etmek ve olup bitenlere gülüp geçmekti". 1355'te Korsika'da bir siyasi parti kadınların ve malların ortak kullanımını teklif etmişti. Üstelik Korsikalılara bunu, "Altın Çağ" a dönüş olarak sunmuştu. Veba salgını sırasında Rama'da çılgın şenlikler ve içki alemleri düzenlenirdi, insanlar evlerinin kapısını sadece dostlarına değil hiç tanımadıkları insanlara da açık tutarlardı. Aynı şekilde Paris'te de baloların, ziyafetlerin,eğlencelerin ardı arkası kesilmiyordu. Fransızların, akrabalarının cesetleri üzerinde dans ettikleri söylenir. Sanki, hanelerini talan eden felaketten ve dostlarının ölümünden duydukları sevinci göstermek ister gibidirler.

Fransız kiliselerindeki rölyefler bu bağlamda olağanüstü bir öneme sahiptir,- bu resimlerde erotik sahneler tasvir edilmektedir.Hatta, Alby katedralindeki bir freskoda iki erkeğin cinsel ilişkide bulunması resmedilmiştir. Homoseksüellik, Almanya'nın bazı bölgelerinde de oldukça revaçtaydı. Bunun bir kanıtı, Beghards ve Beguins duruşmalarıdır(14.yy). Özellikle de bir Greifswald el yazmasının günümüze ulaştırdığı Brunn'lü Johannes ve Albert kardeşlerin itirafları oldukça açıklayıcıdır. Bu itiraflardan anlaşıldığına göre, 'Özgür Akıl Kardeşleri ' homoseksüelliğin günah olduğuna inanmıyorlardı.' Bir kardeşimiz bir erkekle cinsi münasebete girmeyi arzu ettiği zaman bunu hiç bir engelle karşılaşmadan ve kendini günahkar hissetmeden yapmalıdır. Aksi halde, 'Özgür Akıl

The Black Death, A Chronicle of the Plague Compiled from Contemporary Sources adlı kitaptan Zehra Gülbahar Türkçeleştirdi.

Alfred Rethal. Ölümün Dansı

Kardeşleri'nden biri olamaz".

Bir Münih el yazmasında şunlar nakledilmektedir,- 'Günah çıkarmak için toplandıklarında tarikatın lideri bir vaaz verdikten sonra cemaatin içindeki en güzel kadını seçip ahr ve ona canının istediğini yapardı Daha sonra ışıkları söndürüp hep birlikte sevişmeye başlarlardı., kadın kadına ya da erkek erkeğe, nasıl rasgelirse. Herkes, karısının ya da kızının nasıl iğfal edildiğini gözleriyle görmek zorundaydı, çünkü insanın uçkurunun alandaki şeyle yaptığının günah olamayacağını iddia ediyorlardı. Onların dinleri buydu'.

Mihrabın orta yerinde bile uygulansa enstestin caiz olduğu, kimsenin bunu engellemeye hakkı olmadığı ya da öldükten sonra dirilen isa'nın Madalena'yla cinsel ilişkide bulunduğu gibi tuhaf öğretiler, veba salgınlannın ahlaki değerlerde yozlaşmaya ve karmaşaya yol açtığını göstermektedir.

Ahlaki çöküşten nasibini fazlasıyla almış bir başka ülke olan İngiltre'de de erkek kıyafeti giyip kılıç kuşanmış kadınlar büyük turnuvalarda bay gösterirlerdi. 1856 salgını sırasında Milan'da'Siyasi Oda Cemiyetleri' kurulmuştu,- bunlar, Decameron' u taklit ederek şatolara çekilen ve günlerini oyunlar, çalgın eğlenceler ve aşk zevkleriyle geçiren genç

soylulardan oluşmuş topluluklardı. Zamanın tarih yazıcıları vebanın, söz konusu şatoların hendekleri ve köprüleriyle nasıl da dalgasını geçtiğini ve bu 'şehvet düşkünü uyanık kafirler' arasında nasıl da adam akıllı bir temizlik yaptığını büyük bir memnuniyetle kaydetmişlerdir.

Vebanın bir takım özelliklerin ve hastalığa eşlik eden diğer bazı belirtilerin cinsel arzuyu artırdığı gözlenmiştir. Geceleri, hatta bazen güpegündüz, kadınlar hiç utanmadan çıplak sokaklarda dolaşırlardı. Bu tür olaylar yüksek ateşin verdiği hezeyanın sonuçlarıydı kuşkusuz ancak, böylesi gayri ihtiyari bir fahişelik ahlaksızlığı daha da körüklüyordu. Baştan çıkartıcı diğer bir unsur da her iki cinsten sağlıklı insanların veba toplulukları oluşturarak grup-seks partileri düzenlemeleriydi. Almanya'da insanların gecelik giymeden yatmayı adet edinmeleri tam da bu zamana raslar.Sonunda, bir gün içinde büyük miraslara konan zenginler ifratın her türüyle yoldan çıkmışlar, fakirler de namussuzluğa alışmış, hiç bir şeyi umursamadan yaşamaya başlamışlardı, iş gücü eksikliği dolayısıyla, işçiler öyle ücret taleplerinde bulunuyorlardı ki, iki gün içinde kazandıkları parayla haftanın geri kalanında krallar gibi yaşayabiliyorlardı

Salgınlar sırasında yaşananlar, yeryüzünde Eros'un gücü kadar karşı konulmaz bir başka güç daha almadığı iddiasını bütünüyle doğrulamıştır. Kundmann, şöyle bir hikaye nakletmektedir: "Ludwigsdorf'ta vebanın çok şiddetli yayıldığı bir sırada genç bir köylü kızı hastalığın pençesine düşmüş. Aşığı bunu duyarduymuz kızın kollarına koşmuş, o kadar uzun süre sevişmişler ki çocuk evine bir veba keseciğiyle dönmüş. Aileleri çok geçmeden olup biteni öğrenmişler, ama ne kadar azarladılarsa da çocuklarının her gece başka bir kuytuda buluşmalarını engelleyememişler. Aşıkların aileleri, günah içinde ölüp gitmeden önce çocuklarını evlendirmesi için o sırada köyde bulunan Dr. Eggerdes'e yalvarmışlar. Çünkü, iki sevgili de hastalığı iyice ilerlemiş ve her gece buluşup yapmaya hakları olmayan bir şeyi yapmaktan da geri durmuyorlarmış. Üstelik ikisinin de bir kaç gün önce keseleri patlamıştı Bunun üzerine Doktor, ' Keseleri patladığı halde aşk oyunlarıyla gönül eğlendirecek kadar güçlüyseler, eminim ki bu hastalıktan ölmeyecekler', cevabını vermişti".

Hakiki Drta Çağ ruhunu hala taşıyan din adamlarının, nefret ettikleri cinsellikle savaşmak için vebadan yararlandıklarına dair en klasik örneklerden biri Santa Claralı Abraham'ın Merk's Wien adlı risalesidir:

Ey, nefis düşünün maymunlar! Gelin buraya, ey Afrodit'in uşakları! Gelin Viyana'daki o içi cesetlerle dolu çukurları ziyaret edelim sizinle; tapındığınız, onca övgüler yağdırdığınız şeyler üzerine bir düşünesiniz diye... serin kuytulardaki temiz suların kıyısında vicdanlarınızı kirlettiğiniz o anları bir düşünün... kırmızı elbiseler giyip karşılığında masumiyetin beyazlığından nasıl mahrum kaldığınızın idrakine varın... malınızı mülkünüzü elinizden alan, huzurunuzu bereketinizi kaçıran, sizi akıl ve vicdandan yoksun bırakan şeyleri bir görün: gelin, gelin de şu binlerce kişinin yattığı mezarlara bir bakın. İşte, orada yatıyor... lüle lüle saçlarıyla sizi büyüleyen kadın- şimdi o ipek saçlar iğrenç bir keçeden başka ne ki...artık misk-i amberle yıkanmış değiller, kurumuş, pisliğe batmış cila fırçasına dönmüşler,- iyi bakın, işte orada... elmas gibi parlayan gözleriyle kalbinizi çelen dilber- o gözler solucanlara yuva olacak çukurlardır artık. Bakın, burnunuzdan çekin o

mendilleri! Çekin ki, sizi altın kelebeklere dönüştüren o gül yanakları iyi seçebilirsiniz. iste bir çukur daha, binlerce insan, küpteki kavurma misali tıkıştırılmış içine, yalnız bir farkla ki tuz yerine kireç kullanılmış burada. Görün işte... size baldan tatlı gelen o kiraz dudakların halini bir görün şimdi- o lezzetleri yiyip bitirmiş kireç , geriye hırlayan bir köpeğinkiler gibi sırttan bir dizi dış kalmış sadece. Gelin, iyice bakın! sizi büyüleyen, zevkten çıldırtan şeylere... hepsi kokuşmuş, iğrenç bir pislik yığını, solucan yuvası haline gelmiş. Bu kokuşmuş çamurdan bir mendil dolusu alıp ibret diye götürün evlerinize...ve böyle bir iğrençlik için ebediyyen azap çekmeye değer mi diye tefekküre dalın....Ebedi azap!..'

Enfeksiyon tehlikesinin büyümesi sebebiyle, bütün doktorlar ve vaha yazıcıları evlilik ilişkilerinde dikkatli olunması yolunda samimi uyarılarda bulunurlar. Bu tür ilişkiler ayrıca, insanın direncini zayıflatıp bedeninin hastalığa daha çekici gelmesine yol açar. "Salgın zamanı Afrodit'in işveleri, vebaya davetiye çıkarır", ata sözü oldukça ünlüdür. "Yeni evli çiftlerin, cinsel aşırılıklara daha eğilimli oldukları için çok kolay enfeksiyon kapmaları raslantı değildir".

Bütün bu mantıklı uyarılara rağmen "evlilik salgını" hızla yayılıyordu, veba da kurnaz çöpçatanlık görevini üstlenmişti.Yirmi dört saatlik bir tanışıklık süresi evlilik bağı kurmak için yeterli sayılıyordu. Dul kadınlar, henüz ölmüş kocaları için akıttıkları göz yaşlarının izleri yüzlerinden silinmeden, yine bir kaç gün sonra toprağa verecekleri yeni bir kocanın kollarına atıyorlardı kendilerini. Evlilik furyası özellikle alt sınıftan insanlar arasında inanılmaz boyutlara ulaşmıştı. Hayal bile edemeyecekleri maaşlarla ya da beklenmedik miraslarla zenginleşen kız kurulan dünya evine giriyor, tüyü bitmemiş delikanlılar dişleri dökülmüş koca karıların parmaklarına alyans takmak için adeta yarış ediyorlardı

Veba keseleri akmaya başlamış hastalar bile cinsel arzularını evlilik yoluyla tamin etmekten geri durmuyorlardı. "Nimeguen'de bir kadın altı haftada üç adamla evlenmişti. Papaz, bu kadınla ahbaplığı ilerletmiş ve ondan yardımını esirgememiş olmalı. Ama Diemberbrock şu tedavi yöntemini salık vermişti,- böyle orospuların azgın dişilikleri acımasız kırbaç darbeleriyle terbiye edilmelidir". Cornarius'a göre,'

çok sayıda erkek vebadan kıldığı için kadınlar arzularını tatmin edemiyor, boş hevesler içinde kıvranıyorlardı. Bu kadar çok kadının vebadan ölmesinin asıl sebebi budur". Cornarius ayrıca, vebanın zührevi ilişki yoluyla tedavi edildiğini de bir örnekle şöyle anlatıyor, "1636 salgını sırasında Hollanda' da bu tip olaylara çok sık paslanırdı. Bedeni hummalı keseciklerle dolu bir hizmetçi kız, tecrit edildiği bahçede her akşam ziyaretine gelen aşıyla çılgınca sevişirmiş. Genç adama hastalık bulaştırmadığı gibi kendi de tümüyle sağlığına kavuşmuş. Bu hikaye, Hamburglu bir şair tarafından bestelenmiş olan güzel bir türküde anlatılır".

Rondinelli, Floransa'daki vebayı anlattığı yazısında komik bir olayı aktarmaktadır: Vebadan ölmüş kişilerle birlikte gömülen bir kadın bir süre sonra ayrılmış ve mezardan çıkarak evine kocasına dönmüş. Şaşkınlıktan küçük dilini yutan adam hayalet muamelesi yapmış kadına ve onu evden kovmuş, bir yandan da benim karım sağlıklıydı ve tamamen öldü, diye haykırıyormuş. Karşılama töreninden dehşete düşen kadın Rodinelli'nin dedesine sığınmış. Yaşlı adamı, onu kabul edinceye kadar kadının kocasına yalvarmış."Eğer insan gerçekten seviyorsa", diye ekliyor Rodinelli, "o kadar inatçı olamaz".

Cüzzamlıların aşırılıkları hakkında da bir çok veba yazarı dikkate değer gözlemler aktarmaktadırlar. Nuremberg'de cüzzamlıların besleme işi hep kesintiye uğrardı, çünkü hastalardan biri sık sık azar ve yoldan geçen bir kadının üstüne saldırdı. "Bu azgın keçinin alev alev tutuşan kanı, celladın kılıcıyla söndürülürdü". Aynı şeyler frengi için de söylenir. Bir çok tıp adamının iddiasına bakılırsa vebaya yakalanmış bir tek frengiliye raslanmamıştır. Friedrich Schrieber veba deneyimlerini ve salgın hakkındaki izlenimlerini anlattığı bir yazısında şöyle diyor, "Veba, zührevi hastalıkların en hızlı ilerleyenidir. Ve zührevi hastalıklar da yavaş ilerleyen vebadan başka bir şey değildir. Bu iki tür vebanın ilerleme hızlarının bu kadar farklı olması hiç bir şeyi değiştirmez, ikisinin de yatağı aynıdır: soluk zarlar, su kesecikleri ve su torbaları... ikisinin de yol açtığı sonuç aynıdır: kandaki suyun pıhtılaşması...bu, birinde soğuk kangrene diğerinde ise ağır ilerleyen sıcak kangrene döner."

Tatar bir doktor, 18.yy'da Bükreş'te soylu sınıfın alt tabakasından bazı kadınların uyguladığı, oldukça ilginç bir "veba üretim" şekinden bahsetmektedir. "Diğer aristokrat kadınların sahip olduğu çoğu imkandan mahrum olan ama onlarla yarışmaktan da vazgeçmeyen kadınlar bu sanatı, kocalarından kurtulup aşkılarıyla rahatça birlikte olabilmek için geliştirmişlerdi. Kocalarının şehir dışında olduğu zamanı kollayıp etrafa veba söylentisi yayıyorlardı. Bunun için vebadan öldüğü söylenen bir çingene kadının cesedi yeterliydi onlar için. Böylece kocaları şehre gelemiyor, bu "örnek karılar" da canlarının çektiği kadar aşkılarıyla birlikte alabiliyorlardı".

14.yyda, Avrupa'nın en ünlü iki efsanesini -Don Juan ve Şövalye Tannhauser- yaratan Latin(?) ülkelerindeki aydınlar arasında bedensellik tümüyle kiliseden bağımsız bir din haline gelmişti. Buna karsın eğitimsiz sınıflarda şeytana ve cadılara tapınmanın iyice yaygınlaşması, onca zamandır baskı altında tutulan cinselliğe karşı mücadelenin ne kadar şiddetli ama ne kadar da beyhude olduğunu ispatlanmaktadır. 1348-1358 yılları arasında yazılmış olan Decameron 'da , samimiyetle açığa vurulmuş bedensel isteklere bir çeşit sevinç bulaştıran, "Quattrocento" denilen bir erotizm kavramıyla karşılaşırız. Kilisenin vaadettiği refahın hiç bir yeri yoktur bu kitapta; ama insan anatomisinin o parçası coşkuyla selamlanır ve şarkılarla övülüp göklere çıkartılır. Bir de bir Papa vardır , insan anatomisinin o parçası üzerine yemin eder ve tenkit edildiği vakit , "Ama o, bütün azizlerin babasıdır", cevabını verir.

Vesari'nin aktardığı Giorgione adlı bir soylunun ölüm hikayesi, aşkın ölüm korkusuyla nasıl dalga geçtiğine iyi bir örnektir. Bu bey, verdiği partilerden birinde tanıştığı bir kadına sırlıslıkla aşık olur."İkisi de mutluluktan uçmaktadır". Sevdigi kadın vebaya yakalandığında da Giorgione her zaman olduğu gibi onu görmeye devam eder. Sevgilisinin buseleriyle birlikte hastalığını da alır ve kısa bir süre içinde ölüp gider.

Vebadan ölen bütün güzel ve soylu kadınlar, dünya edebiyatının ölümsüz karakterlerinden biri olan, Petrarch'ın 'Laura'sında cisimleşmiştir. Şairin dehası sayesinde ,kadın cinsinin en muhteşem özellikleri bu isim altında toplanmıştır.

Işığın Salgını

"Hymenaeus'un ve Philetus'un öğretileri bir salgın hastalık gibi yayılıyor. Kıyamet çoktan koptu, dirilişimiz gerçekleşti deyip hakikati ayaklar altına aldılar ve halkın inancım zedelediler."(1)

Matbaanın keşfinden önce, kitaplar ancak elle kopya edilirse gelecek kuşaklara aktarılabilirlerdi. Bu iş çok zaman alan bir işti ve kitap kopya edenler çok seçici davranan kimselerdi. Ancak 'doğruyu" söylediğine inanılan ve geleceğe aktarılmalari şart olan kitaplar kopya edilme başarısını gösterebiliyorlardı. O zamanki düşünürler bugün yaşasalarđi herhalde bizim kütüphanelerimize bir anlam veremez, bu kadar kitabın hepsi doğruyu söylüyor olamayacaklarına göre neden hepsini korumak istediğimizi anlayamazlardı. Kitabın anlamı onlar için bizim için olduğundan çok farklıydı. Onların zamanlarında kitaplar arasında korkunç bir ölüm kalım savaşı vardı Şüphesiz, dışlanmış düşünceleri izlemenin en büyük zorluklarından birisi bu düşünceleri 'doğruyu söyleyen kitaplar" dan takip etmek zorunda kalmaktır. Doğruyu söyleyen kitaplar, seçilmedikleri için yok olmaya mahkum kitaplardan eleştirmek ve reddetmek amacıyla kısa alıntılar yaparlar. Elbet, bizim için bu alıntıları kendi bağlamları içinde okumak mümkün değildir. İstelik bu alıntıları yapan yazarların müteakip yorumlarının pek çoğunun nesnellikten uzak olması ihtimali vardır. Gnostikler, bilenler, bilirler, ya da 'dirilmiş olanlar" üstüne felsefi çalışma yapmak iste bu yüzden çok zor ve hatta imkansız oldu. Belki de iskenderiye kütüphanesinin yanmasıyla birlikte "Bilenlerin" düşünsel serüvenini belgeleyen Nag Hammadi Kitapları da tarihin küllerine karışmıştı, iskenderiye kütüphanesinin Nag Hammadi Kitapları'nı yoketmek için yakılmış olabileceği ortaya atılabilir.(2) incil ne yapılacağını hem gnostiklere hem de hasımlarına belirtmiştir (Jeremiah 32: 14-15; 36:23); eğer bir kitap saklanmak istenirse kavanoz içinde gömölür, eğer yokedilmek istenirse yakılır, iskenderiye Kütüphanesini yakanların bilgisi haricinde, o korkunç yangından önce (İsa'dan sonra 400 yıllarında), Nag Hammadi Kitapları'm oluşturan Ölü Deniz Ruloları cam kavanozlara koyularak, Mısır'ın sıcak kumlarına

gömülmüşlerdi. Gnostiklere göre kitaplarının kutsal yüzleri yıpranmaz, yokedilmezdi. Ve bu yüzler kendilerim tekrar günışığına göstermek için sıcak kumlara gömölümek suretiyle geleceğe yollandılar. Çünkü o geleceğe ulaşmak için başka çareleri yoktu. Tarihsel seçimi kazanıp kopya edilmeyecekleri ve hatta yakılacakları çoktan belli olmuştu. Ölü Deniz Ruloları bu yüzyılın yarısında (1945) bir raslantı sonucu günyüzüne geri döndüler, içinde eski yunanca alıntılar da bulunan, kopt dilinde yazılmış olan bu kitapların düzenlenmeleri 1975 yılına kadar sürdü. Kitaplar daha sonra Koptik Eski Kahire Müzesi'nde korunmaya alındılar.

Ölü Deniz Ruloları Essene'lerin hikayesini de anlatır. Bir yahudi kavimi olan Essene'ler Kudüs'ün resmi yahudi öğretisinden kopup Wadi Qumran'ın çöllerine sığınmışlardı. Bu kavim ütopyanın tasavvur edilebileceği bir cemaat hayatını tercih ederek kendileri için bu tür bir hayata olanak tanımayan sosyal düzenden kopmayı seçtiklerinden, sonraki gnostik hayat biçimlerinin tarihsel olarak ilk örneğim verirler. Esseneler Pers düşüncesinde olduğu gibi, varoluşu ışık ve karanlık, hakikat ve yalan karşıtlığı içinde anlıyorlardı Işık, düşüncenin, sözün ve hakikatin baş metaforudur. Bu metafor tüm felsefi düşünce tarihini dokumuştur. Işık olmadan görmek, bir fikir aydınlığa kavuşmadan onu anlamak mümkün değildir. Anlamak aklın gözü ile kavradığı akli nesneyi aynı zamanda aydınlatmasıdır. "Bilenler" için aydınlığa çıkmak yani bilmek bir diriliş, karanlıkta kalmak, cahillikse bir tür yaşayan ululuktur. Onlar için "biz dirildik" demek, 'hakikati gördük" anlamına gelir. Dirilişin taşıyıcısı kitaplardır,- bu kitaplar dirilişi bir salgın gibi ölümlere bulaştırırlar. Ölü Deniz Ruloları 'apokaliptik metinler'den oluşur.(3) Bunların temel felsefi konuları kötülüğün ne olduğu, kaynağı VB kötülüğün asılıp asılamayacağıdır. Ölü Deniz Ruloları bizi kötülüğün egemenliğinden kopup içsel bir aslanlık yakalamaya yönelik kökten bir tavır değişikliğine, yani dirilişe davet ederler. Peki bu kitaplara göre biz ne zamandan beri ölüyüz? Yoksa ölü mü doğduk? Bizi ölüme, ölümlülüğe, acıya ve hastalıklara mahkum eden neydi? Bunun sorumlusu kimdi?

Üç büyük kitap dininde ölümlülük, aa, hastalık ve yoksulluğun kaynağı bir cennetten kovulma hikayesinde düşünülür. Kaynaktaki kökten kötülük dünyada varolan bütün kötülüklerin ufku haline gelir. Bu tür bir kaynağa doğru geriye dönüş, her "eskatojî'nin yapısal başlangıç noktasını teşkil eder.(4) Tarihin içinde yer alan kötülük zamanın sonundan öte bir gelecek düşüncesine gönderme yapılarak düşünülür. Bu yaklaşıma, kötülüğün tarihsel görecelilik yaklaşımıyla ele alınmasına karşı en güçlü alternatiftir.

Ortodoks hristiyan anlayışa göre, kötülüğün nedeni tarih öncesinde insanın tüm özgürlüğü içinde işlediği bir ilk günahdır. Klasik hikayeye göre insanın düşüşü ya da cennetten kovulması (ruhun bedenle birliğinden ve devamlılığından ayrılışı) Havva'nın baştan çıkarak yasak elmayı yemesiyle simgelenir. Havva insanın ruhsal zayıflığına ve yasak olana karşı eğilimine, onu baştan çıkaran yılanla kötülüğün dışsallığına işaret eder. İnsan kötüdür, çünkü günahkardır ama bir yandan da kötülük yılanla kendisini insandaki kendisine göre öncelemektedir. Gnostikler bu mite, ortodokslardan farklı yaklaşırlar. Hem kötülüğün insanın ilk günahını kozmik olarak önelediğinde ısrar ederler hem de kötülüğün kaynağının toplumsal düzende, düzenin tarihinde yöneticilerinde bulunduğu ima edilir. Eğer, insan ilk günahını işledi denebilirse, bu olayı toplumsal düzen içinde düşünmek lazımdır ve bunun sorumlusu da temelde yöneticilerdir. Gnostiklerin neden ateizmle suçlandıklarını anlamak zor değil. Yöneticiler gündeme gelir gelmez Adem'le Havva'nın cennetteki "tarih öncesi" yaşamları bir tür sosyal düzeni ima ettiğinden tarihselleşiyor ve dünyevi hale geliyor. Ama durum bu kadar basit değil, çünkü kozmolojik bağlam meseleyi oldukça karmaşıklştırıyor. Bizim aşağıda bahsedeceğimiz metinde yaratıcı tek tanrı, kibirli yöneticilere kıyasla sessiz ve arka planda kalır. Baş rollerde ise varlıkları karmaşık bir şekilde bu tanrıya bağlanan ve gözle görülen evreni yapan ve sonra da kendilerini tanrı ilan ederek o evreni yönetmeye kalkan zanaatkar "demiurgoslar" yani "yöneticiler" vardır.(5) Şüphesiz burada eski yunan kaynaklı demiurgos düşüncesi antik çağdan kalan felsefi mirası derinlemesine yorumlayan ve inanç miraslarını da birbirine eklemekten çekinmeyen

gnostik Hristiyanlık içinde yeniden ortaya çıkıyor. Gnostikler iyiliği ve kendi tinselliklerini, yöneticilere ait olan maddi dünyayla karşıtlığı içinde ifade ederler. Bu dünya asılların değil kopyaların dünyasıdır ve yöneticiler iyiye karşı kayıtsızdır. Şüphesiz, gnostiklerin "yönetici" terimini kullanımlarındaki kozmolojik ve sosyal çift anlamlılık (demiurgos-archon anlam geçişliliği) hem gnostiklere sosyal bir eleştirinin verimli kaynağı sunar, hem de kendilerine karşı yapılan ateizm suçlamasının işini zorlaştırıyor.

Ölü Deniz Buloları'nın ilk metinlerinden birisi olan "Adem'in Apokalipsi" (Adem'in Kıyamı), gnostiklerin inancına göre Adem tarafından ölüm yatağında oğlu Seth'e emanet edilmiştir. Yedinci kitap şu duayla biter: "Bu kitap babanıdır. Onu oğul yazmıştır. Kutsa beni babacığım. Ben seni barış içinde kutsuyorum. Amin". Baba,oğul arasındaki bu mülkiyet ilişkisi fazlasıyla öğreticidir. Baba henüz daha yaşarken kitabı söylemiş, oğul kaleme almıştır. Kitap kaleme alanın değil, kitabın açıkladığı hakikate şahadet edenindir. Kitabı yazan ancak aktarma görevini yapar. Kitabın arkasında babanın bir zamanlar yaşamış olan, ama şimdi ölü, ve oğul sayesinde, onun tarafından yazıya aktarıldığı için gelecekte diriltilebilecek hale gelmiş olan sesi durmaktadır. Bu şahadet eden ses olmasa, oğulun yazdığı kitap inandırıcı olamayacak, yazılı olan metin hiçbir otoriteye dayanmamış olacaktır. Yani, kitap hakikati söylemek iddiasını meşru olarak taşıyamayacaktır. Sahilin tekrar ve tekrar çağırılabilmesi demek, kitap kanalıyla bir ruhun bizi tekrar ve tekrar ziyaret edebilmesi anlamına gelir. Ve gnostiklere göre bu şahadet ve ziyaret dirilişimize yeter. Oğul bu ziyaretin barış getirmesi için dua etmektedir. Çünkü belki de bu tür ziyaretler bir şiddet tehlikesini de içinde taşır. Barış ancak karşılıklı bir kutsanma duası sayesinde güvenceye alınacaktır. Aslında oğul güvenli bir biçimde mirasa kabul edilmek için yakarmaktadır. Peki ya kız çocuk? O bu döngünün dışında kalıyor ve babanın ruhu tarafından değil, bir melek tarafından ziyaret ediliyor. Bizim okuyacağımız metin, baba-oğul-kitap-miras klasik ilişkilerinin yerini kız çocuğun şahitliğine bıraktığı sıradışı bir metin: Hypostasis of the Archons. ("Yöneticilerin Gerçeği"). Bu kitabın kaynağı olarak , Eleleth adlı bir melek ile Havva'nın kızı Norea

arasında geçen bir diyalog gösterilir. Eleleth bilge bir bakire olan Norea'nın sorularına cevap vererek yönetici güçlerin kaynağını ve kaderini ona açıklar. Yöneticilerin Gerçeği adlı kitap, ortodoks hırısüyan düşüncenin cennetten kovulmanın suçlusu saydığı, ve yaratım hiyerarşisinde babanın kaburgasına indirgediği "anneden" yani "psike"den (nefsten) bahseder. Söz konusu olan, cennetten kovulmayı anlatan (Genesis 1-6)'nın ezoterik bir yorumudur.

Ve derken arkonlar (düzenin otoriteleri) Adem'e geldiler. Ve Adem'le konuşmakta olan dişi esini gördükleri zaman büyük bir kıskırtıyla çalkalandılar, hepsi ona bakıp şehvete kapıldılar. Birbirlerine şöyle dediler, 'Gel, ona kendi dölümüzü ekelim...', ve onun peşine düştüler. Havva onlara aptallıktan ve körlükleri yüzünden güldü.- ve onlar bedenim sımsıkı kavradıklarında, o bir ağaca dönüştü, ve onlara [yalnızca] kendisine benzer bir akisini bıraktı,- ve onlar delirmişcesine, ard arda, bu yansımanın içinden geçtiler. Ve onun kendisine benzerliğiyle damgaladığı biçimi kilettiler, bunu yaparak (onda) şekillendirdikleri biçim yüzünden ve (kendi) görünümleriyle birlikte, lanetlenmenin öznelere olmaya mecbur ve fbundanlı sorumlu oldular.'(6)

Bu yoruma göre, aslı ağaç olan Havva'dan sonra, Havva'nın benzeri aldatılarak ağacın elmasını yedi. Havva, benzerinin aldanarak elmasını yediği ağaçtı. Ve Havva'nın benzeri Kabil'i Seylan'dan (onlardan) doğurdu. Ve (onlar) lanete yani salgınlara ve ölümlülüğe hüküm giydiler... D zamandan beri dünyada iki tür insan vardır: ölümler (insanların çoğunluğu) ve onlar (gnostikler, dirilmişler ya da Seth, Norea ve bu geçmişe dair şehadeti yayan Adem'in diğer çocukları ve torunları)... Metnin ima ettiği şey metaiizik açıdan oldukça şaşırtıcıdır. Havva-kadın-psike (asıl haliyle) bu dünyada yoktur. Kaynaktaki şiddet onun kendisini olduğu gibi göstermesini imkansızlaştırmıştır. Üstelik Havva-kadın-psike olduğu gibi görün(e)mediği için, bu imkansız olduğu için, bu dünya bir kopyalar, aldatıcı görünüşler dünyası haline gelmiştir. Dünyadaki gözle görülür şeylerin "yaratılışlarının" içinde gerçekleştiği özelliksiz mekan, 'rahim', Havva'nın gerçeği değil, onun kendisini kurtarmak için mecbur kalarak yarattığı benzeridir. Hakikatin kendisi değil, mükemmeliyetten uzak bir kopyası olan herşey bu benzerin

içinden geçerek, onun ırzına geçerek yaratılmış ve yönetilmiştir. Kısacası asıl "kadın" yoktur, Havva'nın aslı bu dünyada kendisini hiç gösterememiştir, ama görülen herşey onun sayesinde yaratılmıştır. Asıl Havva kavranamaz, ne vardır ne de yoktur, ama yokluğa daha da yakındır. Buna rağmen görünür dünyada "varolan" herşey onun sayesinde varolur ve "kavranır" hale gelir. Platon Timaeus diyalogunda hiçbir özellik taşımayan, kabul edici, belirlenmemiş "yerden" dişi olarak ve Khora adıyla bahseder. Platon'a göre, Khora'nın ne olduğunu anlamak "logos" için hemen hemen imkansızdır/ ona ancak "piç bir akıl yürütme" ile yaklaşabiliriz. Havva ve Khora hakikatin ışık almayan metaforunun yalnızca iki farklı adıdır, aynı "şeyin" farklı bağlamlardaki bu iki adı arasında büyü, tarihsel bağlar vardır.

Gnostik düşüncenin ışık ve karanlık karşıtlığına dayandığını söylemiştik. Simdi de bu karşıtlığın, cennetten kovulma mitinin yukarıdaki yorumunun sınırlarında, kendi kendisini aştığını belirtmeliyiz. Bulunduğumuz noktada, ışığın iyilik ve bilgi, karanlığın kötülük ve cehaletle özdeşleştirilmesi sorgulanır hale geliyor. Işığın kaynağındaki şiddet, hiçbir zaman gizemi çözülemeyecek olanı, karanlıktan öte bir karanlığı yaratarak, "ışık-karanlık" çiftinin ilişkisini sonsuz derecede karmaşık hale getiriyor. Bu arada, iki soru kafamızı kurcalıyor: 1) Karanlığı aşan bir karanlık "varsa", ve bu hiçbir zaman aydınlanamayacak bir karanlık, bunun bir karşıtı olabilir mi? Bize öyle geliyor ki, hakikatin ve iyiliğin karanlıkta kalan metaforu olarak Havva, o karanlık, ışığın karşıtı değil, kalbidir. Işık kendi içindeki o karanlıktan gelir. Aydınlığın salgını bünyesindeki karanlıktan beslenmez mi? Anlam, anlamsız olanın dehşet verici deneyimiyle karşılaşmadan ve bu şiddet tarafından riske sokulmadan üretilebilir mi? 2) Kitaba karşı bir silah olarak ateş bu çağda tamamen ortadan kayboldu diyemiyoruz. Burada ateşin fikirle mücadelesi gibi başta biraz olsun değindiğimiz çok önemli bir konuya daha fazla giremeyeceğiz. Ama, hu tür ateşin "aydınlığı" bir yana, bütün fikirler dil içinde en iyi ışığı almaya çalışarak birbirleriyle rekabet ediyorlarsa, düşüncede bir açılma ya da bir kapanma yaratmak amacıyla süz sözlü, ışık ışıkla savaşıyorsa, "ışığın gerçekten bir karşıtı

olabilir mi"? Işıktan kapılabilir mi? Işık salgınlarından delirmemek elde mi? Ve bu salgının hiç durmadan ürettiği, tükenmek bilmez bir çokanlamlılığın tedavisi -ateş hile olsa- başarılı olabileceğine şansına hiç sahip olabilir mi? Sanmıyoruz, sanmıyoruz ki bu salgın tedavi edilebilir... VB salgın düşüncenin dirilişinin tek şansı...

- (1) Hristiyan ortodoks yazarlardan birisinin mektuplarından alıntı The Nag Hammadi Library in English, tr. by Members of the Coptic Gnostic Library Project of the Institute For Antiquity and Christianity. Leiden E.J.Brill (1977) Introduction p.4
- (2) Elbette bu varsayım ispatlanmadığı sürece hiçbir akademik değer taşımaz.
- (3) Apokaliptik metinlerin Evrenin başı ya da sonuyla ('tarihten önceki gün' ve 'tarihten sonraki gün' ile) ilgili metinler olduğu tanımı yaygın, modern ama hatalı bir kanıdır. Daha Eski ve orijinal anlamıyla bu münler hakikati söyledikleri ve bir sırrı aydınlatarak görülmeye (anlaşılmaya) sundukları iddiasını taşıyan metinlerdir.
- (4) "Eskatoloji" terimi "son ereğin bilimi" anlamıyla 18. yüzyılda ortaya atılmıştır. Eskatoloji bir tane değildir,- değişik eskatolojiler vardır. Antik çağ, yahudilik, Hristiyanlık VE islamda kıyamet ve sonrasını düşünme tarzları farklıdır.

islam En Eskatolojik dinterden birisidir. Kuran'da kıyametten sonraki cennet ve cehennem hayatının betimlemeleri, bireysel bir eskatolojiye işaret eder. Hristiyanlığın bazı yorumlarında eskatoloji, tarih sonrası bir gelecekte toplumsal bir kurtuluş inancını ifade eder. Yahudilikte ise bireysel olmayan bir eskatoloji vardır, ideal toplumsal adalet ancak kıyametten sonra gerçekleşecektir.

- (5) Dünyanın iyiye ve kötüye tamamen yabancı güçlerin, deli bir demiurgos'un ya da demiurgosların eseri olduğu fikri modern sanatçıları ve örneğin Schopenhauer gibi bir filozofu da oldukça etkilemiştir.
- (B) The Nag Hammadi Library in English, The Hypostasis of the Archons (II,4) s. 154, 155,
- (7) Gnostiklere göre doğa da düşüşe katılır. Asıl Havva cennetten bu dünyaya düşmez, ama ağaç ve genelde doğa olarak Havva da düşüşten nasibini alır, ve kötülükten etkilenir. Başlangıçta Havva'ya yapılan tarih boyunca doğaya karşı yapılmaya devam etmedi mi?
- (B) Bu soru Derrida'nın Writing and Difference adlı kitabındaki "Violence and Metaphysics" adlı makalesinde (farklı bir bağlamda) sorulan temel sorulardan bir tanesidir.

Akarib*

Ataş kavmindeniz
Her yamanız ölüv
H. Akdinc

Zaman dediğimiz, bir zamanlar zeminle bir olmuş billur kase parçaları gibiydi,- değersiz, sebepsiz ve tarumar idi. Üzerinde düşünülemez,- düşünüldüğünde bir genişlik duygusu, ezel ve ebed arasında bir hiçlik korkusu verirdi. İnsana kendi cehennemlerini eşeleme fırsatını daima bahşeden bu geniş zamanların bir şehzadeye ancak zararı alabilirdi,- öyle oldu. Sarayda geçirdiği yirmi küsur yıl boyunca yüzlerce ölüme tanık olan şehzadenin bu tanıklıklarından en unutulmazı, kuşkusuz, büyük oğlu tahta otursun diye padişahın yemeğine zehir koydurtan validelerin,- bir an önce tahta oturmak için pederlerini zehirleten şehzadelerin,- kendisini zehirlerler korkusu ile oğullarını zehirleten padişahların ya da saraydaki herkesi yok etmek isteyen kefare casusların giriştikleri binlerce tertipten biri ile bir akşam yemeğinde yüzyüze gelen babası ruy-i zemin efendilerinin, ağzından yeşil sular gelerek ve mosmor kesilerek ölüvermesiydi. Yedi gün sonra babasının yerine ağaheyisi tahta geçince şehzade, insana pek değerli babasının zehirlenerek ölmesinden daha korkunç gelen şeyin kendisinin zehirle öldürülmesi ihtimali olduğunu anladı ve babası için yas tutmaktan sessizce vazgeçti.

Şehzadenin sonradan ortaya çıkacak zehir korkusunu kimileri bu olaya yoracaklardı. Kimileri ise Şehzadenin küçüklüğünden beri ürkek ve korkak olageldiğini,- çelimsiz vücudu ve ince bilekleri ile kılıç tutmayı dahi beceremediği için ney üfleyip kitap okuyan biri olup çıktığını, devleti yönetmeye ehliyetli olmadığını, yani aslına bakılırsa, zehirlenmekten korkmakta haklı olduğunu ama, elbette, korkunun neticeye tesir etmeyeceğini, loş saray koridorlarında kadim dostlarının kulağına alıcı kuş sinsiliği ile fısıldayacaklardı.

Birçoklarının, kelli felli vezirlerin ve validesinin gözünde bile o, bir kaç görüntüden ve sefil bir kaç ayrıntıdan ibaretti: Uzun, kara sakallarının ardında yitip gitmiş, incecik, hastalık çağıran bir yüz. Sakalları karanlığa karışmış bir adam. İncecik boynunu, sarığını taşıyamıyormuşçasına yana yatırıp, sarayın denize bakan odalarından birinde ya batan güne ya da doğan güne karşı ney üfleyen, eğer bunu yapmıyorsa

Hafız-i Sirazi'den beyitler okuyup denize bakan bir çocuk. 'Salah-ı kar kuca vü men-i harab kuca / Bibin Tefavut-ı reh ez kucast ta be kuca.' **

Şehzadenin şiir kitaplarının dışında kitaplar da okumaya başladığını ilk önce Hekimbaşı Yakuti Efendi farketti. Şehzade, akşam karanlığı çöker çökmez Saray'ın iç bulandıran Hint tütsüleri ile kokulandırılmış loş koridorlarından kaçıp tarçın kokulu odasına sığınıyor,- zehir cinsleri, zehirlenme belirtileri ve zehirlenmiş bedeninin son aldığı şekil üzerine Arap ve Fars hekimlerince yazılmış elyazması kitaplar okuyordu. Giderek, Acem diyarında nefret edilen düşmanlar için imal edilen ve bedeni bir-iki demeden kaskatı edip, suuru ise yarını gün uyanık tutan zehiri, kafir büyücülerin sadakatsiz aşıklar için hazırladığı ve içenin yüreğini yavaş yavaş çürüten zehiri, sevilen ama öldürülmesi şart dostlara içirilen, kurbanı hemen öldürdüğü gibi bedenini yetmiş gün gül suyuna batırılmış gibi gül kokutanını ve hepsi de ölüme yolağan onlarca zehri öğrendi. Çekik gözlü vahşilerin imal ettiği ve insanı patlatıncaya değin şişirten zehiri ve Hint diyarından getirtilen, gülmekten öldüren zehiri de....

Merakının ve korkusunun Şehzadeyi, kendi odasına, Yunanca ve Latince hekimlik kitaplarının yanına sürükleyeceğini Yakuti Efendi de tahmin ediyordu. Belki de, Hekimbaşı'nın küf ve ecza kokulu odasının insanda hasta olmamak için gizli bir inat doğuran pisliği ve dağınıklığı, Şehzadeyi artık bir tutkuya dönüşen merakından vazgeçirmeliydi.. Belki, yedi ay sonra artık okuyacak kitap kalmadığında bilgisi korkusunu bastıracaktı Hekimbaşı'nın küflü mabedinden ve kendi korkusundan sıkılmaya başladığı günlerden birinde küçük, kehribar renkli bir akrebin sokması onu ateşe, tere ve yazgı denilen o çaresizliğin kollarına atmasaydı!

Zehrin parmak ucundan yüreğine doğru taşıdığı ölüme Hekimbaşı Yakuti Efendinin hazırladığı tuhaf iksirler ve merhemler engel oldu. Ama tedavi eskisinden bin kat güçlü bir korkunun gelip yüreğine yerleşmesine engel olamadı. Damarlarını kavuran, belleğini karabasanlara teslim eden ateş korkusunu körükledi. Yakuti Efendi'nin hafif olduğunu, bir çok insanda ancak baş ağrısına sebep olabileceğini söylediği zehir, belki gerçekten hafifti,- ancak Şehzade için küf

kokulu kitaplarda söz edilen bütün o dehşetengiz zehirlerden daha gerçek ve acı vericiydi.

Yakuti Efendi'nin olayı önemsemeksizin akreplerden, bahar keleklerinden konuşuyormuşçasına keyifle ve ilmi bir soğuklukla söz etmesi Şehzadeyi çileden çıkarmaya yetiyordu. Bari o gereksiz gösteriye girişmeseydi: Yakuti Efendi, mermer bir sehpanın üzerine koyduğu mel'un hayvanın çevresine bir daire meydana getirecek şekilde neftyağı döküp ateşe vermesin mi? Sağa sola hamle eden akrep, çıkış yolu bulamayınca hiç duraksamadan kendini sokuverdi. Şehzade, daha bu sahnenin dehşetine alışamamışken Yakuti Efendi, hayvanı cımbızla tutup ateşe atı. Havaya Hint tütsülerini, ecza ve küf kokusunu bastıran uğursuz bir koku yayıldı. Yakuti Efendi; o gece hanımına, şehzadeyi ilk defa kusarken gördüğünü, kafasında artık bağdaş kurup ney üfleyen şehzadeyi canlandıramadığını, ne zaman o alışılmış halini düşünmek istese aklına, avcuna kusmakta olan bir adam geldiğini ve galiba artık onu bir şehzade olarak göremediğini söyleyecekti.

Şehzade ise, artık, hint tütsülerini ve odasının tarçın kokusunu bastıran başka ve uğursuz bir kokuyla tanışıyordu: Yemeklerde, içtiği suda ve kendi sidiğinde şimdye değin bilmediği bir koku. Yakuti Efendi'ye olan öfkesi gittikçe büyürken, kokunun sadece sarayın önündeki lale bahçelerinden ya da kına, rastık ve dehşetli günah kokan harem dairesinden değil; her yerden yayıldığını, her yerde varolduğunu farketti. Korku ve ümit ile koştuğu Hekimbaşı'ndan çok az şey elde edebildi: Bilmiş bir gülümseme ile verdiği bir kitap, tombul bir şişe dolusu garip renkli sıvı ve ayaküstü anlatılmış bir hikaye.

Kitabı acır açmaz yüzüne çarpan koku şehzadeyi şaşırtmadı, bekliyordu. "Kitab-ı Akarib", akrepler üzerine bir kitaptı. Tül perdeden süzülüp geçen mavimsi gün ışığı kitabın ilk sayfasındaki elle çizilmiş kocaman akrebin üzerine düşünce hain bir ürperti dört çift bacak kuşanıp şehzadenin sırtında aşağı yukarı koşuşturdu. Kitabın yaydığı koku genzini gıdıkladı. Sonraki iki günü "Kitab-ı Akarib'i okuyup bitirmek için harcadıysa da, akrepler üzerine bilmediği yüzlerce şeye rastladıysa da, aradığını bulamadı. Aradığı şey o kokunun varlığına ilişkin tek bir cümleydi, ama yoktu.

Yakuti Efendi'nin farketmemesi için dua ederek ilk sayfayı yırtıp cebine tıktı. Yalnız kaldığı bir anda sayfayı yaktı, artık çok iyi bildiği kokunun yayılmasını bekledi. Yanmış kağıt kokusundan başka koku alamayınca, belki kokan akrep zehiridir diye, Yakuti Efendi'nin verdiği şişeden bir damla zehiri pamuğa damlatıp kokladı Beklediği koku yine yoktu.-

Koku bile zamana engel olamıyordu: Sarayın beklenmedik köşelerinden yayılan ama artık alıştığı uğursuz koku ve her gün çorbasına kattığı bir iğne ucu zehir derken aylar geçiverdi. Yemeğine kendi eliyle zehir katma işine, zehirlenmekten korktuğu için vücudunu zehire alıştırmaya çalışan ve tahta oturduğu seksen yıl boyunca her gün bir damla zehiri kendi elceğizi ile yemeğine koyan Çin hükmdarının öyküsünü duyunca başlamıştı. Yakuti Efendi'nin anlattığı kadarıyla, hükümdar, böylece sayısız zehirleme girişimini atlatmış ve yüz otuzbeş yaşında kızamıktan ölmünceye kadar kazasız belasız yaşamıştı. Azgın bataklık sivrisineklerinin hükümdarı sokunca sapır sapır dökülüp öldüklerini de öykünün sonuna eklemişti Yakuti Efendi.

Şehzade de yemeğine zehir koymaya başlayalı beri sağlık bahanesi ile şişe şişe sülük aldtırıp her gün bir tanesini bacağına yapıştırıyorduydu da henüz bir tek sülük bile düşüp ölmemişti. Ama Şehzade bu hikayeyle az da olsa rahatlamıyor değildi: Kokuyu bile unuttur gibi olduğu anlar oluyordu. Geceleri sarayın denize bakan cephesinde mermer basamaklara oturup öyle bir kokunun hiç varolmadığına kendim inandırmak için uzun uzun havayı kokluyordu. Rüzgarın denizin üzerinden kaydırıp getirdiği kokuları bir bir ayırtmaya çalışıyor, ara sıra bilmediği bir koku alınca korkuya kapılıyor, ama bilmediği kokuların bildiği o koku olamayacağını düşününce tekrar rahatlıyordu.

Bir akşamüstü sarayın dış avlusunda ellerini arkasında kavuşturmuş, iki yanı çiçeklerle kaplı yolda gezinirken lale, gül ve at pıslığı kokusunu bastıran bir koku genzini yoklayıp geçince huzurun sonsuz olamayacağı zaten bildiğini düşünmedi: Dehşetle bir daha bir daha kokladı havayı. Ancak, ne korkusunu bastıracak bir delile rastladı ne de korkusunu haklı çıkaracak bir başka delile. En azından ertesi güne kadar. Ertesi gün, hiç bir şüpheye yer bırakmayacak kadar kesif kokuyu hissettiğinde korkusunu aylardır damla

damla içtiği ZEhiri VE bir gün önce düşüp ölen sülüğü düşünerek yoketmeye çalıştı. İki gün boyunca kimseye kokudan sözetmeye cesaret Edemedi odasına kapandı. Meraktan ve korkudan çatlamak üzereyken ve içtiği zehirin miktarını iki katına çıkarmışken Hekimbaşı geldi ve düşünceli düşünceli kara haberi Verdi: Şehir yanıyordu...

Bir kaç gün önce ŞEhrin ücra mahallelerinden birinde başlayan yangın, ahşap evleri yutarak beslenmiş, tulumbacılar ve binlerce yeniçeriye eyvah dedirten azgın bir canavara dönüşmüştü. Şimdi yakıcı dili birbirine yaslanırcasına yakın evlerin arasına, daracık sokaklara saygısızca dalyor,- tarihi, korkuyu VE mekanı yutup yokettikten sonra daha ileriye, daha ileriye uzanıyordu.

Şehzade, Yakuti Efendi'ye bir kaç gündür garip bir koku alıp almadığını sordu. Yakuti Efendi, elbette aldığını, bunun yangından kaçarken "telaşla" evde unutulmuş yatalak aile büyüklerinin, saklandığı yerde ateş taralından ebelenmiş sabırlı bir kaç çocuğun, her mahallede bulunan büyücü ya da simyacıların cehennemlik malzemelerinin ve yangından kaçamayan binlerce çeşit haşaratın kokusu olduğunu söyledi. Ahşap evlerin rutubEtlı bodrumlarından ve deri imalathanelerinin yağlı ve pis mahzenlerinden fırlayan binlerce farenin birer ateş topu halinde denize atlayıp bilinmEz bir yöne doğru yüzdüklerini gözleriyle görmüştü Hekimbaşı. Söylentilere bakılırsa, ahalinin bir kısmı zaten fakir olan mahallelerde yangından sonra bir çöp bile kalmayacağını hissEden hayvanların, müreffeh ülkelere göç ettiklerini, farelerin bile aşırı yoksulluğa dayanamayacaklarını söylerken,- diğer bir kısmı da yangından sonra şehrin yeniden ve mermerden inşa edilecEğini, farelerin aptallık ettiğini söylüyormuş vs. vs.

Yangını saraya yakın Semtlere sıçradığı, obur ağzını sur dışındaki derme çatma evlere çevirdiği ve saraya bile sıçrayabileceği haberleri yangından evvel saraya ulaştığında, bir tek Yakuti Efendi, şehzadenin içindeki yangının daha büyük olduğunu bilebilirdi. Ddasına kapanan şehzadenin önceleri sadece ney çalıp artık turuncu bir şurup görünümündeki denizi seyrettiğini gören Yakuti Efendi, sonraki günlerde kapıdan her girişinde ıslak tömbeki ve zencefil çayı kokusu ile karşılaştı ve gümüş teşbihini gayri

iradi şakırdatıp nargile fokurdatan şehzadeye kaygı ve acıma ile baktı. Birkaç gün daha geçip şehzadenin odası tömbekiye kıyılmış esrarın iç bulandırıcı dumanı ile bir karabasan. bulanıklığına evsahipliği etmeye başlayınca Yakuti Efendi yangının sönmek üzere olduğunu anladı.

Düşün gerçekte ve gerçeğin gerçekte ve uyanıklığın rüyayla hercümerc olduğu gecelerin birinde şehzade bir rüya gördü veya gördüğünü düşündü. Rüyasında uyanıktı. Tömbekisine esrar kıyılmış nargilesini fokurdattıp gümüş teşbihini şakırdattırken, denizin tutuştuğunu, toprağın tutuştuğunu ve sarayın tutuştuğunu görüyordu. Sarayı saran alevlerden kaçan haşaratın daha nereye kadar kaçabileceğini - akrep sözcüğünü unutmaya çalışarak - düşünürken tömbekinin közünde kıvranan bir akrep görünce bir akrep için tömbeki közü ile şehri kasıp kavuran bir yangın arasında fark olmadığını düşünüp gülümsediğini, ancak nargilenin cam karnındaki dumanlı suyun içinde, suyun fokurtusuna kapılmış akrepleri görüncü çıldırması gerektiğini düşündüğünü düşledi. Sonra rüyasında bir daha uyanıp loş ve dumanlı odayı dinlediğinde, çeşm-i bülbüllerin içinden çıkmaya çalışırken zarif çınlamalar yaratan düzinelerce akrebi duyduğunu, kuştüyü yastıklara ucundan süzülüp kurtulmaya çalışırken iğnesini defalarca yumuşacık kuştüyüne geçirmeye çalışanların sessiz çaresizliğini hissettiğini, içgüdülerini alevlendiren yangının dehşetini atmak isterken zehirlerini akıtp rahatlayacakları sıcak bir ten arayışlarındaki haklılığı anladığını, aynı porselen vazoda mahpus kalmış yüzlercesinin kabuklarının birbirine telaşla sürtünmesinden kaynaklanan gizemli ve boğuk tıkırtıyı benimsediğini, aylardır kuşatmasını kaldırmaya o meş'um kokuyu artık aşına bildiğini farkettiğinde, rüyanın bittiğini ve yangının da söndüğünü anladı Rüyasında uyudu.

Ertesi sabah yangının saray sıçramadan söndürüldüğü müjdesini vermeye gelenler, şehzadenin garip biçimde kıvrılmış, ağzında tıpkı babası gibi yeşil köpüklerle kaskatı yattığını gördüler. Sarayı sarıveren telaş ve koşuşturmaca dindikten sonradır ki odadaki bir sehpanın üzerinde, sağdan sola bir telaşla yazılmış mektup farkedildi. Şehzade, sehpanın üzerindeki şişede bulunan zehiri içtiğini ve ölümünden kimsenin sorumlu olmadığını beyan ediyordu. Mektubun

sonunda Hafız'dan bir beyit kırantısı? "Derda ki derdi pinhan haneşudaşıkara"***

O gün, şehzadenin ölüm sebebini gizlemeye çalışmadıkları bir sevinçle saran küçük kardeşlerine Hekimbaşı Yakuti Efendi, ölümün şimdiye kadar bilmediği bir zehirden kaynaklandığını söyleyecekti. Zehiri,zehir şişesini kendisinin verdiğini söylese kendi kellesinin de gideceğini iyi biliyordu. Doğruyu söylemiş bile sayılırdı. Verdiği şişede kokulandırılmış saf sudan başka bir şey olmadığını çok iyi biliyordu çünkü. Hikaye uyduruk bir hikayeydi, zehir uyduruk bir zehirdi! ikisi de şehzadeyi korkularından kurtarmak için uydurulmuştu.

* Akrepler, akrabalar (Ar.)

** Ben nerede, nefisini ıslah etmek nerede?

Aradaki aykırılığa bak, yol nerden nereye gidiyor. (F.)

*** Yazıklar olsun, gizli dert açığa çıkacak (F.)

Düzeltilme ve Özür

Balku'nun Hayalet Gemi'nin 30. sayısında yayınlanmış olan Teşekkürler Sevgilim adlı metnin son bölümü teknik bir aksaklık sonucunda eksik basılmıştır. Basılmamış olan bölümünü (altı çizili kısım) aşağıda tüm okurlarımızdan ve Balku'dan özür dileyerek sunuyoruz:

Akşam yemeğinden sonra her zaman oturduğu koltuğa oturdu ve her zaman olduğu gibi kahve istedi, iki fincan kahve hazırladım. Onunkini verdikten sonra kendi fincanımı onun tam karşısındaki koltuğun yanındaki sehpaıa bıraktım ve tuvalet bahanesi ile odadan çıktım. Bir kaç dakika sonra döndüğümde kahvesini bitirmişti bile. Artık nefretimi çıkmazdan kurtaracak çözüme çok yakındım. Kahvenin içine kattığım toz etkisini gösteriyordu. Kasları gevşiyor, gözbebekleri büyüyor ve kullandığını miktara göre altı dakika sürecek geçici felç başlıyordu. Gözlerinde anlamsız bir bakışla koltuğa yığılıp kalmıştı. Onu kollarından koltuğun arkasındaki kalorifer peteklerine bağladım, sonra da üzerindeki kolları çıkardım. Elbisesini çıkarırken biraz direnir gibi oldu. Bir kaç dakika daha bekledim ve sutyenim çıkardım. Göğüsleri sınırlarından kurtulduklarına sevinmiş gibi bir an titrediler ve durdular. Geceler boyu düşlediğim gibiydiler: Küçük, karadul uçlarından şehvetin görünmez buğusunu yayan memeler. Üzerinde, iki dudağın arasından şımarıkça çıkmış kocaman bir dil resmi bulunan külodunu çıkardığımda ise onun bulunduğu her mekanda olan o

müphem koku aşık ar oldu? Kadınlığının kokusu. Geriye, kalorifer peteğine doğru gerilmiş kollarının dikleştiği mEmeleri mecalsizce iki yana ayrılmış bacakları ile tezat oluştıuruyordu. Ayağa kalktım ve soyundum. Gözlerindeki dehşEti görünceye kadar soyundum. Kendi halinden mi, benden mi, yoksa dikilmiş erkeklüğimden mi korktuğunu bilemem ama gözlerinde dehşet vardı. Koltuğa oturdum, soğumuş kahvemi bir yudumda içüm ve kendimi tavandan tabana kadar inen kalorifer borusuna kelepçeledim.

Her şey şu an içindi ya da birazdan olacıklar için. İşte kahveme kattığım toz etkisini göstermeye başlıyor. Etimde engel olamadığım titremeler ve bilincimde tatlı bir kayma. Fazla doz çok geçmeden durumlarımızı eşitleyecek. Bacaklarımı oynatmadığımı hissediyorum. D, geçici felçten çıktı, gözlerinde şeytani kıvılcımlar, deliler gibi kahkahalar atıyor. Birazdan gülmesi kesilip algılarımız bilinen ölçülerin ötesine geçince, görüntünün, rengin ve kokunun başka boyutları olduğunu keşfedecek: Ben onun terinin, kadınlığının ve koltukalınm kokusunu alırken, o da benim bu zamana değin hiç bilmediği kokularımı alacak/ uzayan kollarımıza ve bacaklarımıza belki şaşırarak ama çıplaklık, kokular ve dikilmiş erkeklğim bacak arasındaki goncanın arsızca açılıp çiğ tanelerini şehvete meze diye sunduğunu aşık ar kılınca, oramın da bacaklarımız gibi uzamadığına mutlaka hayıflanacak. Vücutlarımızın kasılıp gevşemesi, zincirlerinden boşanmış aklımızın delice renkleri, kokuları, isimleri ve her şeyi sayıklaması sırasında bir an, belki bir an, o durmaksızın sayıkladığı isimlerden birinin karşısında duran yüze pek güzel yakıştığını, üstelik yeni ismimin galibiyete işaret ettiğini görecektir. Kaslarımızı yönetemediğimiz için kendi üzerimize ve haliya işediğimizde, utancın ve gururun bizi çoktan terkettiğini ve bu kahrolası duvgularım aşka nasıl engel olduğunu anlayacak. Ve belki çarpılıp düzelen, bir şeytanla bir meleğin yüzleri arasındaki tüm suretlere, tüm anlamlara ve anlamsızlıklara bürünen yüzümün belli bir andaki suretine ve derin anlamına ansızın asık olacak. Onun yüzü de kaç kez çarpılacak, kaç kez düzelecek, masum bir bakireyle müptezel bir orospu arasındaki tüm suretlere bürünecek ama ben, zavallı ben, bu suretlerin hepsini hiç ayırdetmeden seveceğim. O, göreceği yüzlerce yüzden sadece bir kaçına asık olacak, belleğindeki isimlerden ancak bir kaçını uygun görecektir ama ben, biçare ben, onu tüm suretler, tüm isimler altında sevdim ve seveceğim. Şehvetin bizi fethettiği o kaçınılmaz anda ise ne kutlu bir yüz alacak yüzüm, ne müddeli bir isim olacak ismim! D zaman benim küçük sevgilim kopmuş, gevşemiş bir sesle ve dövmüş bir kedi minnettarlığı ile mırıldanacak, hayır, haykıracak: Teşekkürler sevgilim. Teşekkürler.

Dei Carnifex

"Açıklanamaz kozmik kazalar", seller, depremler, salgınlar Ortaçağ insanı için tanrısal gazabın işaretiydiler. En iyi ilaçları ayinler, dualar, oruçlardı. Tanrısal düzene ihanet eden insan yine Tanrı tarafından cezalandırılıyordu. Ortaçağöncesi için de tüm bunlar tanrıların kızgınlığının -bu kimi zaman tapınağına zarar verilen bir tanrının laneti, kimi zaman da ihmal edilmiş bir tanrının geri dönüşüdür- sonuçlarıydı. Günümüz insanı içinse durum yine bir o kadar açık,- doğal düzeni/dengeyi bozan insan yine doğa tarafından cezalandırılıyor. Dengesini bozduğumuz doğa sözkonusu olan cinsel anlamda 'doğallık'tan sapma ise AIDSle, beslenmede ise Deli Danayla öcünü alır bizden. Bugün milyonlarca insan için AIDS Tanrının eşcinselleri ve onların varolabildiği toplumları cezalandırmak üzere gönderdiği bir musibettir. İlahi adalete inanmayanlar içinse doğal bir adalet!

Bugün AIDS hastalığının A.B.D.'de en çok görüldüğü kentin San Francisco olmasının nedeni bu kentin farklılıklara açık yapısı nedeniyle daha çok eşcinsel barındırması olarak algılanıyor. AIDS görülmeye başlandığında hastalığın ilk adı GRID (gay related immunodeh'ciency syndrome) yani eşcinsellere özgü bağışıklık sistemi bozukluğu olarak konuyor ve tuvaletlerden ve sivrisineklerden bulaşabildiğine kent ahalisinin çoğu inanıyor. Hastalığın kaynağı olarak görülen Folsom sokağında eşcinsel erkeklerin devam ettiği hamamların kapatılmak istenmesi eşcinseller arasında bile tartışmaya yol açıyor. Salgın Boccacio'nun anlatımıyla en yakınlarını bile bırakıp kaçan Ortaçağ insanının aksine XX. yüzyıl sonunun eşcinsel erkeklerinde güçlü bir dayanışma ve cemaat bilincinin oluşmasıyla sonuçlanıyor. Tıpkı bir ulus olmak için dış düşmana ihtiyaç duyan topluluklar gibi onları da birleştiren ortak bir savaş. Altın arayıcılarının kurduğu, Batı kıyısının, özellikle de Asya'dan gelen göçmenlere açık kapısı olan bu kent sadece sürfçüler, hippiler, beat kuşağı için değil ılık havasıyla evsizler için de ideal bir yaşam mekânı olarak görülüyor. Kısacası satır aralarında söylenen şey kentin hoşgörü suçu yüzünden ilahi cezaya uğratıldığı.

Doğallık söylemini önceleyen bir diğeri saflık/arılık söylemidir. Salgınların yayılma haritaları kötülüğün nereden geldiğini işaret ederken aynı zamanda durdurulabilirliği de ima ederler. Ortaçağ insanı için yolculuk ancak zorunlu

olduğunda katlanılacak bir çiledir (Daha da sonra Evliya Çelebi'nin rüyasında Hz. Muhammed'den, "Şefa'at Ya Resullallah!" diyerek günahlarının affını isteyecekken bir dil sürçmesi sonucu 'Seyahat Ya Resullallah!' dediği hikaye edilir; seyyah olması bu sebeptedir). Ya hac, ya ticaret ya savaş için yollara düşülür. Haçlılar Müslüman Doğudan yalnızca hekimlerin ilaç karışımlarını ve şekerli şurupları değil hastalıkları da götürürler. Tifüs ve çoğalan cüzzam vakaları bunlar arasındaydı (1). Salgınlar da bu yollarla yayılır. 14. yüzyılın ilk yarısında italyan denizciler Kırım'dan getirdikleri mallarla Orta Asya'daki bir hastalığı Marsilya'ya taşımakla suçlanır. Kolomb Amerika'yı keşfetmesi Kanada yerlileri 17. yüzyılda suççeğiyle tanışmayacak, Avrupa frengi nedir bilmeyecektir (Frenge için 'yenilenlerin öcü' denir; yerlilerin sömürgecilere kara bir hediyesidir).

Ortaçağda kentlerin büyüüp önem kazanmasıyla ve nüfus artışıyla paralel olarak yaşam koşullarının kötülüğü salgınların giderek daha yaygın ve ölümcül olmasına yol açar. Ancak ölüm karşısında bile eşitlik yoktur. XIX. yüzyılın sonunda Var köylüleri koleranın fakir insanları öldürmek için icat edilmiş bir hastalık olduğunu düşünüyorlardı. Ortaçağ Avrupasında veba salgınları görece iyi hijyen koşullarında yaşayan ve iyi beslenen zenginlerden çok yoksulları vuruyordu. Boccacio ünlü Decameron'unda XIV. yüzyılda Floransa'yı kasıp kavuran vebadan kaçıp bir kır evine saklanmış bir grup aristokratın öyküsünü anlatır. Onbeş gün boyunca hergün biri kral ya da kraliçe olur ve günlerin nasıl geçirileceğini planlar. Öykü anlatmak haftanın on gününü aldığından kitaba "on günlük iş" anlamına gelen Decameron adını veren Boccacio giriş bölümlerinde vebayla gelen ahlaksal ve toplumsal çöküşü karamsarlıkla anlatır:

'Hiçbir komşu ve akraba ötekine el uzatmıyor. Birbirlerinin yanına yaklaşmıyorlardı. Kardeş kardeşi, karı kocayı bırakmıştı, hatta ana baba, ziyaret ve hakini vazifelerini unutarak çocuklarından kaçıyorlardı..Bakılsalardı kurtanlabilecek olan pek çok insanlar ölüyordu. Bakımsızlık ve salgının şiddeti yüzünden ölenler ü kadar çoktu ki, anları görmek değil, adlarını işitmek bile dehşet saçıyordu...'(2)

Kitabın temelleri atılan rönesans insanına yaraşır düşüncesi, olup bitenler karşısında acı duymak yerine yazgıyı alt

Nazlı Okten

etmektir. Toplu günah çıkarma ayinleriyle vebadan kurtulmaya çalıştıkları bir zaman için radikal bir düşüncedir bu.

Vebanın tek sorumlusu insanların günahları değildir elbet, 1665 yılındaki salgının sorumlusu kuyruklu yıldızın geçişiydi. XIV. yüzyılın ilk yarısında hekimler kozmozun dürt unsurundan havanın bozulmasını sorumlu tutuyorlardı salgından,- bu bozulmanın nedenini de bazı gezegenlerin konumuyla açıklıyorlardı. Bazı şifalı ve aromatik otları yakarak havayı temizleyebileceklerini düşünüyorlardı. Bu dönemde yaşayan, Endülü's'ten gelip İstanbul'a yerleşen İlyas b. İbrahim (Abram) el-Yahudi Napoli'de meydana gelen bir veba vakasında ağaç yakılarak büyük fayda görüldüğünü,

İspanya'nın Herbel beldesinde, kokuşan havayı gidermek için günde iki defa buhur yakıldığını nakleder (3) Aynı yazarın başka bir tahmini de İstanbul'da çıkan veba salgınına, meydana gelen büyük bir zelzenenin neden olduğudur. Aristo'nun zelzenenin yeraltında sıkışan gazların yeryüzüne çıkmak istemesi yüzünden oluştuğu şeklindeki görüşünü hatırlatırken, havayı bozan gazların yeraltından geldiğini tahmin ediyor olabilir. Aynı görüş Malatya'da depremin ardından yaşanan kolera salgınına da bozulan havada oluşan sineklerin yol açabileceği şeklinde tekrarlanmıştır. Burada ilginç olan hastalığa sineklerin yol açabileceğinin düşünülmüş olması ama bunun nedeninin bugünkü bilim için kabul edilemez bir yere bağlanmasıdır. Bu da paradigma

farklılıkları açısından dikkat çekicidir.

Büyücüler, zenginler, yabancılar, Yahudiler salgının diğer sorumluları olarak görülürler ve salgının en önemli toplumsal ve siyasal sonuçları bu kuşkulardan yola çıkar. Yahudilerin çeşme ve su kaynaklarını zehirledikleri söylentisi birçok kentte en çok hızla yayılan söylentidir ve genelde bir Yahudi kuyumcu çocukları ve karısıyla birlikte tüm servetini de kendi elleriyle ateşe verir. 16. yüzyıla gelindiğinde salgınlar gibi iç düşmanlar da değişir. Artık yahudiye ihtiyaç yoktur. Katolik Güney'de "sapkın" bir protestan da aynı işi görebilir. Frengideki artış hamam geleneğinin son bulmasına neden olurken artık kapatılan cüzzamlar değil delilerdir.

Yayılan tuhaf inanışlardan biri de vebanın durması için kendi kefenini yiyen bir ölünün bulunup başının kesilmesi gereği idi. Ölünün ağzına bir metal para yerleştirilerek kefenini yemesini engellemek bir çözüm olarak görülüyordu. Mezarlıklar bu dönemde korku verici yerler olarak görülmeye başlandılar. Luther'e göre veba sırasında şeytan *Dei Carnifex* (cellat-tanrı) olur ve genel olarak ölümler üzerinde güç kazanır(4). Mezarlık onun yeri olur ve ölümler onunla işbirliği yapar. Kiliseyle şeytan arasındaki savaşta kilise mezarlığı almış ve kutsal bir yer haline getirmiştir ama şeytan etrafında gezinir. Şeytan çıkarma ayinleri ve kutsanmış yerlere gömme her ne kadar bir çözümse de ölümlerle şeytan arasındaki çekim öylesine büyüktür ki en ufak bir boşluk ve ihmal onun geri dönmesine neden olur. Veba, şeytan ve mezarlık bir üçgen oluşturur. Yine de XVI. ve XVII. yüzyıllarda vebalıları hızla gömmek için edinilen alışkanlıklar "kabir hakları'nı" ödemeyen yoksullar için de geçerli hale gelir. Büyük salgınlar Ortaçağın ortak hafızasında derin izler bırakır. Hastalık ve ölüm düşüncesi artık birbirinden ayrılmaz. Bu ayrılmazlık hastaların da artık "normallerin" dünyasına ait olmadıkları bir dünya çizer. Hastane kişinin bedeni üzerindeki haklarını kısmen ve bazen de tamamen

devrettiği alandır. Hastalık toplumsal bir tanımlama sürecinin ürünüdür ve tam da bu yüzden modern toplumlarda tamamıyla teknik bir tanımlama sürecinin sonucu olmuştur. Görüntüleme aletlerindeki gelişme hastanın kendi bedeni üzerindeki sözünü de geçersiz kılar. Bir röntgen ya da ultrasonda patolojik durum ortaya çıktığında hastanın kendini nasıl hissettiğinin pek te önemi kalmaz. O artık hastadır. Aydınlanmayla birlikte gelişen modern üp doğrudan gözlem ve deney yoluyla hastalıkları tanır. Bu gözlem yerlerinden biri 1880 li yıllarda İstanbul'da çiçek hastalığına karşı kurulan ve "savaş kazanılır". (Bruegel 1347'de Avrupa'nın neredeyse dörtte birini yokeden Kara Veba salgınından esinlenerek yaptığı Ölümün Zaferi adlı tabloda iki ordunun savaşını gösterir, iki ordudan biri etten kemikten insanlardan diğeryse iskeletlerden oluşmaktadır, iskeletler öldürmekle kalmaz, aynı zamanda yağmalar ve tecavüz eder.) Modern tıbbın birer birer kazandığı zaferlerin yaşam kalitesini arttırdığı düşünülürken birbiri ardına ortaya çıkan yeni virüsler, hortlayan eski hastalıklar bu düşünceyi zedeler. Ivan Illich İatrojenez adını verdiği yeni bir salgından söz ediyor. Tıptaki ilerlemenin yol açtığı hastalıklar olarak özetlenebilecek bu terim tedavinin hasta edici etkilerini içeriyor. Sadece tıp konusunda değil doğa ve insan ilişkisindeki tüm bir bakış açısının sonuçlarını en güzel özetleyen örneklerden birini bir dipnotta veriyor Illich:

"Borneo'da böcek öldürücüler sıta taşıyıcıları yok etmek için kullanılıyor ve çoğu dirençli hamam böceklerinde birikiyor. Bunlarla beslenen gekolar uyuşuk hale geliyor ve kedilere yem oluyor. Kediler ölüyor ve farelerle birlikte hıyarcıklı veba salgını tehlikesi başgösteriyor. Ordu, köye paraşütle kedi atmak zorunda kalıyor. (Conversation News 1973) (5)

1

Dipnotlar

- (1) PETHOUCELLI L., *Medicine: An Illustrated History*, Abrams, New York, 1987.
- (2) BOLLACIO *Decamerone*, İtmat Kitabevi, çev. Sadi İrmak.
- (3) İHSANDEĞİ E., *Hayuk Çihad'dan Frank Fodulüğüne*, İletişim, 1996, s. 90-94.
- (4) ARIES E., *L'Homme Devant la Mort*, Le Seuil, 1977.
- (5) ILICH I., *Sağlık Gaspı*, Ayrıntı, 1995.

Karanlıkta Karmaşa

"Duvarları uçurum rengine boyanmış bir odada düşmeden yaşamının tek yolu yumuk gözlerle dolaşmaktır/ Kızın elini dördüncü tutuşumda bu sözcükleri fısıldıyordum kulağına. Öğle tatilinde başlayan el tutuşmaları, izleyicisini yitirmemek için can çekişmeli filmler oynatan, duvarları kadifeler ardına gizlenmiş bir sinemada sürüyordu. Şimdilik yalnızca elini tutmakla yetiniyordum. Elimi tutmasını istiyordum. Tutmamın tutuşma yerine basit bir tutulmada sonlanmasından korkuyordum. Bir el tutuşmaya nasıl alevlendirilebilirdi? Tutmalar tutuşmaya nasıl dönüştürülebilirdi? Koltuklara oturana değin bunları düşünüyordum. Ne gibi filmleri seviyor, karanlıktan hoşlanıyor mu, ayaklarımızın altında dolaşan farelerden ürküyor mu, patlamış mısır, Eskimo yiyor mu, soramıyordum. Elini her tutuşumda benden bir söz beklediğini sanıyordum. Öğle tatilinde bahçedeyken, tutma/tutulma/tutuşma arasında gidip gelirken göz diktığım elini soğuğu bahane edip avucuma aldığımda tutuşmadan yola çıkan bir cümleyle başlıyordum konuşmaya. "Ateş, yakmadan ısıtılabilmesini öğrenebilseydi ateşliktten çıkardı." diyordum. Alnı alev alev yanan, okuldan kaçmayı aklına koymuş gencecik bir meşaleydim, avucumdaki eli de birlikte yanmaya zorluyordum. Elini çekiveriyordu kız. "Evet." diyordu, "Çoktan unutulmuş bir film görmek, akılda tutulması gereken birkaç derse değerdi şimdi." Elini yeniden atkısını boynuna dolarken tutuyordum. Tutmaktan çok değişiyor, aklıma gelen ilk sözü söylüyordum: "Balık uçtuğunda suya dönmemeyi düşünecek denli özgürlüğü sevmeli." Söylediğimi anlamış, dahası, sevmiş gibi bakıyordu yüzüme. Özgürlüğü mü yoksa söylediğimi mi seviyordu? Uçamasa bile uçmak istediği belliydi, kendisine - ve bana- dört derslik bir özgürlük bağışlıyor, bunu sinemada harcamayı öneriyordu. Üçüncü kez otobüse binerken basamağı çıkması için elini tuttuğumda konuşuyordum: "Cetvel, çizmeye kullanıldıkça ölçme gücünü yitirir." Hesap kitap gerektiren bir dersten kaçıyoruz. Bir, iki, üç değil, dört ders birden asıyorduk. Kıyıda kösedede kalmış bir filme gidiyorduk. Can çekişen bir sinemadan içeriye giriyorduk. Kadifeyi kefen yapmış betonları görünce uçurum renkli duvarlardan söz ediyordum/ dördüncü cümleyi bu arada söylüyordum. Elini hiç bırakmayacakmışım gibi tutuyordum. Döşemeleri bıçakla doğranmamış bir çift koltuk buluncaya değin bende kalmasına izin veriyordu. Beşinci ve altıncı

cümleleri karanlıkta, filmin ilk kareleri perdeye düştüğünde fısıldıyordum: "Ertelenmiş ölümler, görülmemiş cinayetlerle ancak böylesine eski bir salonda karşılaşabilir. Feri solmaya yüz tutmuş gözleriyle insanların soluğu karanlık salonlarda almaları, bakışlarını isli huzmelerin arasında eriterek yakında tanışacakları ölümler hakkında bir fikir edinebilmek içindir." Atkısını çıkarırken göz göze geliyorduk. Makina dairesinden uzayan ışığa sıkıştırılmış bir şampanya şişesi bakışlarında ikiye ayrılıyordu. Bornoğlu bir çift adam mantarları aynı anda çıkarıyordu. Köpüğe bulanık aklar iki pınar gibi kaynıyordu. Elini tuttuğum kız neredeyse ağlıyordu. Altıncı cümlemin, tek başına kaldığında anlaşılmayacak beşincisini anlamlı kılmak için düşünülmeyen ortaya atılmış başka bir anlamsızlık yığını olduğunu, böylesine ıssız bir karanlıkta ölümün bile dolaşmayacağını söyleyeceğim yerde elini daha da sıkıyordum. Bir an bizlerin ölümden de eski olduğundan kuşkulanıyordum. Kız perdeye bakıyordu. Gözyaşları yoktu. Ağlamıyordu. Boşuna kuşkulandığımı anlıyor, sevinmiyordum. Filmin konusuna uzak bir gülümsemeyi yüzüme asarken sırtımı koltuğa yaslıyor, perdede olageleni izlemeye zorluyordum kendimi.

Elinde şampanya kadehiyle bir adam dolaşıyordu perdede. Tek pencereci bir odadaydı. Tek yataklı, tek koltuklu, tek lambanın aydınlatığı ikinci sınıf bir otel odasıydı. Tek başınaydı. Sarışın kadın şampanyanın ikinci kadehinde giriyordu sahneye/odaya. Elinde yakılmamış bir sigara tutuyordu. Isıklı sesiyle ateş istiyordu adamdan. Tüm bunlar yabancı dilde oluyordu. Film kötü oynanıyordu. Olanı altyazılardan adayabiliyorduk. Adı duyulmamış, duyulmuşsa da akılda kalmamış bir film. Bol cinayetli bir ışık hüzmeydi. Konuşulmasa, yazılmasa ne olduğunu çıkaramayacaktık. Böyle bir sinemada oynaması neye yorulabilirdi? Sinema yıkılacak mıydı? Film kapacak mıydı? Can çekişmeye hazır bir karanlıkta mıydık? Perdedeki adam yanımdaki kızın gözlerinde ne arıyordu? Eli elimdeydi. El kızın eliydi, adam perdedeydi. Benden bir, belki iki, üç, dört, asılmış her ders için bir söz bekliyordu. Adam değil kız bekliyordu. Ne söylesem olacaktı. Sözlerim nasıl olsa duyulmayacaktı. Tuttuğum el, salon terkedildiği anda unutulacak bir cinayetin hazırlanışına kurban gitmişti. Avuçları terlemişti. Heyecan son haddindeydi. Fısıldıyordum: 'Gemiler balık değildir,- uçmaya öykündükçe

deniz diplerindeki kum tepelerinin ardında alırlar soluğu. Halı, uçabilen ilk cansız taşıt aracıydı, masalların en uzununda kayboldu. Irak ülkelerde yaşanan her olayın bize ulaşan yollarda masallaştığına inanıyorsak halıların da bir zamanlar uçabildiğinden kuşulanmamamız gerekir." Tamam, tamam, kuşkusuz öyledir." diyordu kız elini çekip bana yakın dizinin üstüne koyarken. Gözlerini perdeden ayırmıyordu. Cam gözlerle dinliyordu. Bana ve perdeye aynı anda kaptırmıştı kendini. Neler olduğunun ayırında değildim. Filmi izlediğim filan yoktu. Kızı hoşnut etmeye uğraşıyordum.

Filme ancak adam şampanya şişesini pencereden atarken girmeye karar veriyordum. Gözlerini siperliğin altında yitirmiş bir şapka, şişenin caddede patlamasını izliyordu. Yağmurluğu içinde kaybolmuş bir dedektif? Ucuza kiralanan bir katil? Kıskanç bir koca? Şişenin düşmesini yakından not etmekle görevlendirilmiş bir kameraman? Çekim alanına yanlışlıkla giren bir figüran? Her kimse, gereksiz bir gürültüyle yerinden oynatıyordu karanlık salonu. Ya da arkadaşla ilgilenirken sandığımdan çok şey kaçırıyordum. "Gecenin köründe sokaklarda zırt pırt dolaşanlar yüzünden uyku girmez oldu gözümeye yahu." diyordu gerilerden gelen uykulu, çatlak bir ses. Salonda bizden başkaları da vardı. Ardıma dönüyor, yüzlerce gölgeyle karşılaşıyordum. Önümüzdeki koltuklar boştu oysa. Şişenin düşüşü çatlak sesin yorumuyla büyüyor, karanlık ağızlarından yükselen yakınmalarda yansıyor, sinema canlanıyor, bir an herkes perdedeki kurnacanın uzantısı oluyor sonra her şey eski sessizliğine bürünüyor. Yayılacak bir ortam bulduğuna sevinmişken bastırılmış bir bulaşıcı hastalığın düş kırıklığı dolaşıyordu karanlıkta. Odaya dönüyordum. Adam tek başınaydı Kül tablasına uzanıyor, filtrelerine dek içilmiş sigaralardan birini alıp yakmaya çalışıyordu. Yakamayınca sigarayı pencereden atıyordu. Sinirliydi. İçkiliydi. Sokaktaki göz, sigaranın düşüşünü izliyordu, şimdi. Sigara sokağa düşmüyordu. Düşecekken deri eldivenli bir el havada yakalıyordu onu. Heyecanlanıyordum. Ben de herkes gibi heyecan doluyordum.

Gerçekten ne yaptığını bilen biri vardı sokakta. Şapkalı, eldivenli biri dolaşıyordu gecenin ortasında. Salonda oturanlar gibi ses çıkarmadan odayı gözlüyordu,- film başladığından bu yana neler olup bittiğinin ayırındaydı. Sigarayı şapkanın

siperliğine yapıştırıp kan rengi -koyu gri- ruj izlerini uzun uzun inceliyor, incelediğini cebine sokup giriş kapısına yürüyor, parmağım zillerin üstünde gezdirip ikinci sıranın alttan üçüncüsünde durduruyordu. Kız elini tam bu sırada çekiyordu. Ne zaman tutmuştum? Daha tutmak istiyordum. Tutturmuyordu. Tutuşmamakta diretiyordu. Tuttuğumda kulağına bir şeyler fısıldamam gerekecekti. O zaman filmi kaçıracaktım. Kaçırabilirdim. Filmi başka bir sinemada yakalayabilirdim. Geri tepmesiz bir el ararken parmaklarım dizine değiyordu. Diz istemiyordum. Elini bulamıyordum. Gözlerimi perdeden ayıramıyordum. Bulursam ne diyecektim? Diyecek ne kalmıştı ki?

Deri eldiven, topu topu iki düğmesi iliklenmiş yağmurluğun yarı açık yakasından içeri giriyordu. Dubleli paçaların altından çıkan yanık kahverengi -koyu gri- bobstil ayakkabılar kırmızı -neredeyse siyah- halı kaplı merdiveni sessizce tırmanıyordu. Kesintisiz bir sahneydi bu. Kerelerce sıranmış, tek seferde çekilmişti. Merdiven çık çık bitmiyordu. Heyecanım yavaş yavaş diniyordu. Bitsin istiyordum, merdivenle birlikte film de bitsin, buradan bir an önce çıkıp gidelim, okula dönelim, dönerken okul yolundaki pastanede bir şey içelim istiyordum. Kıza sarılıyor, ardı ardına yedi cümle söylüyordum? "Jilet! Kendini balık sanan gemilerin en gururlusundan yapılmış kocaman bir jilet çıkaracak adam. Kırık dökük yaşamların kırık dökük sinemalarda izlenmek için yaşandığı anlaşılacak böylece. Lületaşı pipolar mağaralarda oyuldukça aydınlığın tüm beyazlığını kefen yapacaklar iççeperlerine. Meleklerin içtiği pipoların lületaşından olmaması rastlantı değil bence. Nemli, nemsiz, mağaralara kapatıldığı sürece her yontucu ölene değin o güzelim lületaşlarını dudaklarına değdirmekten mahrum yaşayacak. Okkanın her yerde dört yüz dirhem olduğuna inananlar bu pipocunun meleklik yıllarında kendine bahşedilen hakkı kullanacağını sansalar da yanıldıklarını ergeç anlayacaklar. Öpülüp başa konulan her hak kullanılmak zorunda değil. Papaz her zaman pilav yemediği gibi her melek de pipo içmeyebilir." "İçmeyebilir, doğaldır. Hem bunlardan bana ne." diye mırıldanıyordu kız.

Eli yerine beline sarılıyordum. Gitmekle kalmak arasında bocalarken, ne yaptığımı bilmeden tutunuyordum kıza. Kendi kendimi heyecanlandırıyordum. Gelmeye yanaşmıyordu, ama belini de kaçırmıyordu. Bir kaç şey daha söylemem gerekiyordu şimdi. Ayakkabılar merdiveni çoktan tırmanmış,

yuvarlak zilli bir kapının önünde duruyordu. Kapının altından ışık sızıyordu. Bir dakika... Bu şampanya şişesini, kırılan patlamayı, içilen sigarayı, baş parmakların yassıltığı filtreleri, kül tablasını, dubleleri, sokağı, ayakkabıları, yuvarlak zili, çift sıra dizilmişleri, merdiveni, deri eldiveni, henüz ortaya çıkmamış jileti, kapının alandan sızan ışığı, etekleri görünen yağmurluğu, yağmurun yıkadığı sokağı, ıslık sesli kadını, kızın gözlerinde çiftleşip perdede (eklesen adamı tanıyordum. Bunları kim bilir kaç kez unutulmuş ilimlerde görmüş, filmleri unutsam bile görüntüleri bellemiş, en çok da geceyi sisi, ıslaklığı, merdiven boşluklarını, demir parmaklıkları asansörleri, önlerini telefon direklerinin kestiği otomobilleri ve her şeyi bir anda süt limana çevirecek ölümü aklımda tutmuştum. Evet, ölümü filmlerde görmüş, yalnız filmlerde ölmüştüm. Gördüğüm ölümler denli eskiydin. Ama gencecik biriydin. Delikanlıydın. Okulluydun. Bunları kıza söylemem uzun sürecek. Aklımda tuttuğumları göremeyecektim. Film bitecekti. Elini/belini elimden çekecekti. Tutuşmanın ne olduğunu anlayamadan yok olup gidecekti el. Gitmemeliydi. Dört dersin birden asıldığı bir öğle sonrası böyle sonuçsuz bitmemeliydi. Kısa bir kaç söz arıyor, aklıma gelenleri ardı ardına sıralıyordum: "Renin aldığımız her ders için bir film istemeliyiz öğretmenlerimizden. Saati saatine başlayan filmleri seçmeliyiz verdikleri listeden. Şartsız şurtsuz, bomboş sabahlar da edinmeliyiz kendimize. Tencerede pişirilip kapağında yenmiş öğrenciliğimiz kalmamalı aklımızda yıllar sonra." Çekilen eli bulamıyordum. Bele sarılmak istemiyordum.

Ayakkabı bir tekmede açıyordu kapıyı. Şampanyalı adam müzikli kutuda bulduğu filtersiz sigarayı dudaklarına oturtmadan dona kalırken yağmurluğun içindeki eldiven odanın ortasına bir tabancayla dalıyordu. İki patlama duyuyorduk. Oturduğumuz koltuk sarsılıyordu. Çatlak ses konuşuyordu: "Oturduğumuz koltuk salsıldı, amma da vuruldu adam." "Sus da seyret." diye tersleniyordu bir kadın. Başka ses çıkmıyordu. Ardıma dönmek geliyordu içimden. Konuşanları, yüzlerini, ellerini merak ediyordum. Tutuşan eller görmek istiyordum. Dönersem eve varmadan unutacağım bir sahnenin sonunu kaçıracağımı biliyordum. Dayanamıyordum. Kaçıracağımızı bir başka filmde yakalarım umuduyla dönüyordum. Bir el, tutuşmaya sözlenmiş bir el arıyordum. Bulduğumda/tuttuğumda unutmayacağımı biliyordum. Herkes cinayete kaptırmıştı

kendini. Öyle ki tanık olmaktan çok yaşıyormuş gibi izleniyordu film. Beni güren yoktu. Buradaydım. Kızın yanındaydım. Uzağında gibi oturuyordum. Dört dersi birden asan okul çocuğunun bir öğle sonrası uzunluğundaki filmini çekiyordum. Şapkasız, siperliksiz iki gözüm ve tutuşmaya hazır ellerimle oynuyordum. Yüzümde yansımaya hazır bir çift göz arıyordum ısrarla. Boşuna. Perdeye dönüyordum. Ortalık siyah/beyaz bir kana bulanmıştı. Göz, odayı kolaçan ederken adamın hakya bıraktığı sigarayı görüyordu. Sigara yuvarlanarak gidiyor, halının püsküllerine takılmadan geçiyor, kapının altında kayacakken yetişen ayakkabının altında kalarak yamyassı oluyordu. Gözün suç ortağı gibi davranıyordu ayakkabı. Darmadağın bir gövdenin devinebilen tüm örgenleri kafa kafaya vermiş anmadan öldürüyorlardı. Ölenler düşüşlerini tamamlamadan eziliyordu sigaralar. Vurulan adam kanının son damlasına kadar direnmiyor, sendeleyerek pencerenin kıyısına gelip kendini boş bir şampanya şişesi gibi bırakıyordu aşağıya. Salonda çıt çıkmıyordu. Sanki koltuklar terkedilmiş, filme doluşulmuştu. Peşpeşe ateş ediliyordu, ikiden çok, beş, on, yüz kez, terkedilen koltuklar kez ateş ediliyordu. Bornoğlu adam, deri eldivenlerin tuttuğu tabancalardan çıkan ikiye kurşunun toplamı kadar kurşunun delik deşik ettiği gövdesiyle pencereden aşağıya uçuyor, sigarasını içmeden, az önce fırlattığı şampanya şişesinden arta kalan parçaların yanında yerini alıyordu. Bunu görmüyorduk. Şapkalı göz ieriyeye girdiğinden beri sokakta olanlardan habersizdik ve en az beş dakika daha habersiz kalacaktık. Çünkü ilk yarının bittiğini bildiren ışıklar yanıyordu.

Salon aydınlanıyordu. Beyaz perde beyazlanmıyordu ama. İzlediğimiz filme uymayan bir belgesel başlıyordu ardına dek açılmış kadife perdelerin arasındaki boşlukta. General Cortez 18 Kasım 1518'de kalyonuna atlayıp Cuba'dan yola çıkıyordu. Meksika'yı ülkesinin topraklarına katacağı. İspanyollarla yerli halktan oluşmuş sekiz yüz kişilik bir ordu küçümen kalyonlara doluşmuş onu izliyordu. Kız arkadaşımın kafası karışmıştı/ o devirde kamera olup olmadığını soruyordu bana. İzlediğimizin yalancı bir belgesel olduğunu söylüyordum ona. "İzleyeceklerimizin hepsi yalansa neden oturuyoruz ki burada." diyordu elini elimden kaçırırken. Kaçırdığı elini yakalarlarken deminden beri izlediği filmin neresinin doğru olduğunu soruyordum. Doğruyla gerçeğin aynı şey olmadığını söylüyordu bu kez. Beş dakika araya

sıkıştırılmış filmin gerçeklere ışık tutmaya çekilmiş bir yalana belgesel olduğunda diretiyordum. Elini tutmama izin veriyordu. Cortez Yucatan'da karaya çıkıyor, imparator Montezuma'dan gelen iyi niyet mesajlarına güvenerek Meksika'nın içlerine doğru bir yol çiziyordu kendine. İspanyolları gönendirecek güzellikte bir kent kuruyordu ilerlemekten yorulduğunda. "Bu kentin adı Vera Cruz olsun." diyordu. Ne ki peşine taktığı ordusu gemilerini özlüyor, geriye, Cuba'ya, oradan ıspanya'ya dönmek istiyordu. Bir kazanın kaldırılmakta olduğunu sezen Cortez gemilerinin tümünü yakıtırlıp Tlascalala'ya doğru ilerliyor, kenti bir çırpıda ele geçirmekle kalmayıp sağ kalanları ordusuna katılmaya gönüllendiriyor ve Mexico City'e hücum emrini veriyordu. D devirde üç yüz bin kişinin yaşadığı, bir gölün ortasına kurulmuş bu kentin kapılarına ulaşabilmek için kenti karaya bağlayan üç yolun birinden geçmek gerekiyordu. "Hangi yoldan, ama hangi yoldan." diye düşünüyordu Cortez. Montezuma'nın Vera Cruz'u kuşattığı haberi geliyordu bu arada. Kız arkadaşım heyecanlanıyor, koltuğuma iyice sokuluyordu. Cortez'in Montezuma'yı telef edeceğini kulağına fısıldayacakken elini elimden çekmesinden korkuyor, olayları kendi gözüyle görmesini bekliyordum. Tahmin ettiim gibi oluyordu, Cortez bir koşu Vera Cruz'a gidip Montezuma'yı tutsak alıyor ve halkına ülkesinin İspanyol egemenliği altına girdiğini açıklamasını emrediyordu. Montezuma söyleneni yapıyordu. "Bu ne biçim imparator?" diye soruyordu kız arkadaşım iç çekerek. Olanlara inanmak istemiyordu. İspanyol hükümetinin de işine gelmiyordu Montezuma'nın Cortez'ce tutsak edilmesi. Katolik kafalar başka türlü çalışıyor,- insanlara dokunmadan toprakları ele geçirmekten sorun. Altın insanda değil topraktaydı. Montezuma insan yanı henüz körelmemiş bir imparatordu. Cortez'se kendine ve altına inanıyordu yalnızca. Yanlış yola düşmüş bu katoliğe haddini bildirmek Panh'lo de Narvaez'e düşüyordu. De Narvaez, ıspanyol hükümetinden aldığı emirle Meksika'ya yelken açıyordu. Ne ki Cortez onu bir avuç askeriyle Cholula'da karşılayıp bir gece içinde perişan ediyordu. De Alvarez Cuba'ya kaçarken Cortez de Mexico City'de başlayan ayaklanmayı bastırmaya, kente koşuyor ve karşısında Montezuma'nın kardeşinin yönettiği Aztec ordusunu buluyordu. Ülkesini korumaya çalışan Mantezuma ise yatıştırmaya çalıştığı halkının attığı taşların altında kalarak ölüyordu. Aztec ordusunun gücüyle

baş edemeyeceğini anlayan Cortez Tlascalala'ya çekiliyor, ordusunu taşıyabilecek sayıda gemi inşa ediyor, Tlascalala'yı başkentin oturduğu göle bağlayacak bir kanal açtırarak filosunu göle ulaştırmayı başarıyordu. Başkenti karaya bağlayan o üç yol bir engel olmaktan çıkıyordu böylece. Mexico City'nin kuşatılması dört ay sürüyordu. Cortez 13 Ağustos 1521'de başkente girdiğinde sokakların ve evlerin ölümlerle dolu olduğunu görüyor ve gücünün öldürücü etkisini düşünerek böbürleniyordu. Bunca ölümün ardında Panfilo de Narvaez'in olduğu yüzyıllar sonra anlaşıyordu. İspanya'nın Afrika'daki kolonilerinden toplayıp de Narvaez'in emrine verdiği zencilerden birinin taşıdığı virüs önce zencilerin yarısını daha karaya çıkmadan talan ediyor, sonra kıyı köylerinden başlayarak bütün Meksika'ya yayılıyordu. Aynı virüs Tlascalalanlar tarafından Mexico City'e taşınıyor ve kentte Cortez'e karşı duracak kimseyi bırakmıyordu. Yerli halkın "büyük cüzzam" olarak andığı bu hastalık suciçeğinden başka bir şey değildi ve ülke nüfusunun yarısını bir yıl içinde siliyordu. On bir yıl sonra yine İspanyol gemileriyle gelen ikinci salgına Meksikalılar "küçük cüzzam" adını veriyorlardı. Üçüncü salgın 1545'de başgösteriyordu. Sonra dördüncü ve beşinci salgınlar geliyordu. 1595 yılında Meksika'da suciçeğinden ölenlerin sayısı on sekiz buçuk milyonu aşıyordu. Yirmi beş milyon nüfuslu bir ülkeden topu topu alı buçuk milyon insan kalıyordu geriye. Yüzlerce yıldır kimseye baş eğmemiş Aztec ırkının kökü kaşla göz arasında kuruyor, İspanyollar da Yeni İspanya'yı kolayca egemenlikleri altına alıyorlardı. Güney Amerika'nın tarihini değiştiren insanlar değil hastalıklardır diye bitiyordu belgesel. "Uyan makinist." diye bağırıyordu tam arımdaki koltuğa oturmuş bir çocuk. Beş dakikalık aranın on beş dakikaya çıktığını anlıyordum saatime baktığımda. Kendini bir kaç kişinin öleceği bir filme hazırlamış arkadaşım bunca insanın on beş dakika içinde yok olması karşısında afallıyor, iki elime birden sarılıyordu. Toplu ölümler etkilemiyordu beni. Kabakulak, kızamık, suciçeği, hepsini geçirmiştim bu hastalıkların. Hayattaydım. Okulu asabilecek derili yaşar durumdaydım. Filmin ikinci yansıması merak ediyordum. Salon kararırken ellerimden birini kıza sezdirmeden çekip koltuğuma yerleşiyordum.

Hâlâ sokakta olanlardan habersizdik. Odadaydık. Boş görünüyordu. Kamerayla devinen, havaya asılı kalmış bir tabanca vardı yalnızca. Eldivenliydi. Yağmurluğun içinde

kaybolacakken banyodan çıkan kadını görüyordu tabanca. uda iyiden iyiye kalabalıklaşıyordu. Odanın / salonun / perdenin duvarlarında iki el silah SESİ daha yankılanıyordu, iki, dört, sekiz, on altı, kısacık bir ögle üstüne sıkıştırılmış yüzlerce ders gibi yansıyordu sesler. Okuldan bir o kadar daha kurşun atımı uzaktaydım. El yanıbaşımıydı Burnuma barut kokusu geliyordu. Jilet yoktu. Jilet gibi keskin namlusuyla bir tabanca dolaşıyordu havada. Bir kez olsun mesaya bırakılmıyor, cepten çıktığından beri eldivenden ayrılmıyordu. Kadın pencereden uçarken namluya bakıyordu. Jilet beklerken namlu bulmanın şaşkınlığıyla uçup gidiyordu odadan. Yere düşmeyecekti. Düşse de görmeyecektik. Yönetmenin kafasından geçenleri çoktan kestirmiştik. Gözle birlikte eldivene dönüyor, namlusu tüten tabancanın ağır ağır yükselişini izliyorduk. Şapkanın siperliği perdenin yarısını kaplıyordu, işaret parmağı tetiğe asıldığında iki el silah sesi daha duyuyorduk. Kendine ikinci kurşunu sıkana dek yaşayacak denli ölmeye bilenmiş bir şapkanın gölgesinde kalıyorduk. Düşüyordu. Odanın ortasına, üç kişinin ağırlığıyla düşüyordu şapka. Koltuklar yeniden sarsılıyordu. Çatlak ses sarsıntıyı haber veriyordu. Aynı kadın "Oh be, sonunda kendini vurdu da kurtulduk." diyordu. Filin bu noktada kopuyordu.

Konuşmasam da olurdu artık. Her şey bitmişti. Üç ölüm. Dört ders. Bir yığın kurşun. Sağa sola saldıran hastalıklar. Suçiçeğinden telef olanlar. Okulu özlüyordum. Okuldan beri eli kaç kez tutmuştum. Tuttuğum elle tutuşmadan söyleyeceğim her şeyi söylemiştim. Yine de konuşuyordum. Adet yerini bulsun diye ağzımı açıp kapıyordum: "Ufukta bir gemi jilet oluyor da kimsenin haberi yok." diyordum. "Öyle mi, ne tuhaf, kalyonlar tahtadan değil miydi." diyordu kız. "Vurdumduymaz ellerin en sıcak seninki." diyordum. "Bunu ilk kez senden duyuyorum." diyordu kız. "Yabanketeni gibi hissediyorum kendimi." diyordum. "Yüzlerce kurşunla vurulan gözler gibi. Başlarına ne geldiğini anlayamadan ölen Azteciler gibi." diyordu kız. "Zıpkınlar altında can veren bir uçanbalık, uçamadan düşen bir şapka, masallarda kaybolan bir halı gibi." diyordum. Bunun son sözüm olduğunu biliyordum. Kız susuyordu. Cebimde bir jilet arıyordum. Yanımda keskin bir bakış bile taşıımıyordum.

Işıklar film sonlanmadan yanıyordu. Kalkmalı mıydık? Kalkılıyor muydu? Ardıma döndüğümde yüzlerce başla karşılaşıyordum. "Paramı isterim. Paramı geri verin, böyle

film mi olurmuş? Aradaki saçmalık da nereden çıktı?" diye bağırıyordu saç ortadan ayrılmış bir asker emeklisi. Sinemaya, filme, ölüme olan saygıyı daha tatmadan yitirmiş, çağıldıyordu orta yerde, irili ufaklı bir yığın baş ağızlanıp onaylamaya girişiyordu onu. Uçurum derinliğinde renklerle bezenmiş duvarlarda "Paramızı isteriz!" sesleri yansıyor. Dişler, cılız ışıkların altında yeni bilenmiş bıçak sırtları gibi parıldıyordu. Eski filmlerin ve belgesellerin neden sevilmediğini anlayamıyordum. Nasıl olsa unutulacaklardı. Unutulacaklarına göre sevinebilirlerdi. Kötü çekilmiş her film kötü olamazdı. Sinemalar yıkılmadan da kapanabilirdi. Belki bir jilet umuluyordu. Sessiz ölümler bekleniyordu. Ne ben, ne eldiven, ne de belgesel bekleneni verememiştik. Yalnızca kış aylarında eldiven giymeye alışmış elden geriye doyurucu bir film olamayacak denli kısır düşüncelerin neden olduğu beceriksiz birkaç öldürme kalmıştı. Tarihe karışmış salgın hastalıklar ölümün kınıcılığı yeterince açıklayamamıştı. Düş kırıklığına uğratan her film unutulmaya mahkum muydu yani? Sesler azalıyordu. Salon boşalıyordu. Kız son çıkanlar arasındaydı. Kimse elini tutmuyordu. Ben koltuğumdaydım hâlâ. Saatlerce tutmayı becerdiğim el, sarılmaya duyamadığım bel, tabancının uzantısı olmuş deri eldiven. Sokaklarda, odalarda, gemilerde, meydanlarda ölenler, Filmlenmeyecek denli sessiz düşenler. Sağ kalanlar. Sakat yaşayanlar. Kan. Siyah/beyaz, koyu gri. Bordo. Kadife. Bağışmalar. Bu sinema. Dört ders. Bir okulun yaşanmamış öğleüstü. Bunlarda doluydu kafam. Kucağımda kızın atkısı, beş dakika aradaki filmi yeniden gösterecek huzmeyi bekliyordum.

Verem"

Basilleri cüzzaminkini andıran verem hastalığı, bulaşma riski çok yüksek olduğundan hâlâ insanoğlunu tehdit eder bir durumdadır. Özellikle günümüzün büyük şehirleri, hastalığın hızla yayılması açısından çok elverişli ortamlardır.

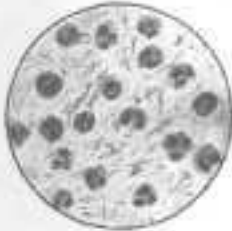
Verem hastalığının tarihi çok eskilere dayanmaktadır. İ.Ü. 3000 yılında yazılmış en eski tıbbi çalışmalardan biri olarak kabul edilen Çince Huang Ti Nei-Chin'de anlatılmıştır. Sang hanedanlığı dönemine (İ.G. 1650-1027) ait kemiklerin analizi sırasında cüzzam, tifo ve verem hastalıklarının izlerine rastlanmıştır. Yukarı Mısır'da bulunan kemikler de insanlık tarihinin çok eski dönemlerine aittir; 1908 yılında Grafton Eliot Smith ve Marc Armand Ruffer 30GO yıllık mumyayı inelemiş ve belkemiğinde tüberküloz gurubu hastalıklarının izlerini bulmuşlardır. Bu iki anatomi uzmanı incelemelerinde, Pott hastalığının üpik işareti olan birinci bel (lumbar) omurunun merkezinde ve boyun omurlarından aşağıdaki üç veya dört omurda ciddi haraplanmalar tespit etmişlerdir. Herodot (İ.Ü. 485-425) Mısır'daki gezileriyle ilgili aldığı notlarda, verem hastalığına işaret eden belirtilere dikkat çeker. İ.S. 79 yılında Pompey'deki Vezüv yanardağının patlamasıyla hayatlarını kaybeden Büyük Pliny ve kuzeni küçük Pliny Mısır'da yakalandıkları verem hastalığına çare aradılar. İçinde bulunduğumuz yüzyıla kadar verem hastalarına tedavi olarak güneşli iklim toprakları öneriliyordu. Eski Boma'da Sezar'ın arkadaşı Bithynia'lı Asclepiades, yatak istirahatini, vücudu suyla ovmayı ve öne arkaya sallanmayı tavsiye ediyordu. İ.S. 5. ve 6. yüzyıllarda derlenen Babil'in Talmud'unda 'ağızdan gelen kan saman çöpü ile kontrol edilmeli, eğer yapıyorsa hastalık tedavi edilebilir türden demektir' diye yazar.

Hastalığın öksürük yoluyla bulaştığına çivi yazılarında rastlanmaktadır. Buna Hipokrates (İ.Ö. 460-377) ve başarılı bir hatip olan Sokrates de (İ.Ö. 436-338) katılmaktadır. Koş ve iskenderiye okullarının kapanmasından sonra Araplar, Yunanlıların sahip oldukları Tıbbi bilgilerin mirasçıları oldular. Kendisinden önce konuyla ilgili çalışmalar yapan İzshak Serapion'un takipçisi olan İbni Sina (980-1037) verem hastalığını yakından inceledi. Fakat 17. yüzyıla kadar ne bu hastalığın patolojisi ne de anatomisi hakkında kesin bir bilgi elde edilebildi. Fransız hekim Sylvius Deleboe (1614-1672) bir otopsi çalışması sırasında nodüler oluşumları keşfederek bunlara 'tubercula' ismini verdi. Tubercula glandulos'a sadece akciğerde değil bağırsaklarda da rastladı. Bu nodüllerin özellikle gırtlakta sıracalı olmalarına bağlı olarak büyüyüp sertleştiklerini gördü. Ancak o zaman belirgin bir hal almaktaydılar. Bu gözlemden bir kaç yıl sonra İngiliz araştırmacı Bichard Morton (1637-1698) onaltı çeşit tüberküloz tarif etti. Tüberküloz kelimesi, tıp dünyasına, Johann Lukas Shönlein (1793-1864) tarafından sunulmuştur. Akciğer hastalıklarının teşhisi, Fransız Bene Theophile Hyacinthe Laennec'in (1781-1826) stetoskop'u icadıyla büyük ölçüde kolaylaşmıştı. O sıralarda Laennec, Nekcer hastahanesinde başhekim olarak çalışmaktaydı. Bu görevi 1816 yılından beri devam ettiren Laennec, özellikle göğüs hastalıkları konusunda çalışmalar yapmaktaydı. 1819 yılında De l'ascultation mediate adlı kitabı yayınlandı. Kitabında kalp ve akciğer hastalıklarının tedavisi ile ilgili tecrübelerini anlattı. Altı yıl sonra vereme yakalanıp, kendisiyle aynı kaderi paylaşan diğer ünlü kişilerin yanında yerini aldı 1673 yılında sahnelenen Le malade imaginaire adlı oyununda, Moliere, bir yazar olan başroldeki karakteri kendisi oynamıştı. Doktorları ciddi bir şekilde eleştirdiği oyununda, başroldeki karakter (kendisi) ölümcül bir akciğer kanaması geçirmektedir. Aız Francis'in de verem hastalığından öldüğü söylenir, imparator ü. Jozeph, Cenevre'li reformcu Kalvin, Kardinal Richelieu, besteci Frederic

Basilleri
cüzzaminkini
andıran verem
hastalığı, bulaşma
riski çok yüksek
oldüğundan hâlâ
insanoğlunu tehdit
eder bir
durumdadır.
Özellikle
günümüzün büyük
şehirleri, hastalığın
hızla yayılması
açısından çok
elverişli
ortamlardır.

Tuberkulose-Merkblatt.

Für den Hauptverein für Volkswohlfahrt in Hannover
verfaßt von Kreisarzt Dr. Karl Döhen in Hannover.
Verteilt durch die Fürsorgestelle in

Hier siehst du den rotgefärbten, stäbchenförmigen Tuberkelbazillus, den Erreger der Tuberkulose.

In einem Schleimtröpfchen, das ein Lungenkranke ausstosset, sind oft Tausende dieser Krankheitskeime vorhanden. Darum spucke nicht auf den Boden.

Atmest du nämlich den mit Krankheitskeimen durchsetzten Staub ein, so kannst du selbst erkranken, besonders aber die Kinder, die auf dem Boden spielen.

Noch gefährlicher ist es, wenn ein Lungenkranke dich anhauset, ohne die Hand vor den Mund zu halten. (Auch Schnupfen und Diphtherie werden dir so zugebracht.) Darum Taschentuch vor den Mund beim Husten.

Wißt du wissen, wie du dich vor Tuberkulose schützen kannst, so merk dir folgendes: zunächst achte darauf, daß der

Krankheitskeim nicht sorglos durch Spucken und Husten verstreut wird. Das bist du dir und deinem Nächsten schuldig!

Yüzyılın başında Verem salgın halinde özellikle büyük kentlerde ve çevresinde yayıldı. Bu durumla birlikte, doktorlar sosyal sorumluluklarını yerine getirmek üzere halk sağlığı örgütleri kurdular. Halkı eğitmek bu organizasyonların göreviydi. Bu resimde Hanover'de basılmış bir broşürün ilk sayfasını görmekteyiz (Zürich Tıp Tarihi Üniversitesi).

Hristiyanlıktan önce

Çin'de çok tuhaf

yöntemler yaygın

nlarak

uygulanmaktaydı,

āksūrūh otu va

afyon karışımı,

zavand arsenik ve

format

bilgilerinden elde

edilen modeller

tedavi amacıyla

kullanılmaktaydı.

Eski Yunanda atesli

deñitken alk suyla**hanya vanilmaçı.**

Enrollment: 100-150

Yararlı hastalar

Hac yerlerinde, verem hastalığına muizevi çareler bulunuyordu. Resimde görüldüğü üzere Fransız kralı III. Henri'nin de yaptığı gibi krallar, hastanın başına elini değdirerek şifa dağıtıyorlardı. Hastalar arasında, felçliler, veremliler, histerikler ve âmâ kişiler bulunuyordu. Pek çoğunun kralın eli değdikten sonra iyileştikleri söyleniyordu.

pirasa, beş avuç hünnap, üç avuç mercimek, beş avuç *carroway* ve bir avuç *chabla*'yı karıştır ve yeni doğmuş bir hayvandan elde edilen sosis derisinin içine doldur ve ye, üzerine de keskin bir bira iç' diye yazmaktadır. Ünlü Arap hekimler ve Salerno okulu, geleneksel yöntemlere bağlı olmakla birlikte süt banyosunu, çam kozalakları, afyon, arsenik, sülfür, mür, sirkeli bal şerbeti, haşhaş ve meyanık kökü şurubu ile gilead (opabalsam) yağını karıştırarak elde edilen ilaçları da öneriyorlardı.

Ortaçağın Benedikten rahibesi ve Bingenli mistik Hildegard (1098-1179) yazılarında oğulotu, misket üzümü, papatya karışımından tedavi edici bir toz elde etme yöntemini anlatmıştır. Bu karışımı tatlandırmak üzere çeşitli utlar da önermektedir. Hastaların rutubetli ve sisli havalarda dışarıya çıkmamaları gerektiğini anlatır. Ortaçağ boyunca eczacılar, akciğer hastalıklarının tedavisinde bu karışımları kullandılar. Hekimler flebotomy ve lavman tekniklerini denediler. Fransız krallarının, hastaların başlarını elleyerek şifa dağıtma yöntemleri ise mantık sınırları içerisinde geçerliliği kanıtlanamamış bir yöntemdir. Hava değişimi vb yöntemlerin tedavide belirli bir yeri olabilir. Röntgenin icadıyla, akciğerde hastalığın yeri tam olarak tespit edilmeye başlandığından beri yani yirminci yüzyıl başlarından beri, veremle savaş yeni bir boyut kazanmıştır. Yapay solunum aleti ilk kez İtalyan Carlo Forlanini (1847-1918) tarafından kullanılmış ve böylelikle akciğerdeki boşlukları kapatmak ve basilleri kontrol altına almak mümkün olmuştur. Akciğeri dinlendirmekle, lenf akışı yavaşlamış, basil ve toksinlerin yayılma hızı azalmıştır. Filtre edilmiş hava veya oksijenle veya karbondioksit ve azot karışımıyla doldurulmuş solunum aleti, kullanıma bağlı olarak her iki veya üç günde bir yenileniyordu. Bu yöntemle tedavi iki veya üç yıl sürmekteydi. Eğer akciğerdeki boşluklar, kaburga kemiği alınarak tedavi edilemiyorsa, akciğer boşluğuna yağ tedavisi uygulayarak tedavi edilmeye çalışılıyordu. Robert Koch, eski tüberkülin, kısmi antijenler ve protionamide ile gerçekleştirilen stimülasyon tedavisini öneriyordu ama bu yöntemle pek başarılı sonuçlar elde edilemiyordu. Katran ruhu, *trypan* kırmızısı ve mavis gibi boyalar hatta altın ve gümüş bileşimleri gibi antiseptik maddelerin solunması da işe yaramadı. Geçtiğimiz yüzyılda endüstrileşme ve büyük kentlerdeki nüfusun giderek artmasıyla birlikte çoğunlukla ölümle sonuçlanan verem salgını varlığını devam ettirdi. New Brunswick Üniversitesinden Doktor Selman Abraham Waksman tarafından 1943 yılında ilk kez kullanılan streptomisin adlı antibiyotik ile , doktorların ilk kez verem ile etkili bir şekilde savaşmak üzere ellerinde bir silahları oldu. Bu çalışmasıyla Waksman Nobel ödülünü aldı.

Kemoterapiler, akciğer hastalıklarının gerek Avrupada gerekse Amerika ve Avustralyada yayılmasını durdurmuş olsa da, gelişmekte olan ülkelerde verem hâlâ önü alınamamış ciddi bir hastalık olarak varlığını sürdürmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) günümüzde dünya nüfusunun hemen hemen yarıya yakınının Tb basili taşıdığını tahmin etmektedir. Her yıl 3.5 milyon yeni vaka ortaya çıkmakta ve bunlardan üçte biri ölümle sonuçlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütünün bağışıklık sistemini arttırmak üzere yaptığı çalışmalar dondurulmuş BCG aşılılarıyla giderek daha da gelişmiştir. Bu çalışmaları için onlara çok şey borçluyuz. Gelişmekte olan ülkelerde bu hastalıkla savaşmak üzere ilaç açığını kapatmak ve tıbbi çalışmalar yapmak için uzun yıllar gerekecektir. Öyle görünmektedir ki, verem hastalığı, bu ülkelerde sosyal ve sağlıkla ilgili bir problem olmaya daha uzun yıllar devam edecektir.

Fransız krallarının,
hastaların başlarını
elleyerek şifa
dağıtma
yöntemleri ise
mantık sınırları
içerisinde
geçerliliği
kanıtlanamamış bir
yöntemdir. Hava
değişimi vb.
yöntemlerin
tedavide belirli bir
yeri olabilir.

Verem hastalarına doktorlar yüksek irtifada kurulan klinikleri öneriyorlardı. Hastalar, bu tip merkezlerde, açıkavada bol bol egzersiz yapıyorlar, gece gündüz yine açıkavada kurulan dinlenme yerlerinde istirahat ediyorlardı. Yüzyılın başında bir dergide yayınlanan bu resim, İsviçre'de Leysin yakınlarında, 1450 metre yükseklikteki bir klinikte tedavi için açıkavada istirahat eden hasataları göstermektedir. Resimde görüldüğü gibi doktor, vizite kürk paltosuyla çıkmış, hastalar ise yanyana dizilmiş yataklarında istirahat etmekte. Bu tip sanatoryum ve otellerin el ilanlarında misafirlerin kışın yanlarına iki adet battaniye yazın ise bir hasır şapka ve güneş şemsiyesi almaları tavsiye ediliyordu (Zürich Tıp Tarihi Enstitüsü).

Sıtmayla Korku

Hemen her yerde, her zaman birlikteyiz onunla/ okulda,sınıfta, sırada, evde, odada... Giysilerimizi, mektuplarımızı bile paylaşıyoruz. Annesinin Adana'dan gönderdiği yeni yıl kartını veriyor, okuyorum, "salon çiçeğim" diye başlamış, derin bir sevinç duyuyorum,- çiçekleniyorum sanki. Babamın "Nasılsınız?" İyi misiniz?"le başlayan mektubunu okuduğunda seviniyor:

- İkimize yazmış, ne güzel!

Her zaman böyle yazar dediğimde, şaşarak biraz da üzgün bakıyor yüzüme.

Şarap içip şiir okuyoruz. Şarap alamadığımızda, şiir okuyup sarhoş oluyoruz. En çok da Attilâ İlhan'ın Emperyal Otel'i'ni ev bulamadığımız günlerin anısına, biraz değiştirerek okuyoruz:

"Demet evlerde üç gece kaldık

fazlasına yüzümüz tutmuyordu

gözlerin gözlerimden gitmiyordu

dördüncü gece sokakta kaldık

karanlık bir türlü bitmiyordu

ankara garı'nda sabahladık

bilen bilmeyen bizi ayıpladı

halbuki kimlere kimlere başvurmadık

hiçbiri yüzümüze bakmıyordu

hiç kimse elimizden tutmuyordu

ben hiç böylesini görmemiştim

vurdun kanıma girdin kabulümsün".

Sabahın erken saatlerinde, kestirme ara yollardan okula giderken, bizi güldüren, hüzünlendiren türküler söylüyoruz:

"burnu da hızmalım amman / ayağı da cızmalım amman"

Ya da: "hastahane önü mermer döşeli / tohtorlar gelir eli şişeli"

Mutfağımızın iyiden iyiye boşaldığı günlerden bir sabah, onu sarımsak soyarken görünce şaşıyorum.

- Ne olacak bunlar?

- Yiyeceğiz.

İyi diyorum. Yanımıza hiç kimse yaklaşamayacağı için, bizi örgütlenmekle suçlayamazlar artık.

Son günlerde iyi değil,- başı ağrıyor, halsiz, iştahsız. Durup dururken titremeye başlıyor. Yaklaşık bir saat geçmiyor üşümesi. Ardından kırka kadar yükselen bir ateş. Yüzü

kızarıyor, dudakları kupkuru. Terlemeye başladığında ikimiz de rahatlıyoruz. Nasılsın? İyiyim diyor. Yorgunum yalnızca.

Hastaneye gitmeye karar verdik. Eli şişeliler ne diyecekler bakalım, diyorum. Gülümsemeye zorluyorkendini. Doktorun yanına birlikte giriyoruz. O anlatıyor, ben eksiklerini tamamliyorum. Reçeteyi yazarken bir yandan da konuşuyor doktor: Ateşini sık sık takip et, diyor bana. Ateş düşürücüyü düzenli alsın. Ateşi çok yükselirse soğuk uygulayın. Dudaklarına yağlı krem, vazelin filan sürün. Bol bol su içsin. Sessiz sakın bir ortamda dinlenmesi gerekiyor.

Arka kapıdan çıkıp merdivenlere oturuyoruz.

- Hastalığının adını sormayı unuttuk, diyor.

- Sen otur, ben sorup geleyim.

Doktorun anlattıkları inanılır gibi değil. Dlduğu gibi aktarıyorum ona da:

- Burusello, yani malta hummasıymış. En çok mezbaha işçilerinde görülürmüş, özellikle de erkeklerde. Hayvanların çığ, pastörize edilmemiş süt ve süt ürünlerinin yenmesiyle bulaş ırmış.

Bu korkunç şanssızlığa şaşıp kalıyoruz ikimiz de. D, ne mezbaha işçisi ne de erkek. Süt ve ürünlerini en son ne zaman yediğimizi bile anımsayamıyoruz; ama malta humması olmuş işte!

Kötü gecenin sabahında, okula değil sıtmayla mücadele'ye gideceğini söyledi. Daha önce akıl edemedii için kızıyor kendine. Adana'ya gittiğini nasıl da unutmuş! Gitti ve iki hafta boyunca içeceği kininleriyle döndü. Dört ay sonra kontrole gidecekmiş. Artık evimize dişi ve sivri olan sinek de sokmamalıyız diyor. Sıtmalı insanın kanını emen dişi sivrisineğin midesinde seksüel bir dönem başlıyormuş. Cinsel gelişini tamamlanınca, sporozitler sivrisineğin tükrük bezine yerleşiyor, başka birinin kanını emerken de bu sporozitleri bırakıyormuş. Çok ilginç, diyorum. Seksin böybsini duymamıştım. Gülüşüyoruz.

Günlerimiz bildik biçimiyle sürüp gidiyor:

- Otobüse bizimle aynı durakta binen şu adam,- bıyıklı, gözlüklü, tamam o, bizi izliyor galiba. İnecekmiş gibi yapalım mı?

Adam, bizden önce inip gidiyor.

- Şu adam, hani gazete okuyormuş gibi yapan, bize bakıp duruyor.

- O mu? Yok canım, o bizim bölümün hizmetlisi değil mi?

- Maksat Gırgır'a karikatür olalım, diyor.

İlk kez böyle güzel ısındık; sobamız var ve kok kömürü yakıyoruz. Kok, sobanın kovanını bile eritirmiş, ışığı kapayalım, alevlerin tavadaki oynaşmasını izleriz. Su da kaynadı, çay yapsak mı? Geç oldu. Olsun.

SEŞİ duydu mu? Otomata basıldı, iyi de gelen(ler) her kimse, neden zili çalmıyor? Sayalım. Bir iki üç elli doksanbeş yüzonaltı, bak yeniden! Hadi giyinelim. Unuttun mu, ne çok üşümüştük. Pantolonunu eşofmanının üstüne giy. İki kazak. Çoraplarburada...

Kırk yılın başında soyunup dökünecektik evimizde. Terledim. Kapıyı açarsak duyarlar. Açmalıyız ama! Bir adım, ne çok kaldırmışım ayağımı, indiriyorum indiriyorum zemin yok! Kapı kolu avucumda işte,- basıyorum basıyorum, açılmanın sesi yok! Elektrik düğmesine uzanırken, en uzun yolculuğunu yapıyor sağ elim ve gözlerim su borusundan faraşa damlayan su damlasını yakalıyor. Yeterince sevinemiyoruz. "Damda bacaları polis sanırdım" Hayır gülemiyoruz.

Soyunalım. Çayı boşver şimdi.

Suçum neydi, aklıma gelmiyor bir türlü!

Suçlu annelerimiz, diyorum. Asıl onları götürmeliler sorguya:

- Söyleyin bakalım, bu memlekette yaşıyorsunuz ve oranıza "sap" koyacak bir kocakarı bulamıyorsunuz, öyle mi! Sizin yaşadığınız yerde 'tavuk teleği' de yoktur tabii! Hah ha, bunu bizim külahımıza anlatın. Demek kendinizi karnınızın üstüne bırakabileceğiniz uygun bir dam da bulamadığınız! Bütün bunlar olmadı diyelim, çocuk doğurmanız şart mıydı? Taş doğurabilirdiniz pekala. Madem doğurdunuz, insan biraz zevke eğlenceye alıştırsın bu haspaları. Ne o öyle, kitap, dergi, gazete...Onlar okurken bizim başımız ağrıyor!

Niye sessiz gülüyorsunuz? Su damlasıymış işte.

Yarı yıl tatilinden döneceğim gün, ağabeyim, dip odaya götürüp bir telgraf uzattı elime: "Sorun çıktı. Dönüşte bize gel." Kalbim çırpınmaya başladı, soluk alamıyorum. Ellerim buz gibi. Göğsümde, midemde yoğun bir ağırlık duygusu. Ölüme

yaklaşıyorum. Çok uzaktan bir ses, nasılsın diyor. İyiyim diyorum, bir şeyim yok.

Aynı telgraftan ona da çekmişler. Size gelmişim, diyor arkadaşımız. Kapıda iki kişi vardı. Sordum "resmi bir iş" dediler. Bir süre gitmeyin evinize.

Ders notları, kitaplar... Olsun, hallederiz. Ya okul? Okula gitmek zorundayız. Suçum yok dediğimde, biri "Seni camiden mi getirdik .mm kızı!" demişti. İyisi camiye gidelim biz. Bırak şimdi, okula gitmek zorundayız. Notlarımız iyi, bitirip kurtulalım. Okuldan çıkar çıkmaz milli kütüphaneye gideriz, dokuza kadar açık, ısınırız hem.

Günler geçmeye geçmeye geçiyor. Şiirimiz yine Atilla İlhan'dan. bu kez 24-61:

‘

*benim için bir yalan uydur telgraf geldi de
acele gitti de nasıl bilersen öyle yap
ahmed benim senden başka arkadaşım yoktur
varından sonra mektup gelecek vırt at
unutma ferihan'a giderken karanfil götür
tarafımdan söyle turgut köpeğine yüz vermesin*

*ahmed benim senden başka arkadaşım yoktur
sabaha dönmezsem telefon edersen
emniyet nöbetçi müdürlüğü'ne: 24-61".*

Arada bir, annelerimizi nasıl sorgulayacaklarını bir daha anlatsana, diyor. Hiç nazlanmıyorum. Sorgu, her seferinde biraz daha uzuyor.

Bölüm başkanı beni çağırıyormuş dedi, gitti. Bekliyorum. İşte geliyor. Yüzündeki ifade de ne öyle? Elinde küçük bir paket var. Kinin, diyor. İkinci tertibi almayı unutmuşum. Hesmi görevliler(!) bizi evde bulamayınca, okula getirmişler.

Yürüyoruz.

Sıtma ve korku kadar salgın olsaydı şiir, diyorum.

Kuluçka dönemi çok uzun sürüyor değil mi?

Yeryüzünün Rüyası

Bir hayaldi belki o görüntü... Annemin saçlarında altın sarısı parıltılar yapan güneş ışığı, tavada kızaran hamurun kokusu ve açık pencereden mutfağı dolduran temiz bahar havası hâlâ aklımda... Uykudan yeni uyanmıştım ve annem mutfakta akşam yemeği için yumurta tatlısı yapıyordu...

Kuzey varoşlarında bir bahar ikindisi olmalı... Kaç yaşlarında olduğumu bile hatırlayamayacağım kadar eski bir hatıra... Hafızanın ağır ağır yolunu bulup bir sürekliliğe oturmaya çalıştığı vakitlerden, o sisli, belirsiz ve çok eski bir zamana aitmiş gibi duran büyük resimden artakalan berrak bir teferruat...

D bahar ikindisinde herşey bana çok tuhaf gelmişti. Babam salonda radyoda çalan şarkıya eşlik ederek ütü tümir ediyordu. Bana içi badem şekerleriyle dolu tül den bir minik torba vermiş ve şimdi tek kelimesini bile hatırlamadığım tatlı sözler etmişti. Bilimin üstünde badem şekerleri ve hala süren o uyku sersemliğiyle mutfağı gitmiş ve ocağın başında, tavada hamur kızartan annemi seyretmişim. Bana 'Akşama senin sevdiğin o tatlıdan yapıyorum' demişti.

İşte tam o an, herşeyin bir rüya olduğunu düşünmüş, 'Aslında ben hala kreşteki yatağımda uyuyorum ve bu da bir rüya' diye geçirmiştim içimden...

Nedendir bilinmez, zamana ve varoluşa kesin anlamlar yükleyemediğim bütün o çocukluk yılları boyunca, hayatımı

düşündüm... Herşey bir yanılsamaydı sanki. Bir gün kreşteki yatağımda uyanacak ve sonra o upuzun masada onlarca çocukla birlikte çay içip, kurabiye yiyecektim. Daha sonra da, kırmızı bir otobüs gelip hepimizi alacak ve homurtulu, kısa bir yolculuğun ardından siteye girecekti. D-7 Blok'ta üç çocuk inecektik. Parlak gözyaşları o toplu yanaklarından her an akmaya hazır o mızımız güzel kız, bana hep bir başka dünyaya aitmiş izlenimi veren o zayıf sarı oğlan ve bir de ben...

Çok sonraları, o bahar ikindisinin bir tatil gününden kalma bir hatıra olduğunu düşündüm. Annem, babam ve ben, şimdi tek bir anını dahi hatırlayamadığım bir nikah törenine gitmiş ve kimbilir belki de dönüş yolunda otobüsün içinde annemin kucağına kıvrılıp uyuyakalmıştım. Odamda uyandığımda, zaman ve mekan mefhumlarını bulmakta güçlük çekmiş,

bahar güneşinin o sıcak sarısını, radyodaki şarkıyı ve kızarmış hamurun kokusunu bir mutluluk düşüne çevirmiştim hafızamda...

Bu görüntünün o tarif edilemez mutluluğu içinde kaybolup gitmişken, elmacının kızı, "Bekçi sana bu akşam kalman gerektiğini mi söyledi?" diye sordu aniden... Kütüphanedeki küçük odamdaydık. Hicran'da ikinci vaktiydi, açık pencereden tatlı bir toprak kokusu geliyordu ve elmacının kızı yatağın içinde çırılçıplak uzanmıştı... Ona, mükemmel bir an yaşadığımı, gelip geçici de olsa mutluluk denen o tuhaf hisse kapılıp gittiğimi ve bu hislerin beni çocukluğumdaki D bahar ikindisine götürdüğünü söyleyemedim. Söylesem de ne ifade ederdi ki? Karşımda, dünyayı benim gibi algılamayan biri vardı ve onun güçlü egosunun devrede olmadığı bu anların keyfini çıkartmak en güzeliydi...

"Evet" dedim, "bir gece daha kal dedi bana. Ama nedenini söylemedi. Sence ne olabilir?" "Bilmem" dedi su gibi berrak sesiyle. Umursamaz, şımanık bir ifade vardı sağa sola oynattığı o koyu renk gözlerinde...

Sonra kalktı, giyindi ve "Görüşürüz" deyip gitti, başka tek bir kelime dahi etmeden... Odada tek başıma, bir müddet D mutluluk anının tadını çıkarmaya çalıştım. Hicran serüveni başarısızlıkla sonuçlanmış olabilir VR ben Uzay Akademisi'ne elimde birkaç değersiz raporla geri dönmeye hazırlanıyor olabildim Ama bunlar, o an hiç önemli değildi. Hava hâlâ kapalıydı ve Hicran ovası, sanki toprağın içinden gelen bir ışıla pırl pırl bir yeşil ışık yayıyordu... Aşağıda bahçede oturup bu doyumsuz manzarayı seyretmek, çay içmek ve bir sigara sarıp keyifle tütürmek geldi içimden.

Zamanın akışının dinginliğine eşlik eden iki keyifli şey vardı Yeryüzü'nde: Çay ya da kahve ama yanına mutlaka tütün... Kahve Hicran'da yoktu ama çay... Bütün federasyonda olduğu gibi Hicran'da da vardı kuzey köylerinin tadına doyumaz çayı...

Ocağı çayı koymam, sigaramı sarmam ve verandadaki tahta koltuğa oturmam yarım saatimi almıştı ve mutluluk hâlâ sürüp gidiyordu. Birden Bayan R/yi hatırladım... Onunla da sevişebilecek miydim acaba bir gün?

Açgözlülüğüme kızıp aklıma başka şeyler getirmeye çalıştım. Pek de zorlanmadım. Sabahtan beri ertelediğim bir soru

vardı kendime sormam gereken. Sahi, Bekçi neden bir gece daha kalmamı istemişti ki benden? Ona sadece rüyalarımı anlatmış ve Başkente geri dönmek istediğimi söylemişim. 'Gölde ne gördün?' diye sormuştu bana Bekçi... "Karanlıktan başka hiçbir şey" demiştim ona... Karanlıktan başka hiçbir şey...

Gidip çay koydum kendime, bir sigara daha sardım... Orada o eski koltukta gün batana dek oturabileceğimi düşündüm... Hicran'ın sırrını çalıp Kuzeybatı Federasyonu'na götürmeyecektim. Artık bundan emindim. Üç ya da dört gün sonra Akademi'nin gönderdiği cipe atlayıp herşeyi geride bırakacaktım.

Cay, sigara ve akşamın laciverdine doğru ilerleyen bulutlu bir Hicran ikindisi... Hayaller sigaramın dumanları gibi hale hale dönüyordu başımın çevresinde. Elmacının kızı bir gün Başkent'e geliyor ve yurttaki odamda benimle kalıyordu... Sonra onunla birlikte yaşamaya başlıyorduk... Tezimi bitiriyor ve Akademi'de ders vermeye başlıyordum. Bayan R. benimle gurur duyuyordu...

Bekçinin geldiğini farketmemiştim bile... Birkaç sıcak çörek koydu masaya... Hemen gidip ona da çay koydum... Ne tuhaf, aylardır beraber yaşıyorduk ve sessizce, neredeyse hiç konuşmadan anlaşabiliyorduk. Bazı akşamlar yanında getirdiği bu sıcak elmalı çörekleri kimden aldığını hiç söylemezdi bana ama sevdiğimi bilirdi. Her ikindi vakti ocakta mutlaka çay olurdu. Ya o ya da ben, çayı mutlaka koyardık bahçedeki kuzinanın üstüne... Bir keresinde kahveden bahsetmişim ona... "Onun yeri ayrı" demişti. Temek üstüne iyi gider. İkinci vakti sadece çay içilir ve hayal kurulur"... Haklıydı, Hicran ovası ve Hicran gölünün o muhteşem coğrafyasında insan envai çeşit hayalin içine dalıp gidebiliyordu. Bu yüzü hiç gülmeyen aksi ihtiyarı seviyordum, ona alışmışım.

Çöreginden bir ısırık aldıktan sonra beklenmedik bir şey oldu ve Bekçi, ona hiçbir şey sormadığım halde konuştu, "Neden geri dönmek istiyorsun?". Şaşırdım, bocaladım. Her zamanki gibi büyük bir saygıyla, "Okulum başlayacak efendim. Ayrıca..." Susmuştum, işin aslı derin konulara girip bu rüya gibi ikindinin tadını kaçırmak istemiyordum. "Devam et" dedi gülümseyerek... Gülmek ona yakışıyordu... Ben de güldüm

ister istemez...

"Biliyorsunuz, Akademi'dekiler Hicran'ın sırrını öğrenmek istiyorlar. Beni de bu iş için gönderdiler". "Eee, öğrenemedin mi?" dedi, alaycı ama şefkatli bir ifadeyle... "Hayır efendim. Açıkçası, hiçbir şey anlamadım. Ayrıca bu sırrı çözsem de, bunun Akademi'ye bir faydası olacağını sanmıyorum. Bütün çocuklarda özel yetenekler var, hepsi de birer dahi... Ve bu dahiler, birkaç yıl içinde Akademi'ye girecekler nasıl olsa. O zaman bütün dünya, sizin deyiminizle Hicran'dan gelen ışıkla aydınlanacak"

"Belki" dedi çayından bir yudum alarak. "Ama bu, bir öngöründen çok bir temenni. Çocuklarını kentlerde ne yapacağını şimdiden tahmin etmemiz çok zor. Bu Hicran için de ilk tecrübe olacak."

Sustuk... Gölün hemen üstünde berrak bir gökkuşağı belirmişti, ikimiz de ona doğru bakıyorduk... "Hicran'ın ilk göçmenleri tam da bu mevsimde gelmişler buraya... Yedi sekiz tane boş ev ve köyün içinde umutsuzca yaşayan üç kişiden başka kimse yokmuş... Göçmenler arasında bir de felsefe profesörü varmış, ilk geldiği gün, tam da bizim şu an bulunduğumuz yerde, şu verandada uyuyakalmış. Rüyasında, yüzlerce insanın büyük bir mutluluk içinde gölün çevresinde büyük bir şenlik yaptığını görmüş... Uyanır uyanmaz herkese anlatmış bunu... Düşünebiliyor musun, öyle bir devirde mutlu insanların şenlik yaptığı bir rüya görüyorsun."

Evet, düşünebiliyordum... Sekiz milyar insanın peşpeşe salgın hastalıkların pençesinde can verdiği yirmi yılı aşkın bir devrin son yıllarına doğru görülüyordu bu rüya. Üretimin durduğu, kentlerin boşaldığı, gazetelerin basılmadığı, televizyonların yayınlarını kestiği, hükümetlerin, devletlerin varlığının her geçen gün biraz daha anlamsızlaştığı bir devirde... Büyük Salgınlar Devri, kayıtlara göre 21. yüzyılın ortalarında başlıyordu, ilk yıl gelişmiş ülkeler de dahil olmak üzere Yeryüzü'nde tam 3D milyon insan can vermişti. Önce bir grip virüsü çıkmıştı sahneye. Güney Avrupa'dan başlayıp, bir yılda tüm dünyayı büyük bir süratle dolaşmış, her yerde büyük kayıplar verdimişti. Asya'ya yaklaşırken virüsün aşısı bulunuyor, sonra Avustralya'da bir başka virüs çıkıyordu ortaya... insanlar üç günde hayatlarını kaybediyorlardı. Üçüncü yılın sonlarına doğru, bu kez

bağışıklık sistemi üzerinde etkili olan bir virüs dadandı dünyaya. Kuzey Avrupa'da çıkmıştı. İskandinav ülkeleri nüfuslarının yarısını kaybettiklerinde, virüsün son halini bile görüntüleyememişlerdi hâlâ. Virüsler sürekli kendilerini yenileyip, yenilmez hale geliyorlar ve solunum yoluyla bulaşıyorlardı. Birleşmiş Milletler askerlerinin karadan, denizden ve havadan çembere aldığı iskanandinav ülkeleri sonu belirsiz bir karantinayı yaşarken, bu kez Amerika Birleşik Devletleri, ülkedeki bütün su kaynaklarına karışan bir virüsün etkisi altında, toplam bir haftada nüfusunun dörtte üçünü kaybedecekti... Hemen ardından Orta Avrupa, insana meyve ve sebzelerden geçen bir başka virüsün pençesine düştü... Bir ayda nüfusun onda biri toplu mezarlıkları boylamıştı bile...

Ülkeler kendilerini toparlamaya fırsat bulamadan, bu kez bütün dünya, atmosferden geldiği iddia edilen ve görüntüsü asla yakalanamayacak bir başka virüsün etkisi altına girdi. Kimi ne zaman ve nerede yakalayacağı belli olmayan ve eşine benzerine daha önce hiç rastlanmamış bir hastalıktı bu... Ağır ağır ilerliyordu, insanlar giderek içe kapanıyor ve dış dünyadan kopuyordu. Yeryüzü'nün bütün ülkeleri, bütün kentleri, bütün caddeleri ve bütün sokakları, boş gözlerle gökyüzünü seyreden yüz milyonlarca insanla doluydu artık... Ulûmun ne zaman ve nasıl geleceği belli değildi. Yaşama isteğini tümüyle kaybeden insan, sadece hayatta kalmasını gerektirecek şeyleri yapıyor, çok az yemek yiyor ve vaktinin büyük çoğunluğunu gökyüzüne bakarak ve uyuyarak geçiriyordu... İşte tam da bu dönemde, Büyük Salgınlar Devri'nin beşinci yılında Yeryüzü artık bir hayalet gezegen haline gelmişti.. Hastalığa yakalanmayanlar, başıboş yalnız insanların ermişler gibi dolaştığı kentlerden kaçmaya, kırlara çekilmeye başladılar... Tıp iğre son kararım vermişti: Yeryüzü'nde insanlık tarihi kadar eski virüslerdi bunlar... Hep vardılar ama bizi onlardan koruyan bir şey vardı. G şey, her neyse artık yoktu ve insanoğlu bu virüslere karşı tümüyle savunmasızdı... Hayat durmuştu artık. Sağlıklı insanların çalıştırdığı birkaç televizyon ve radyo sinyali dışında gökyüzü tertemizdi. Kentler büyük, ürpertici bir sessizlik ve tevekkül içinde rüya görerek ölümü bekleyen insanlarla doluydu... Kırlara gidenler ise doğanın şiddetiyle

karşılaştılar. Yeryüzü'nün büyük bir bölümünde, doğa insanlara sağlıklı besin vermeyi gizli bir yerden emir almışçasına kesmişti artık... Asya kıtası Moğolistan, Güney Çin'deki küçük bir bölge ve Sibirya'nın bir bölümü hariç insansız bir kıtaydı artık... Diğer kıtalarda da durum farklı değildi. Doğa betondan kaçıp kendisine sığınmaya çalışan insanları süratle öldürüyordu... Artık yaşayan insanlar arasındaki irtibat da kopmuştu.

İşte Hicran'ın ilk öncüleri böyle bir dünyada yaşıyorlardı ve böylesi bir dünyada, bir gülün kıyısında yağmurlu bir ikindiüstü uyurken görülen o mutluluk rüyası yüzyıllarca unutulmayacak ve nesilden nesile aktarılacak bir hikaye olup çıkıyordu. Hicran'ın bana bahşetmediği o esrar, bu ilk rüyaya kadar giden bir hikayeydi aslında... O an, Büyük Salgınlar Devri'nden iki nesil sonra doğan benim gibi birinin sadece birkaç ayda Hicran'ın esrarına vakıf olmak istemesinin çok hazin bir hayal olduğunu ilk kez bütün kesinliğiyle anladım. Hicran, bütün bu göl, bu ova, bütün bu sessiz çalışkan ve sıradan insanlar, Büyük Salgınlar Devri'nin acısını hala yaşıyordu sanki. Onlar için acıyla bilgi aynı şeydi.

Kent hayatına büyük özlem duyan elmacının kızı bile bir keresinde, "Hicran benim evim. Nereye gidersem gideyim, döneceğim son yer burası olacak. Çocuğumu burada doğurup, burada büyüteceğim." demişti. Bu ağgözlü hayat oburunun bile Hicran'a derin bir aşkla bağlı olması çarpmıştı beni. Hicran onların gerçek Ev'iydi...

"Efendim bence, Hicranla Akademi mutlaka bir işbirliği yapmak zorunda." deyiverdim birdenbire... İkinci çayının hayallerine dalıp gitmiş olan Bekçi bir an irkildi, tuhaf tuhaf baktı bana... Her zamanki gibi hayallere, düşüncelere dalıp gittiğimi sanıyordu. Ama ısrarlıydım, aylardır ilk kez fikirlerimde bir berraklık belirmişti ve bu fırsatı kaçırmak istemiyordum:

"Uzlaşmaz gibi görünüyörsün. Akademi, Aydınlanma'dan devralınan bir mirası üstleniyor. Amacımız insanoğlunun evrendeki varlığını devam ettirmek ve bunun için de rasyonalizme sarılıyoruz. Çünkü, başka bir çaremiiz yok. Bir varoluş mücadelesi bu. Bir sonraki neslin mutlu olmasını ve dörtte üçü zehirli bu gezegenden kaçmak istiyoruz. Çok uzaktaki bir hedefe kilitlendik çünkü başka bir çaremiiz yok...

Oysa siz, evinize bağlısınız. Modernizmi de, rasyonalizmi de reddediyorsunuz. Bir başka bilginin peşindesiniz ve belki de bu bilgiyi buldunuz. Aydınlanma'dan çok daha önceki bir mirası devraldınız. Doğanın ve saf inancın bilgisiyle yaşamak."

Bekçi, hiç istifini bozmadan sözümü kesti:

Yanlış yoldasınız. Ama bu öyle bir yol ki, sonunda sizi yine doğruya çıkaracak. Büyük Salgınlar Devri, Aydınlanma devrinden başlayıp uzayda insan aklının zafer bayrağını dikme hayaline kadar uzanan bir zincirin son halkasıydı. Tanrı'sını gökte arayan ve kendi aklını evrenin efendisi yapmak isteyen bir zihniyet, kendi kıyametini kendisi hazırladı. Yeryüzü'ne çok az insan inandı. Onlar da seslerini duyuramadılar. Dysa şu koca evrende Yeryüzü'nden ve Yeryüzü'nün bize bahsettiği varolmak gibi büyük bir keyiften daha önemli hiçbir şey yok. Bizi denizlerin, havaların ve toprakların efendisi yapan Yeryüzü, kendisine verdiğimiz zarar karşısında savunmaya geçti ve yeni bir dünyanın kurulması için sekiz milyar insanı yeniden içine aldı... Sen de bilirsin, bilimadamları defalarca söylemişti, bütün dünyalıları birer meczupa dönüştüren o virüsler insandan çok daha önceden beri vardılar. Onlar Yeryüzü'nün bekçileriydiler. Çaresiz kalınca saldırdılar. Saldırı emri Yeryüzü'nün biyolojik beyinde milyarlarca yıl öncesinden kodlanmıştı belki de... Doğa da varolmaktan keyif alır. Baksana şuraya, şu an bütün ova hayaller içinde... Belki de insan bu rüyaların çocuğudur... Rüya gören bir doğanın hayalürünü, sadece insan olabilir. Herşeyi yapan, düşünen, rahat hareket eden, Yeryüzü'nün bahsettiği ve içinde sakladığı bütün güzellikleri kullanabilen bir canlı insan. Biz Yeryüzü'nün gördüğü bir rüyayız. Ama neslimiz bu rüyaya ihanet etti. Yıllarca Yeryüzü'nü evrenin sıradan bir gezegeni haline getirmek için çabaladık durduk. Ayak bastığımız toprağı bir kum tanesi kadar önemsiz bir hale getirdik. Atmosferin dışındaki a siyah boşluğa yönlendirdik hayallerimizi... Basyonalizm iyi hoş da, sonuçta böyle bir şey işte. Ve siz bu gezegeni terk etmek için yeniden bir bilgi iktidarı kurdunuz... Amacınız burayı terkedip gitmek, şu çirkin siyah boşluğun içinde yaşayabileceğiniz bir yer arayacak kadar da hâlâ aptalsınız. Dış Uzay, rüya görmeyi unutan, varolmanın tadını bilmeyen

insanların karabasanından başka bir şey değil, insan için evren, burada başlayıp burada biter. O siyah boşluğun bir yerlerinden hayat denen bir şey varsa, o bizim için kavranması dahi imkansız bir başka yaşam biçimidir. Temel olan varolmaktır ve biz burada varolmak için hayal edilmişiz. Siz hâlâ o siyah boşluğun içinde bir başka hayat bulmak istiyorsunuz. Bizse Hicran ovası ve Hicran golüyle beraber rüya görmek için yaşıyoruz... Ebediyete kadar da burada varolacağız... Mutluluk budur. Bir ikindiüstü yağmurun sesiyle uykudan uyanmak, toprak kokusunu içine çekmek, doğanın a muhteşem renklerini görmek ve ağaçların rüya gördüğünü biliyor olmak. Bizim düz bir çizgi halinde ilerleyen ve gelişen bir zaman anlayışımız yok. Hep aynı yılı yeni baştan yaşarız biz. Rüyaların tarihi yoktur. Kendi içinde dönen bir şimdiki zamana inanıyoruz biz. Oysa siz ilerlemek, gelişmek istiyorsunuz. Bizse aynı yerde durmak. Simdi söyler misin bana? Sizinle neden işbirliği yapalım ki? Çıplak gözle bile göremediği virüs adındaki küçücük canlılarla başedemediği halde siyah boşluğa çıkıp kendine yaşayacak gezegen arayan bir insan gurubuyla bizim ne işimiz olabilir ki? Biz ilkel insanlar olarak burada yaşamaya razıyız. Sizin anlamsız idealleriniz için, istesek de yardıma olamayız zaten. Dört küçük işçi kenti için meyve ve sebze üretmeye sonsuza kadar devam edebiliriz. Yeter ki iktidarınızın gücünü bize göstermeye kalkmayın. Biz güçsüzüz ve bununla da övünüyoruz."

Teki ama siz de Akademi'yle işbirliği yapmak istemediniz mi? bunu ilk haşlatan siz değil misiniz?"

"Tanım ve hayvancılıkta istediklerimizin yapılmasını istiyoruz. Kuzey ormanlarındaki üç köyde izinsiz yapay gübre kullanıldığının biliyoruz. Ayrıca atmosferi yeniden kirlletmeye de başladınız. Kuzey Atlantik Federasyonu son bir yılda 20 fabrikayı daha işler hale getirdi. Bütün bunları biraz olsun engellemek istiyoruz. O siyah boşlukta yaşayacak bir yer olsa, bundan en ufak bir şüphemiz dahi olsa, inan, hepimiz işi gücü bırakır sizi bu gezegenden uzaklaştıracak o gemileri inşa etmenize yardımcı olurduk. O saçma idealleriniz yüzünden bizi ilkel, irrasyonel ve köylü cahiller olarak nitelemeye devam edecek ve Yeryüzü'nün o büyük rüyasına ihanet etmeye devam edeceksiniz. On yıl öncesine kadar

sizin karşınızda çok zayıftık, iktidarın sonsuza kadar sizde kalacağından emindik. Ama..."

"Çocuklar" diye haykırdım bir an...

Bekçi gülümsedi...

"Evet, Hicran ovası ve Hicran gölü bu çocukların rüyasını gördü.

En zayıf noktanız, bilgiye olan açlığınız. Akli bir uygarlığın çocuklarısınız ve Hicran akli alarak sizden çok daha üstün bir nesil yetiştirmeye başladı. Bu nesil, Yeryüzü'nü yönetmeye geliyor.. Bu kez karşınızda sekiz milyar tane kör yok. Daha iyi yaşamaktan başka bir amacı olmayan 100 milyon insansınız... Ve bu çocuklar size bunu verecek. Daha iyi bir yaşam ve kendini yeniden insanlığa sunan bir doğa. Biliyorsunuz bu çocuklar biraraya geldiğinde doğadaki bütün canlılarla iletişim kurabilen, kayaların, otların, ağaçların, suların, gazların dilinden anlayan küçük bir ordu çıkıyor ortaya... "

Haklıydı. Bu çocuklar biraraya geldiğinde, insanlar dünyayı yeniden yaşanabilir bir hale getirebilirlerdi... "D zaman bunlar Yeryüzü ile insanlar arasında bir çeşit iletişim köprüsü olacak." dedim heyecanla...

"O çocukların neden öyle olduklarını bize söyleyen biri yak. Burada senin bilmediğin görmediğin esrarengiz olaylar da olmuyor. Burası gördüğün gibi sıradan bir köy... Sizlerden tek farkımız, rüya görmeyi, hayal kurmayı biliyoruz. Ve en önemlisi, doğayla birlikte varolmanın sırrına vakıfız.

"Daha önce sizleri Hicran'dan uzak tutmaktan başka hiçbir amacımız yoktu... Bencil bir tavırla sizi yoksayıyorduk. Ama bu yetenekli çocuklar ortaya çıktıkça kafamız karışmaya başladı... Bir gün, köyün oduncusu gelip, rüyasında yüzlerce hasta insanın kendisini çağırdığını gördüğünü söyledi... Ve ertesi gün, itirazlarımıza rağmen yola çıktı... Oduncu, insanların içini görebilen Hicranlılardandı... Sonra bir gün doğadaki işaretlerden nehrin taşıacağını anladık ve toprağı kurtarmak için diğer köyleri uyardık... Bütün bunların sizi buraya çekeceğini biliyorduk. Ama buraya gelince size ne diyeceğimizi hiç bilmiyorduk... Hâlâ da oturup size ne diyeceğimizi, ne anlatacağımızı aramızda konuşmuş, bir karar almış değiliz. Bu çocukların neden böyle doğduklarını biz de bilmiyoruz... Az önce anlattıklarım sadece benim

tahminim. Bu üçüncü Hicran nesli, atalarımızın yetenekleriyle donanmış olarak doğuyor da olabilir. Çünkü bir zamanlar Yeryüzü'nün dört bir yanında doğayla uyum içinde yaşayan ve uygar dünyanın vahşi diye adlandırdığı yüzlerce kültür vardı... Bunların hepsi o ilkel bilgileriyle yokolup gittiler... Belki o bilgiler bütün saflığıyla Hicran'da yeniden ortaya çıkıyorlar... Belki de bütün bunlar zaten genlerimizde saklıydı ve çıkması için de Hicran'ın kurulması gerekiyordu. Kim bilebilir? Tek bilebildiğim, bu çocukların sırrını kimse bilmiyor. Bir zamanlar 7 milyar insanı öldüren virüsleri ortaya çıkartan Yeryüzü, şimdi de Hicran ovasının rahminde bu çocukları büyütüyor"

Teki ama bütün bunları neden daha önce anlatmadınız?"

Gülümsedi... "Buraya gelen bütün Kuzeyli kentlilerin zihni o kadar kirlili oluyor ki, gerçeği görmeleri imkansız... ilk geldiğinde sana bütün bunları anlatsam, raporuna, 'Bekçi, bana panteizm kökenli mistik açıklamalar yapıyor' diye yazardın... Sadece yorumlardın yani. Anlamazdın. Sana ilginç, renkli ve mistik gelirdi. Sonra da kente gidip, bütün bunları uygarlık tarihine değişik bir bakış açısı diye anlatırdın... Bir de dalga geçerdin, 'Hicran kendini dünyayı kurtaracak bir merkez olarak görüyor' diye... "

Haklıydı. Başkent'teki Yüksek Bilim Kurulu aynen böyle yorumlar ve Hicranlılarla "küstah mistik köylüler" diye dalga da geçerlerdi... Sonuçta, kente dönünce benim de olaya böyle bakmayacağımın hiçbir garantisi yoktu... iki uzlaşmaz bakış açıydı bu.... Birbirini yorumlayan ama asla anlamayan...

"Bana kalırsa bu uçurumu da çocuklar halledecek".

"Haklısın" dedi sadece. Gökyüzü laciverdin tonlarına bürünüyordu. Gölün kararan sularına bakarak, hiç konuşmadan uzun bir süre oturduk... Dnün ne düşündüğünü bilmiyordum ama ben, ne Yeryüzü'nün geleceğini ne Hicranlı çocukları ne de Akademi'ye vereceğim raporu düşündüm o an... Çocukluğumdaki o bahar öğleden sonrasında yattığım yataktaki hâlâ uyuyup uyumadığımı düşünüyordum...

"Bütün bunları anlatmak için mi bir gece daha kalmamı istediniz?" dedim.

"Hayır" dedi bekçi gülümseyerek... "Sabret, göreceksin".

...S...S...S...Salgını

Salgın salaklara sarkar. Sanki sadece sahipsiz sanıldıklarımdandır salgınla sarmaşık salınımları.

Sorsanız... söylemezler. Susarlar saatlerce.

Suskunluk salgını salt sanatçıların somurtkanlığı sanılmasın. Sıradan sakinlerin de sebilidir.

Salpaklığın sancaktarlığını samani sularla saklarlar. Sanayileşmenin saksafoncusu salıncaktaki sağırlara safsata saçarken, sabunhanedekiler sepetlenmiştir. Siyahi siyasetçilerin süngüsü sivriltilir solcuları. Sahi stratejisini söylemiş miydi solculuk?

Söyleşi saadethanelerinde sakilerin sendikalaşmasının senaryosunu sunan saygıdeğer savalar, solculuğu solluyorken siz soğutuluyordunuz sokaktan. Sofiyane salgın, söverek saptı sokağa. Stenografi süslenerek sürüyordu. Stenograf suçu satamayıp sindiriyordu. Sigaranın sönmeyen sıcaklığı, saatin sarkacıyla salınıyordu. Sakin salgın serenadı serpiliyordu sonsuza. Salgından, serzeniş sezonuna sıçranıyordu. Sakatlanımlar, sedyelerle soluk soluğa sığınaklara seğırtiliyordu. Sağaltılamayanlar sağ sarmalda salakça saldırıyordu sol sarmaldakilere. Sol sarmaldakilere sazin sesine sığınyordu.

Saz soloları sakatatlarınızı sağım sağım sağıyordu. Sahi SS subayları size salgılarını sapanlarıyla savurmuş muydu? Siz son saatlerinizde satılmış mıydınız? Seksoloji, selüli selamlarken sehpalarda sevdiceğiniz son sözünü söylememişti,- savuşmuşunuz... Sezaryenle sezgicilik sıkılğan soluğunuzu sıkıştırdıkça sıkıştırmıştı. Sırılsıklam salaklığınız sızıyordu salgınlardan. Sahi, siz sifonun sızdırdığını sanıyordunuz, sıyrılıveriyordunuz. Savunmanız, silikliğin simgesiydi sandıkta. Sinirlenmeyin. Sinirbilim sizin siparişini sloganlastırmadı, sakinlesin.

Suççeği, suörümceği, sumeraneği susturucusuz silahlarıyla suratsızlığınızı suspuslamamış mıydı? Sonra... sünnetçi salonun sağından sümüksü sıvılar süpürmüştü sizin solunuza. Siz sağın solunda mıydınız, solun sağında mı? Sahi siz, sürrealist sürprizleri sevmezsiniz!

Saz salaları sürüyordu. Sadizm sapıncı, sofranın sadakatsiz sabıkalarına sabotajlar satıyordu.

Sağır Sultan, sümüğünü silip sığında salavata. Sayıkladı? SALGIN SANRIDIR... SALGIN SANRIDIR...

Saçma sapan salgınlar sizi sarmış sanıyorsunuz. Sersemliğiniz sağduyunuza sataşıyor.

Sancılarınız sarmaşıyor soğuk satenlerle....SES...SSSS. Siz, sadeci 'siz'i seviyorsunuz...sss...

Sadece size "siz" seslenişle seslenenleri...

Fikirlerin Yayılması ve Propaganda^{1"}

Aşağıdaki metin Andre Siegfried'in, 1958'dB Academie Française'den Psder Valley-Radot'nun çağrısı üzerine, salgınların yayılması üzerine verdiği konferanstan yola akarak hazırladığı Itinéraires de Contaglon: Epidemics et Ideologies adlı kitabının İngilizce çevirisinden Türkceleştirilmiş bir bölümdür. Valley-Radot derslerine Paul Valery, Aragon gibi kişileri çağırarak günümüz tıbbi üzerine düşüncelerini aktarmalarını istiyordu. Örneğin Paul Valery fizyoloji kavramı üzerine yaptığı mükemmel konuşmayla herkesi hayran bırakmıştır. Siegfried ise ticaret yollarıyla salgınların yayılması arasında kurduğu bağla bulaşmayla iletişim arasındaki ilişkiyi gösteriyordu. Konuşmasının herkesi şaşırtan ikinci bölümüyse düşüncelerin yayılmasına ayrılmıştır. Siegfried düşünceleri yok edilmesi gereken mikroplar olarak görmüyor, yalnızca yayılma biçimlerini anlamaya çalışıyor ana sasyobiyalojinin birçok önermesi gibi önün da önermeleri tehlikeli sınırlarda dolaşiyor.

Düşüncelerin virüslere benzetilmesi hiçbirimize yabana değil kuskusuz. "Dış kaynaklı ideolojilerin memleketi içerden çökertmeye çalıştığı" konusundaki söylem özellikle 1980 sonrasında resmi ideolojinin belkemiğini oluşturdu, içerdeki düşmanın dışarıyla bağı anti-empervalist söylemin de parçası olduysa da kuskusuz anti-kömunist temizliğin etkisiyle karşılaştırılmaz. Anndirüabilir bir bünve olduğunu varsaymak ve bunun için uğraşmak mümkün olsa bile, Baudrillard'ın Kötülüğün Settaliği'nda belirttiği gibi bunun sonu korkunç bir yıkım. "Eski enfeksiyonlardan artılmış bir dünyada, 'ideal' bir klinik dünyada mikropların öldürülmesinden doğan, ele gelmez, amansız bir patoloji verleşir [...] En iyiyi de en kötüyü de salgına, bulaşmaya, zincirleme tepkiye ve hızla çoğalmaya borçluyuz" Dünya duvarın yıkılmasıyla 'sol mikrobunu' öldürerek vahim bir patolojiye yakalanmış olamaz mı? [NÜ]

Fikirlerin yayılmasını sağlayan şartlar ve yol seçimini tayin eden faktörler

Mikropların ve fikirlerin yayılması

Mikropların yayılması ile fikirlerin veya propagandanın yayılması arasında belirgin bir paralellik bulunmaktadır. Bir

yandan belirli şartlar altında bir yerden diğer bir yere taşınacak veya nakledilecek bir virüsten bahsedebiliriz ki şartlar virüsün nakli için uygun ya da kısıtlayıcı olabilirler,- diğer yandan ise tahrib edici, yıkıcı olan ya da olmayan fikirler, dinler ve doktrinlerden bahsedebiliriz ki bunlar da maya gibi etkiyen ve mikrop olarak tanımlanan, kişinin takınacağı bakış açısına göre yararlı ya da zararlı işleve sahip olabilirler..

Bu mikroplar ya kaynaklarında steril olarak kalabilirler ya da bir salgının yayılmasına sebebiyet verebilirler. Bu tarz olaylardan bahsederken normal olarak insanın aklına hep tıp dili gelmekte. Bulaşma şartları da aynen sağlık alanında olduğu gibidir. Yayılmanın meydana gelebilmesi için muhakkak bir mikrobun, bir taşıyıcı ve bir alıcı çevrenin varlığından söz ediyor olmalıyız.

O halde bu, bir salgın hastalık halinde olduğu gibi iletişim tekniklerinin ilişkileri kolaylaştırdığı ya da gümrüğün ya da idari işlerin zorlaştırdığı bir temas meselesi olacaktır. Sosyoloji ve biyoloji de, konu ile bu bağlamda şaşırtıcı bir ilgi içindedir .

Ana mikrop kendi başına hareketlilik kazanamaz,- bir taşıyıcıya ihtiyacı vardır ki bu bir insan olabilir, bir mecmua, bir kitap, bir broşür olabilir/ radyo, sinema veya televizyon ekranını bir an aklımızdan uzak tutsak bile.

insan denilen varlık bu gibi durumlar altında en doğal nakil aracıdır. Bir kişi bir yerden bir yere giderken kendisi ile birlikte bir doktrini, bir dini veya bir red veya isyan mikrobunu birlikte taşıyabilir ve bu fikir hakkında bir inancı olabilir bir misyoner, bir öncü veya bir propagandist gibi,- ya da taşıdığı bulaşıcının hiç bir şekilde bilincinde olmayabilir ve de böylece onun zararlılığından veya varlığından bir an bile şüphe duymayabilir. Tıpkı doktorların bile henüz keşfetmedikleri bulaşıcı virüs hakkında hiçbir şey bilmeyen taşıyıcılar gibi. Bu tarz bir taşıyıcı vaaz verecek, tiradlarda bulunacak, öğretecek, tartışacak, ima edecek ve açıkça yolu üzerinde tohumu serpererek ilerleyecektir,- bu kişi durdurulabilir veya yalanlanabilir,- fakat bilinçsiz veya gizli taşıyıcı ile yayılma daha sinsice olacaktır,- bu kişi uzak bir garnizonda veya savaş alanında, bir ordu mensubu asker olabilir,- bir seyyar satıcı olabilir veya uzak bir iş için seçilmiş

bir çalışan alabilir hatta dünya turuna çıkmış bir milyonerin hizmetkârı olabilir, insan ilişkilerinin muhteşemliği ve önceden kestirilemezliği sınırsızdır, en çılgın zihnin hayalinin bile ötesindedir. Yalnız şunu aklımızdan çıkarmayalım: polenleri dünyanın dört köşesine yayan a arıları, Tatar istilacıları göçönünde bulundurmamız. Bu bozguncuların, göçebelerin dönem dönem yerleşik, kalıtsal mülkiyet sahiplerine taşıdıkları dölü/ gerçek Tanrıya inananları sürekli olarak baştan çıkaran komşu putperestleri; ya da Parthların, Moğolların ve Arapların getirdikleri öngörülemeyen ruhani etkileri unutmamalıyız. Dünya inanabileceğimizden çok daha fazla geçirgendir ve böyle olmak için telefonun, telgrafın ve de uçağın uzaklık ve zamanı bizim için fethetmelerini beklemesi gerekmemiştir.

Bulaşmanın okuma veya bir şeyi duyma yolu ile uzak bir kaynaktan olabileceğini veya bazı imgelerin görülmesi ile gerçekleşebileceğini belirtmiştik fakat ne şekilde olursa olsun insan müdahalesi gerekecektir: Mikrop bir kitabın sayfaları arasına, bir sinema ürününe yerleşmiş bulunabilir ya da tamamen resmi bir dinsel tören şeklinde belirebilir fakat hepsinde de insan aracılığına gereksinim vardır, kaynak kaçınılmaz olarak insan kalırken -çünkü insan deposu olmadan bir fikir hakkında düşünmek olanaksızdır - aynı şekilde bir mikrobun korunması ve aktarılmasında bir mikrop deposunun kaçınılmaz olduğu gibi. Hayvanlardaki virüs depoları akla geldiğinde ise, bu karşılaştırma ve paralellik kurulamaz çünkü bir maymun veya farenin sarı humma veya veba salgını halinde zihni bir iletişiminden bahsedilemez,- hayvanların da insanlar gibi konuşup davrandığı fablalarımıza rağmen mümkün değildir.

Fikirlerin yayılmasında takip edilen yollar

Burada yine karşımıza mikropların yayılmasında gördüğümüz yolların çıktığını çıkmaktadır ki bunlar da bir anlamda dünya iletişim ağının bir alt kolunu teşkil etmektedirler doğal olarak. Onun için karavanları aklımıza getirmeliyiz, bu eski ticaret, seyyar satıcılık, hac, deniz yolları, göç yolları veya misyoner yolları ki bunlar çoğu zaman istila yollarından ayrılmazlık arzederler -öyle bir liste ki çağlar ve asırlar öncesine uzanmakta. Eğer modern yollarla ilgileniyorsak, ilişki

koşulları yine aynı şekilde karşımıza çıkmakta fakat nakliye tekniklerinin gelişmesi demiryollarını, karayollarını ve de havayollarını devreye sokmuş bulunmakta, iletişimlerin tabiatları değişmiyor fakat yoğunluk dereceleri artmakta, yollar fevkalade şekilde sızmanın aracını oluşturmakta, kalın kütük kadar kuvvetli ve önüne çıkan her engeli yıkıp geçecek kuvvette, şimdi daha esnek daha ustaca ve kendini her yere sızdırmaya muktedir,- bir Gothard eseri gibi; hala orta çağlarda yaşamağa devam edegelen bir isviçre kantonuna yabancı işgücünün gelmesi ile tüm politik ve sosyal dengelerin değişivermesi gibi.

Les hommes de la Route adlı romanında Andre Chamson,Karayolları Müdürlüğünün bir saldırısıyla Ceven halkına getirilen benzer bir devrimi anlatmıştır. Yol yapımı sırasında, tren hattı döşemesinde, ve de deniz üstleri zincirleri oluşumunda ve havacılık ağı alt kadroları oluşumunda bu işlerin öncüleri birliklerinde sadece teknolojileri değil fikir ağlarını da getirmişlerdir ve de onlardan sonra diğer insanlar bu yolları değişik nitelikte ürünleri taşımada kullanmışlardır,- fikir ürünleri de dahil olmak üzere. Bu temaslarda şansın oynadığı rol hayal gücünün fersah fersah ötesindedir ve de bunu herhangi bir biçimde gözde canlandırmak için şeytani bir akıl yürütmeye başvurmak gerekir.

Fikir mikroplarının sızması bir turist kafilesinin gelişi ile, yabancı bir işçi grubunun ayrılması ile, birçok iş kolları vasıtası ile, yabancı bir öğrenci grubunun üniversiteye kayıt yaptırmaları ile, sade bir yurttaşın bağışıklığı bulunmadığı bir dış çevreye açılması ile veya bazen bir kitap veya mecmua aracılığı ile veya bazen de zihnin daha evvel okunmuş bir bilgi ile beklenmedik bir anda ve özel bir alıcı konuma geçip bağlantı kurması ile oluşabilir. Benim Büyükbabam Arde che bölgesinin belli başlı kasabalarından birinde noterlik yapardı. Bir gün Ren nehri üzerinde gemi ile Lyon'a 'Rachel' oyununu görmek için yol alırken tüm seyahat boyunca bir arkadaşının eline tutuşturduğu incil'i okuyarak vakit geçirdi. Bu bir uyanma dönemi idi D'nun için 'Bachel' oyununu görmeden kasabasına geri döndü ve bu dini inanç değişikliğini takiben papaz oldu. Bu birçok tipik vaka'dan bir örnektir. Bulaşıcı hastalıklar, salgınlar bu şekilde doğarlar. Ahlakçılar şöyle der: "Bulaşıcı hastalıklar tarzında yakalanılan delilik halleri

vardır." İnsan taşıyıcı tipleri sayılamayacak kadar çoktur Her birimiz yerine göre taşıyıcı oluruz, fakat bazı insanlar meslekleri itibarı ile bu kategoridendir veya sadece yaradılış itibarı ile böyledirler: örnek vermek gerekirse misyonerler, geleneksel seyyar satıcılar, politik tahrikçiler, işvereninden korkan lider, bir seçimdeki oy toplayıcısı, reklam ajansı ve de Amerikalı pazarlamacılar: Sosyolojik açıdan bakıldığında muhtemelen sonu gelmez listeyi oluşturmak çok ilginç olacaktır. Her halükarda, belirli bir ortama tamamen şans eseri girmiş 'kötü ruh'un oralara kargaşa ve karışıklık doğuracağı kesindir ve bu durumda işvereni anlamak kolaydır, her kim olursa olsun kendini vebadan sakınır gibi koruyacaktır.

Çevresel Şartlar

Çevre koşulları da muhakkak elverişli olmalıdır. Sızmanın meydana gelebilmesi için çevre alıcı durumunda olmalı yani mikrobun gelişimini sağlayacak konumda bulunmalıdır. Eğer çevresel şartlar elverişsiz olursa, mikrop steril kalacak veya kısıtlı bir alanda geçici bir varlık gösterebilecektir.

Su da alabilir, taşıyıcı insan faktörü kendi isteği ile geri çekilebilir, yokolabilir veya da sadece zararlı imgesi bastırılabilir. Bu tarz radikal bir sindirme aynen salgın hastalık üzerinde olduğu gibi bir etki doğurur.

Akdeniz ülkelerinde kamu nabızı üzerine yaptığım çalışmalarda Büyük Plato civarında bu tarz izlenimlerle karşılaştım. Bu tarz bir salgın yükselme eğilimi gösteriyor, sonra duruyor ve sterilleşiyor. Oralarda, deniz kenarlarında aşırı solcu fikirler kuvvet kazanır, çoğalır ve de zamanın modasına göre radikalisin, sosyalisin ve komunizm formunda daha yukarı dağlık bölgelere ve vadilere doğru çekilme eğilimi gösterir,- tıpkı akdeniz karakteristiklerinin yukarı platolara güneşe en açık yollardan tırmanışı gibi. Böylece Herealt ve Aveyron bölgeleri arasında, Severac-le-Chateau'da, iki savaş arasında demiryolu işçileri bünyesinde sosyalist bir propaganda küçük bir exterminist çevre yarattığı gibi fakat aşıkarcı çevre elverişli ve cömert değildi ki böylece onun tehlikeliliği yöresel olarak sınırlı kaldı Galiba extremism deniz seviyesindeki ülkelerde filizlenme ve yeşerme için kendine gerekli irtifayı bulamıyor! Hatırladığıma göre 1914'ten evvel, buna benzer bir mikrop sızma çalışmasını Herault, Gard ve Lozere'de gördüm, hiç bir

etki yaralamadan yok oldu[...]

Ruhani bir salgının tipik bir örneği eski çağlarda Hristiyanlığın yayılışıdır ki bu Romalılar devrinde olağanüstü nüfuz etme kuvveti sergilemiştir. Bu olayı biyolojik açıdan tanımlamak istersek hangi bulguya varırız?

İlksel mikrop Kudüs'tedir,- burada İsa'nın havariliğini sürdürdüğü bir Yahudi cemiyeti içinde sınırlı kalarak, tamamen yerel bir salgına yolaçabilirdi. Havarileri, büyük bir olasılıkla kendi inanç bünyeleri içinde kalmak niyetinde olan iyi Yahudiler, bu dini çok uzaklara yaymayacaklardı. Fakat ilk Hristiyanlar arasında din değiştirenler bulunmaktaydı,- Yunanlaşmış Yahudiler, Yahudileşmiş Yunanlılar ve bu saflarda ilk şehit Stephan da bulunmaktaydı. Fanatik Ortodoksluk yandaşları tarafından ölümüne taş tutulduktan sonra kendisine en yakın müritleri Kudüs'ten kaçarak başşehirden uzaklaşıp Yahudiler ve Yunanlıların sinagoglarda bir araya geldikleri Küçük Asya'nın kıyılık bölgelerine yerleştiler Bu yöreler Kudüs'ün kabul etmeyi reddettiği doktrinin sızmasına meydan verecek nitelikte idiler ve böylece kademe kademe Antakya, Tarsus, Efes, Selanik ve Korint'te Hristiyan merkezler kuruldu. Bu örnekteki taşıyıcılar, Stephan'ın müritleri ve din değiştiren Yunanlı Yahudiler ve misyoner havarilerdir. Bu havarilerin başında St. Paul'un anabiliriz çünkü o yoğun misyonerlik etkinlikleri dolayısıyla par excellence taşıyıcıdır. Ortamın elverişli olduğu yerlerde kiliseler mantar gibi bitmeye başlamış ve elverişsiz ortamlarda ise Hristiyanlık tohumu ürün vermemiştir: Atina'da olduğu gibi, burada Havarî adeta çölde vaaz verdi. Fakat diğer yerlerde başarılar kaydedildi,- tüm yolların Homa'ya çıktığı Akdenizde de dünyanın o zamanki başkentinin er veya geç etkilenmesi kaçınılmazdı. Homa'ya bulaşınca da sızma yaygınlaştı ve o çağlar halkı üzerinde bir salgın boyutunu ve etkisini gösterdi.

St. Paul'un izlediği yollar bu açıdan fevkalade açıklayıcıdır,- Havarî iletişim ağının en etkin yerlerinde kurulmuş olan büyük kasabaları seçti,- çünkü oraların insanları daha az sabit fikirli ve daha az yerleşik düzen insanları idi,- bu faktörler vaazlarına daha verimli bir taban teşkil ettiler ve de ayrıca hiç şüphesiz ki kendisi mesleki olarak bir çadır yapımcısı olan bu

Aziz Paul'un Yolculuğu

kişi hayatını kazanma şartlarını buralarda daha kolay buldu, izlediği kara ve deniz yolları tabii ki önemlidir çünkü misyoner metodu akıldışı itkilerle ile kurulu planların bir karışımıdır. Bu gelişim içinde çok tabiidir ki yolu sonunda Roma'ya varacaktı ve de eğer Neron'un zulmü altında katledilmemiş olsa idi muhakkak ki ıspanya ve Galya'ya kadar uzanacaktı.

2. ve 3. yüzyıllarda maksimum seviyeye ulaşan, Doğu'nun Baü üzerinde kurduğu baskı şöyle bir sonucu vardı: Batı Asya'da oluşagelen tüm ilahiyat fikirleri Homa'da - önemli Asya kolonilerinin yer aldığı bu şehirde derhal yansımasını buluyordu. Erken Hristiyanlık devirlerinin büyük tarihçisi Maurice Goguel - ki kendisine dinlerin coğrafyası fikirlerimin gelişmesinde çok şey borçluyum - ilkel Hristiyanlık coğrafyası ve başta farklılık gösteren Hristiyanlık çeşitlerini kaynaştıran erken dönem Katolikliğinin nasıl bir tür yoğunlaşma oluşturduğu üzerine ilginç bir çalışma yapılabileceği görüşünde idi. ilk Hristiyanlar öncelikle çok dolaştılar ve bu seyahatler ve çok gelişmiş misafirperverlik anlayışları onları birleştirmede etkin bir rol oynadı.

Hristiyanlık böylece Batı'ya ilerledi ve merkez Kudüs'ten Antakya'ya oradan Efes'e ve son olarak da Korint'in başşehirle sonuçsuz kalan bir rekabet etme çabasından sonra Boma'ya taşındı.

Bu çalışmada hastalıkların yayılmasıyla fikir ve propagandanın yayılmasından söderken aynı kelime haznesini kullandık: virüs, mikrop, kaynak, taşıyıcı, gelişme ortamı, çevre, temas, bulaşma, sirayet etme, bulaştırma, bölgesel salgın, evrensel salgın, önlem, aşılama, sterilizasyon, bağışıklık, aşılama ve karantina. Şüphesiz ki burada yüzeysel bir rastlantıdan daha fazlası var: hem biyolojik alanda hem de fikirlerin dünyasında tüm canlılarda ortak olan bazı reaksiyonlar gözler önüne serilmiş oldu.

İletişim Kopukluğu Hastalığı

'Gel buraya diyorum, çabuk gel buraya!!' tam kaçacakken saçtan yakalama ve kendine çekme, alıp kucağa oturtma, tepinerek aşağıya inme denemesi ve bir tokat yüksek sesle ağlama sonra bir aralık duraksama ile birlikte tekrar kaçma denemesi ve kaçış. Gözlerin içine baka baka karşıdaki sıraya oturma ve yüksek sesle 'Anne seni utandıracağım' cümlesini tekrarlama...

Annede çaresizlikle karışık bir kızgınlık ifadesi, dönüp yanındaki arkadaşlarına ne kadar bıktığından bahsetme ve 'artık yuvaya kesin gidecek' cümlesini karşıdakinin gözünün içine baka baka yüksek sesle tekrar etme...

4-5 Yaşlarında görünen bir kız çocuğu ve annesi aralarındaki meseleyi halledememenin, birbirlerini anlayamamanın egzersizini yapmaktalar. Büyük bir olasılıkla aralarında süregelen küçük bir didişme tarihçesinin yansımaları bunlar.

Kucağında duman renkli kedisiyle yanına oturan küçük kız, bir süre bana da dik dik baktıktan sonra her nedense ke(n)disinden bahsetmeye başladı. 'Üff bu da kucakta oturmaktan sıkıldı, yani benden sıkıldı' kediyi yanına koydu. 'Evet öyle bir hali var, adı ne?' dedim. Uzunca bir süre şaşkın şaşkın suratıma baktıktan sonra 'adı yok ki' dedi bir süre daha düşündü ve 'ama koyabilirim' diye ekledi. Sanki 'kedi adları el kitabı' arıyormuşçasına gidip annesinin çantasının içine baktı, şöyle bir karıştırdı ve tekrar yerine oturdu. 'Adını minnoş koydum'. 'Ne güzel bir isim'. 'Biliyor musun bu miyav diyor ama şimdi diyemiyor çünkü eee.....pili yok yani bozuk bozuk', 'demek bozulmuş', 'ama bak karnında bir yara var ne yapsam?' kedinin göbeğine yakın bir yeri elleriyle iyice yoklayarak devam etti 'mehrem de yok ki' 'Bende vardı dur bir çantama bakayım'. Hayali merhemi verdiğimde büyük bir ciddiyetle kapağını açtı, bir yandan gözlerimin içine bakarak dikkatle oyuncak kediyi sürdü ve geri verdi.

'Acaba iyileşir mi? Ne yapsam yoksa hastaneye mi götürsem' 'Bence iyileşmesi için biraz bekle' 'yok ben en iyisi şey neydi.... bepantern alıyım' Yine annesinin çantasından kap onbin lira alıp geldi. 'En iyisi ben hani bizim orda var ya, hani tam karşıda ordan bepantem alıyım süriyim' 'peki öyle yap'.

'Başkası' nın henüz daha ayırına varamayan bu küçük kız, benim onların evinin karşısındaki eczaneyi bildiğimi zannederek (zannetmekten öte bundan kesinlikle emin) anlatıyordu. Ne de olsa onun biliyor olması benim de biliyor olmam için yeterliydi onun yaşlarında...

Birden anakaraya yanaştığımızı farkettim. Anne ve arkadaşları kalktılar, kedili kız da kalktı yanımdan. 'Hoşçakal' döndü el salladı. "Yine gel olur mu, bak yine gel' Tamam gelirim'...

İletişim kopukluğu özellikle eşit güçte olmayanlar arasında vahim sonuçlar doğuruyordu besbelli. Bir taraf fiziksel şiddet kullanmanın vicdani rahatsızlığıyla kıvranırken diğer taraf, 'seni utandıracağım' diye bağırıyordu yaralarını sarmaya çalışarak...

İletişim kopukluğu
özellikle eşit güçte
olmayanlar arasında
vahim sonuçlar
doğuruyordu
besbelli. Bir taraf
fiziksel şiddet
kullanmanın vicdani
rahatsızlığıyla
kıvranırken diğer
taraf,
'seni utandıracağım'
diye bağırıyordu
yaralarını sarmaya
çalışarak...

Kupon Güncesi

- 1. gün:** Bizim de artık kuponumuz olacak. Zira hergün iş dönüşü kapı önüne çıkıp da bizi inceden inceye süzen ve elimizdeki kuponsuz gazeteye bakıp da, "vah vah" çeken 17 numaradaki Kuponcu Teyze'nin yüzüne bakamaz hale gelmiştik. Karımla, iki kişilik kanepemize gömülüp hangi kuponu biriktirmeye karar vermemiz ise biraz güç oldu. Elimizde üç gazete ve 276 alternatif vardı. Yeterince tabağımızın, çanağımızın, örtümüzün olduğuna; evlenmeden önce aldığımız müzik setimizin, ütümüzün, tost makine-mizin, hatta kantarımızın henüz bozulmadığına üzüldük. Zayıflama sabununun, bebek arabasının, mangal kömürünün de gereği yoktu. Önümüzün yaz olduğu düşünüldüğünde vantilatör ya da bavul seti kuponu biriktirmeliydik. Ancak karım da ben de kendi istediğimizde ısrarlıyız. Kura çekmesek kavga edecektik. 137 kupona bavul seti alacağız, üçlü set. Kuponu özene bezene kestik.
- 2. gün:** Biraz tereddüt içindeyiz. Acaba bavul seti yerine, piknik seti kuponu mu biriktirseydik diye. "Piknik yapacak yer mi kaldı?" dedi karım ve bavul setinin ikinci kuponunu keserek, hırsız boşalttığından beri işe yaramayan mücevher kutusunun içine yerleştirdi.
- 6. gün:** Meğerse o kuponlar tek basma değil, bütün kuponlarla bir arada kesilecekmış."Bu kupon tek bir seçenek için geçerlidir" ibaresini görmemiştir. Telaş içinde eski gazeteleri aradık evin içinde. Allahahtan özenle kestiğimiz için diğer kuponlara zarar vermemişiz. Kuponlarımızı güzelce seloteyle diğer kuponların arasındaki boşluğa yapıştırmaya başladık. Ancak evelki günün gazetesi yoktu. Karımla karşılıklı olarak "Mutlaka sen kullan-mışsındır" tahmin ve saldırılarında bulunduk birbirimize. Hevesimiz kursağımızda kalmıştı. Bir kupon biriktirmeyi bile becerememiştik.
- 7. gün:** "Yedi kupon yerine geçen kupon'u gösterdiğimde karım bayılacak gibi oldu. 'Seni çok seviyorum" dedi bana, ben de onu çok sevdiğimi söyledim. Sevgili gazetemiz bizi birbirimize biraz daha yaklaştırmıştı.
- 18. gün:** İnanılır gibi değil. 18 kupon yerine geçen "Mega Kupon" yayınlandı Kızmadım desem yalan olur. 18 gündür boşuna mı aldık biz bu gazeteyi? "18 günlük parayla bavullardan birini alırdık" diye söylenmeye başladım. Karım,"Bavulu alıp alamayacağını bilmem ama gazete okumadan 18 gün geçirecektin, yalan mı?" diye beni sakinleştirdi. Doğru, gazetesiz olmuyor.
- 20. gün:** Gel de şaşma. Televizyonda bizim bavul kampanyasının reklamı tekrar yayınlanmaya başladı. Çarşamba günü, yoğun istek üzerine "Ultra Mega En Son Şans Kuponu" vereceklermiş. Anladık ki, seçimimiz çok doğru. Bavula talep çok fazla. Gazetemize bir kez daha şükran duyduk. Mutluluğumuzu kutlamak için de erkenden yattık.
- 32. gün:** Kupon almayı unuttuk. Çok üzgünüz. Üzüntüden dolayı karımla kavga bile etmedik. Yarın bayiye sarmaktan başka çare yok. Yazmak bile istemiyorum. Uyku tutmuyor, sabah da olmak bilmiyor...
- 33. gün:** İlk iş bayiye koştum. Günün gazetesi gelince dünün gazetesinin iadesi yapılmıyormuş. Merkezi aramamı söylediler. Üç-dört tane telefon numarası verdiler. Müdüre çaktırmadan telefonlarımı ettim. Oralarda da gazeteyi bulmak imkansızmış. Zaten iade filan olmuyormuş. Üzülmeyim diye, bütün kuponlar bitince "Yedek Kupon" yayınlayacaklarını söylediler. Akşam Kuponcu Teyze'ye danıştık. Doğruymuş, bütün kuponlar bitince yedek kupon verilirmiş. Ama sadece bir tane yedek kupon kullanma hakkımız varmış. Bundan sonra çok dikkat

Meğerse o kuponlar tek
basma değil, bütün
kuponlarla bir arada
kesilecekmış. Bu kupon
tek bir seçenek için
geçerlidir" ibaresini
görmemiştir. Telaş içinde
eski gazeteleri aradık
evin içinde. Allahahtan
özenle kestiğimiz için
diğer kuponlara zarar
vermemişiz.
Kuponlarımızı güzelce
seloteyle diğer
kuponların arasındaki
boşluğa yapıştırmaya
başladık. Ancak evelki
günün gazetesi yoktu.

etmemiz gerekirmiş. Yoksa bütün emeğimiz mazallah havaya uçabilirmiş!

34. gün: Gazetemizi almayı unutmadık. Kuponumuzu kesmeyi unutmadık.

35. gün: Gazetemizi almayı unutmadık. Kuponumuzu kesmeyi unutmadık.

36. gün: Gazetemizi almayı unutmadık. Kuponumuzu kesmeyi unutmadık.

42. gün: Kuponcu Teyze'yLB karşılaştık. Kucağında torunu için biriktirdiği kırılmaz cam kapaklı tencere seti vardı. Kan ter içinde kalmıştı Evine kadar seü taşımaya yardım ettim. 72 parçaymış. Birbuçuk yıldır biriktiriyorlarmış. Yol boyu dağıtım merkezindeki adama sayıp döktü. Miş miş de miş miş... "Ama ben bu işin profesyoneliyim, yılmam." dedi.

55. gün: Saat tuttum/ her kanalda, ama özellikle bizim gazetenin kanalında en geç 7 dakika 16 saniyede bir "Laptap Bilgisayar" kampanyasının reklamı yayınlanıyor. Çağı yakalamamız isteniyordu: "Top... Top... Toplanın, Laptopların...." Büyük fedakarlıklarla çok az kupona vereceklermiş. Hani düşünmüyorum değil.

62. gün: Komşu gezmesinde secini yanlışımızı farkettilik. Aslında bu ikinci bavul kampanyasıymış. Geçen sene "iyi Akşamlar" gazetesi üstelik sadece 111 kupona vermişmiş. Pek de bir şeye benzemiyormuş...

Gece şiddetli bir kavga etük karımla. Seçimimizin yanlışlığından, gönlümün zaten laptop bilgisayar kuponunu biriktirmekte olduğundan süz ettim. Aylık 312 dolarlık katkı payı olmasa yakacam biriktirdiğimiz bütün bavul kuponlarını.

Geceyi kanepede geçirdim.

63. gün: Sabah uyandıgımda her tarafım ağrıyordu, işe gitmesem mi acaba? diye düşündüm. Gazetemiz 29 kupona doktor muayenesi de veriyordu. Nasıl olsa birikmişti o kuponlar,- gidip bir rapor alsam o doktordan, üç gün işe gitmesem makbule geçecek.

Doktor meselesi canımı sıkı. Aln ay sonraya gün veriyorlar. Gazetenin kupon merkezinde üçbuçuk saat kuyruk bekledikten sonra ulaştığım görevliye kızmaya kalktım ama adam bi çıkıştı ki sormayın,- sanki devlet hastanesi altı aydan önceye mi gün veriyormuş! Eminim, Kuponcu Teyze'yi kızdıran adamın ta kendisi bu. Suratsız, insanın yüzüne bakmadan konuşuyor.

Karımla bugün de konuşmadık.

64. gün: Karımın çözüm önerisiyle banştık. Gazetede 'Digital Tansiyon Aleti' kampanyasının'Ultra Mega Son Şans' kuponu varmış. 'Aklına bir şey gelmesin de' dedi, 'Sizin ailede hep hipertansiyon vardır. Aleti bizde de bulunsun'... Çok anlayışlıydı karım, üç gündür konuşmuyor olmaktan dolayı utandım. Yarından itibaren iki gazete alacağız.

81. gün: Kupon kestiğimi gören yaşlı bir memur arkadaş ileri geri konuştu. Ağıza alınmadık laflar etti. Ortaya konuşuyor ama beni kastettiği kesin. Bütün kuponlu gazeteler soysuzmuş. Milletin en bayağı taraflarına sesleni-yorlarmış. Pezevenkten farkları yokmuş. Onlar için gazetenin neden satıldığı değil, satıldığı önemliymiş. Kuponcular da bu işe alet oluyorlarmış. Yok ya! Bence bu ülkede demokrasi var. isteyen bu gazeteleri almaz. Kimseye zorla satmıyorlar. Gazetemi daha da çok sevmeye karar verdim.

92. gün: Nereden aklıma estiyse kuponların boyunu ölçtüm. Biriktirmeye başladığımızda bavul kuponu 8.2 x 4.6 cm.'miş. Onun gibi 22 tane daha ürünün kuponu vardı. 63 tane de 4 x 1.2

Gece şiddetli bir kavga

ettik karımla.

Seçimimizin

yanlışlığından, gönlümün

zaten laptop bilgisayar

kuponunu biriktirmekte

olduğundan söz ettim.

Aylık 312 dolarlık katkı

payı olmasa yakacam

biriktirdiğimiz bütün

bavul kuponlarını.

cm. boyunda kuponcuğun.

Bugün o büyük kuponların boyu yan yana inmiş. Ama sayıları 41'e çıkmış. Kuponcuklan İSE sayamadım, iki kere niyetlendim, birinde telefon diğerinde de kapı çaldı. Karıştırdım saymayı, yüz küsur taneler... Bir sürü de yazı var, her gün yayınlandığından okumayı canım istEmiyor.

110. gün: Bayiyle kavga ettim. GazetEdEn iki tane kalmamış. 'Ayıp değil mi, hergün iki tane alıyoruz.' diye söylendim. Türü bE adam" dedi, 'Günde bsş tane alan var.' Gazetenin merkezini aramayı filan düşünmedim. Nasıl olsa yedek kupon yayınlarlar.

114. gün: Yeni başladığımız ya da devam Etmekte olduğumuz kampanyaları daha kolay takip edebilmemiz için bugünden itibaren kuponların dizaynı değişti. Artık herbir kupon için ayrı çerçeve yapmayacaklarmış. Kaçınıcı kampanya ve kupon olduğunu bildiren sayılarla birlikte alt alta sıralamışlar bütün kuponları. Gayet de güzel görünüyor. Kupon kesme, sertifika ve ürün alma sistemlerinde İSE hiç bir değişiklik yokmuş. Eğer bir sorun varsa Danışma Hatn'na telefon ederek öğrenebilirmişiz.

136. gün: Yarın son gün. Bavullarımız çantada keklik. Digital tansiyon aleti kuponlarımız da 62'ye ulaştı. Onun da bitmesine 43 gün var. Bavul kuponundan sonra ikinci gazeteyi almaya devam edeceğiz. Çağın harikası, 'musluğu sağa doğru açılan termos'un kampanyası başlıyor. Televizyon reklamında da söylüyorlar; 109 değil, 69 hiç değil, sadece 39 kupona.

138. gün: Hedefimize ulaştık artık... Bugün 138. gün. Bavulumuzun yedek kuponu da yayınlandı. Bavul seti kuponlarımızı teslim ederek sertifikamızı alabilirmişiz. Gerçi bu sertifika ne işe yarayacak bilmiyoruz. Ufkumuzu açan 17 numaradaki Kuponcu Teyze'ye sorduk. 'Siz bu kadarını başardınız ya, yeter. Verin kuponlarınızı; sertifikayı da, bavulu da ben sizin için takip ederim. Hem siz mEsai saatinde o kuyrukları bekleyemezsiniz' dedi. Çok mahcup olduk.

139. gün: Çok şey borçlu olduğumuz Kuponcu Teyzs'ye bir jest yapmaya karar verdik. 1999 kupona Hawaü tatili varmış, üç kişilik. Dnu da yanımızda götüreceğiz. Abimlere de biriktirmelerini söyledim, mEğErss onlar da bize hatırlatacaklarmış. iyi ki şu gazeteler var....

Bütün kuponlu gazeteler
sayırmış. Milletın en
hayağı taraflarına
saslanıyorlarmış.
Pazevaniden farkları
yokmuş. Onlar için
gazetenin neden satıldığı
değil satıldığı
önemliymiş. Kuponcular
da bu işe alet
oluyorlarmış. Yok yal
Benca bu ülkede
damelerasi var. İsteyen
bu gazeteleri almaz.
Kimseye zarla
satmıyorlar. Gazetemi
daha da çok sermaye
karar verdim.

Hasta

Doktor beni içeri çağırdığında, emrinde bu işle görevlendirilmiş bir hemşirenin olmamasından çok, üzerindeki kirli önlük dikkatimi çekmişti, ilk etkisi, belirgin bir güven yitimiydi,- fakat bu önemsiz. Sonrasında pasaklı ama tiüz olduğu anlaşılıyor. Çalışma saatini hastaların yararına kullanabilmek için azami çaba gösteren bir doktor. Muayeneler arasında uzun esler vermiyor, tersine daha içerdeki hastanın işi bitmeden, hazırlanması için sıradakini çağırıyor.

Ardımdan kapıyı kapadı. Bir el hareketiyle üzerimdekileri çıkarıp beklememi işaret etti. Muayenesini tamamladığı hastasının babasıyla sürdürmekte olduğu konuşmasını bitirmeye çalışıyordu. Gömleğimin düğmelerini çözerken yan gözle onlara baktım. Hakkında konuşulan hasta, bir çocuktu. Çocuktu diyorum ama bunu gerçekten çocuk olduğu için değil, öyleymiş gibi görüldüğünden söylüyorum. Bunu doğrulayan bir kanıt da yok değil. Herşeyden önce burası yetişkinlerle ilgilenilen bir poliklinik. Şöyle diyebilirim sanırım: O daha çok çocuk kalmış bir yetişkin ya da büyümemiş bir çocuk. Fakat bu 'çocuk' lafı yine de yanıltıcı,- nasıl desem, çocukluk çağındaki bir insanlık durumu o. Yabansı bakışları, insanın içine korku salıyor. Yüzü, ilkel tutkularla dolu bir ifadeyle, yabanıl bir maskla örtülü. Pek de insansı olmayan, hayvani bir özü var maskın. Ona bakınca bu ikisinin harmanlandığı geçmiş yaşamın izlerini taşıyan bir doku, bir yaratılmamışlık hissediliyor. Mavi gözleri, arkaik insanın bilinciyle, ufkumuzun ötelere bakıyor.

Kirli önlüklü titiz doktor, belki de yaşlı adamla arasındaki konuşma gereğinden fazla uzadığından, özenerek yazıyordu reçeteyi. Hastanın babası, bütün servetini bu yabanı evcilleştirmek için harcadığını anlatıyordu. Sonra konuşmanın sonuçlanmasına engel olan o konu sıçramalarından biri daha gerçekleşti. Sade bir köylüden beklenmeyecek kadar meraklı olan bu adam, çocuğun hastalığının ismi konusunda doktorla terminolojik bir tartışmaya girdi. Israrla, hastalığın türkçe karşılığını öğrenmek istiyordu. Bir yerlerden duyduğu ve doğru telaffuz edemediği bir terimin, oğlunun hastalığının gerçek karşılığı olduğunu savunuyordu. Israrında, hastalığın adını bilmekle onu altetmenin aynı şey olduğunu savunan büyücülerin

özgüveni seziliyordu. Doktor hafif alaycı gülümseyerek, "evet, öyle diyorlar ama inanın alakası yok" demekle yetindi.

Köylüyle doktor arasında giderek uzayan bu konuşmadan da anlaşılıyordu ki, artık iyice içli dışlı olmuşlar, resmi mesafeler ortadan kalkmış. Doktor da halkın içinden çıkmış bir adam,- hastasına karşı sevecen,- onu kırmamaya özen gösteriyor. Bu arada beni de ihmal etmediğini belirtiyor. Nezaketen güz kırıp, 'beklettiğim için üzgünüm, durumu idaret et az kaldı' anlamına gelen mimikler yolluyor. Doktorla aramızda sessiz, jestlerle gerçekleşen bir iletişimin kurulmuş olması beni biraz olsun rahatlatıyor. Simdi kendimi daha az hasta, daha çok doktor hissediyorum.

Reçetenin yazımının sona ermesiyle köylüyle doktor arasındaki sundurulmuş diyalog da kopuveriyor. Yaşlı adamın ağzından ileri doğru savurduğu son cümlesi hedefine ulaşmadan gerisin geri ağzına dönüyor. Kağıdı uzatıyor doktor ve kısa bir açıklamaya girişiyor. Köylü birkaç saniye daha lastikli yarım cümlesini noktalamaya çalışıyor ama doktor baskın ses tonuyla, sakızimsı sözcüklerin balonlanıp patlamasına engel oluyor. Süyle diyor adama: "Önce bir kurbağa bulacaksınız, ciğ ciğ yiyecek..." Doktor açıklamasına devam ederken gözüm çocuğa kayıyor. Tüm yabansılığına karşın küçük gövdesiyle son derece masum ve sevecen. Yüzündeki şeffaf derinin altında, insan oluşun Altın Çağ'ına ait özenilesi ama dokunmaya korkulan bir gülümseme beliriyor.

Üzerim çıplak beklediğim için mi, yoksa çocuğun uzaksıl gözlerinin parıltısıyla çevreye yayılan sinyalleri istemelisi birşekilde algılamak için mi bilmiyorum, içimi kaplayan hafif bir ürpertiyle tüylerim havaya dikiliyor. Doktorun ifadesiyle, bu "zavallı" çocuk, sağlığına kavuşmak için havadaki, karadaki, denizdeki tüm varlıkların varoluşlarını teker teker geçmek zorunda,- ancak böyle yaparsa kendisi olabilecekti. Kısacası çocuk yeni baştan inşaa edilecek. Zor iş.

Yahansı bakışları, insanın içine korku saıyor. Yürü, ilkel tutkularla dolu bir ifadeyle, yahansıl bir maskla örtülü. Pek de insansı olmayan, hayvani bir özü var maskın. Ona bakınca bu ikisinin harmanlandığı geçmiş yaşamın izlerini taşıyan bir doku, bir yaralılmamışlık hissediliyor. Mavi gözleri, arkaik insanın bilinciyle, ufkumuzun ötelere bakıyor.

Maymunlar Cehennemi

ALIRIZA, yavaş yavaş kendini kaybederek. - Salgın gitgide şiddetini artırıyor, benim kapımı da zorlamağa başlıyor, karşı koymak mı? Ne ile? Leyla ile Necla biz de yaşamak istiyoruz diye baskaldırıyorlar. Biz ne hakla bu cehenneme kapatılıyoruz?.. Cehennem bizim evin adı, çocuklarım artık benim çocuklarım değil, arasına derdimi anlatmağa uğraştığım zaman söyleyeceklerimi daha evvelden kabul etmemeve karar vermiş gibi başlarını yana bükerek bir dinlejšleri var ki. sözümü yarıda bırakıyor, ne kadar bağırısam, sesimi duyurmağa imkân yok, nasıl anlatmalı kızlarıma içimden ne kadar damlıyorsam o kadar yanarak seviyorum, annen melek gibi kadın, takat o da onların tarafına geçti. Kim var şimdi böyle olmayan diyor kızlarına, ne hazırladın, başka türlü nasıl koca bulacaklar, bu onların ekmeğİ diyor, başka hangi çaremiz var, evime bir akın başlıyor, evvela köseye bucağa kaçıyorum, fakat sonradan düşünüyorum ki, buna da hakkım yok, kızlarımı alacak adamları hiç almazsa gözümle görmeliyim, gündüzün fenerle sokakta adam arayan Divojen gibi, ben de danslı bu gece toplantılarında kızlarıma koca aramağa mecburum, fakat hangisine emniyet edebilirim yarabbi? Çocuklarımin etrafında şüpheli gölgeler dolaşıyor, bu sefer artık olacak diyorum, takat gölgeler kayboluyor, yerine yenileri beliriyor.

Yaprak Dökümü, Reşat Nuri Güntekin

İnsanoğlu yalnız hareket etmeyi sevmez. Yalnız kalmayı, yalnız yaşamayı, toplumdaki dışlanmayı, ayrı-gayrı kalmayı sevmez. Elbette herkesin kişiliğine uygun olarak sıvıldığı, toplumdaki ayrıldığı durumlar vardır ki o zaman da kendisine uygun küçük bir topluluk mutlaka bulur ve bu grubun normlarına uyuyar. İnsan paylaşmayı sevmek zorunadadır, karşılıklı alışverişlerle gelişir ve yalnızlığından kurtulur. Topluluk halinde yaşamak iste bu yüzden zordur. Yalnız yaşayamayan insan toplum olmak ve -en temel özelliğİ bencilliğİne aykırı olmasına rağmen- paylaşmak zorundadır. Paylaşmanın her zaman müspet şeyler olmadığını, istem dışı olarak paylaşmak zorunda bırakıldığımız birçok arzulanmayacak şey olduğunu söylemek elbette zor değil. Mesela mikroplar. Aynı evde yaşamak zorunda olan anne ve çocuk nezle mikrobunu, aynı yatağı paylaşan çiftler aids virüsünü, aynı kasabada yaşayan insanlar vebayı paylaşmak zorundadırlar.

Salgın sirayettir, insandan insana, toplumdaki topluma sızır, yayılır, kavurur, yapışır kalır.

Mini etek salgını varken uzun etek giyilmez. 80 sonrasında orta-üst sınıf Türk kadını saçını Ajda'ya göre belirler,- Ajda' nın Olivia-Newton John'u taklit ettiğİ televizyonda klip seyretme salgını henüz başlamadığından çok sonraları keşfedilebilir. Moda gibi kitleleri teklestirmeye yönelik salgınlar yüzbinlerce insanın ekmeğİ yediğİ endüstriler oluşturur ve kapitalizm bu sektörler üzerinden yükselmesini devam ettirebilir. Bilgisayar oyunları ilk çıktıklarında pahalı oyuncaklardı. Derken sokaklarda satılmaya başlayan Nintendo ve türevleri insanların kitleler halinde tetris hastalığına yakalanmasına neden oldu. Sokaktaki adam, okuldaki çocuk, işyerindeki memur kutucukları boşluk bırakmadan birbirine geçirmenin peşinden uzun bir süre sürüklendiler. Sonuçta bazıları çok para kazandı, bazıları gözü bozuldu, bazıları işlerinden oldu...ve salgın bitti.

Kapitalist sistem ayakta kalabilmek için yeni salgın furyaları yaratmak zorunda ve bu yüce görev için seçkin beyinler bşaraya gelip, düşünüyorlar, keşfediyorlar, yaratıyorlar... Herhir salgın

Kapitalist sistem
ayakta kalabilmek
için yeni salgın
furyaları yaratmak
zorunda ve bu yüce
görev için seçkin
beyinler bşaraya
gelip, düşünüyorlar,
keşfediyorlar,
yaratıyorlar...
Herbir salgın yeni
açılımlarla birlikte
yeni tüketim ve
talep alanları
yaratmalı ki bunlar
da üretimi ve arzı
arttırabilsinler.

yeni açılımlarla birlikte yeni tüketim ve talep alanları yaratmak ki bunlar da üretimi ve arzı arttırabilenler.

ten 80 sonrası kuşağın tipik bir hızlı tüketmeye ve sömürülmeye alışmış insanı olarak -her ne kadar durumun kimi zaman komik kimi zaman acıklı sosyal uzantılarını görebilsem de- bu tip salgınları fazlasıyla normal karşılıyorum. Annem ise hâlâ televizyon salgını ilk çıktığında, ailelerin televizyon alabilmek için ne tür zorluklara canı gönülden katlandıklarını, aile gezilerinin, arkadaş toplantılarının ve sohbetlerinin yerini nasıl televizyon karşısında tüketilen akşamlara bıraktığını ve en kötüsü de sosyal hayatın televizyonun siyah-beyaz ekranına sıkışıp kaldığını iç çeke çeke anlatır durur. Annemin "neden" diye hayretle soran bakışlarını gördükçe ben de televizyonun çağımızın vebası olduğunu düşünmüşümdür. Belki aynı şey günümüz için bilgisayarlara yönlendirilebilir. Altı yaşındaki çocuklardan tutun, yaşını başını almış insanlara kadar evlere, işyerlerine, okullara aynı anda sızmayı ve herkesi klavye ile küçük ekranı arasına bağlamayı başarmış bir salgındır bilgisayar. Sanattan tıba, uzay bilinden yıldız ve kişilik falına kadar her tür noktaya ulaşan belki de insanlık adına en korkunç belki de en mucizevi salgın. Artık bilgisayarda besteler yapılıyor, filmler çekiliyor, orjinal bir tabloyu görmek için Avrupa'nın meşhur müzelerine gitmeye de gerek kalmadı zira onlar da bilgisayarda! Hatta Türkiye'nin büyük gazetelerinin yüce halklarına bedava dağıttıkları ansiklopediler de tarihe "son ansiklopedi kakalaması" olarak geçecek zira artık ulaşılacak tüm bilgiler bilgisayarınızın hafızasında, sizin bir tuş ile ona ulaşmanızı bekliyor. Bir takım naifler "Bilgisayar galiba insanlığı öldürüyor" gibilerinden kıllanmaya devam ede dursunlar, salgın artık heryeri sarmış durumda.

Eski zamanlarda salgın denince akla gelen en kötü şey başta veba olmak üzere insan sağlığına zarar veren bulaşıcı hastalıklardı, itiraf etmeliyiz ki bir hastalığın kötülük derecesi ne kadar bulaşıcı olduğuyla da ilgilidir. Örneğin çaresi hâlâ tam olarak bulunamayan kanser bile asla AIDS' in ulaştığı kötü şöhrete ulaşamadı zira tüm ölümcüllüğüne rağmen bulaşın değildir. Oysa ne olduğu, nereden, ne zaman ve nasıl türediği sayısız filme, kitaba, araştırmaya ve tanrıların gazabından tutun CIA komplosuna kadar binlerce spekülasyona malzeme olmasına rağmen, hala kesinlik kazanamayan AIDS insanlık tarihinin en korkunç salgını olarak 20.yy' m son çeyreğine kara bir kabus gibi çöktü. Her salgın gibi o da peşinden araştırmaları, bilimsel gelişmeleri, ulusal ve uluslararası örgütlenmeleri, kuruluşları ve birçok sanat eserini getirdi ve tabii gözyaşını da. Tıpkı veba gibi, tıpkı verem gibi...

İnsanoğlu salgınlara alışmış almanın verdiği pişkinlikle soğukkanlılığını koruyor. Oysa sirayet sıradan günlük hayatları ezmeye devam ediyor. Dört bir tarafı her türden salgınlarla sarılmış insanoğlu elinde tetrisi, gözleri televizyondaki videokliplerde, kulağında hit tınılar, kafasında küçük kişisel sıkıntıları, ayağında 501 kesim kotu, üstünde desenli gömleği, son moda kesilmiş saçlarıyla maymun olmuş geleceği bekliyor. Salgınlar birbirini kovalarken o sadece zamana karşı üstünlük sağlamaya çalışıyor.

Ama kimse aşk salgınından kavrulmayı, tutku sirayetinde yokolmayı, ölüm yerine sonsuzluğu verecek bulaşıcı virüsü beklemiyor. Çünkü onlar sadece fantastik filmlerde, sürreel romanlarda hayat bulabiliyor. Bu dünyanın gerçek salgınları sadece maymun ediyor.

AIDS insanlık
tarihinin en
korkunç salgını
olarak 20.yy' ın son
çeyreğine kara bir
kabus gibi çöktü.
Her salgın gibi o da
peşinden
araştırmaları,
bilimsel gelişmeleri,
ulusal ve
uluslararası
örgütlenmeleri,
kuruluşları ve
birçok sanat eserini
getirdi ve tabii
gözyaşını da. Tıpkı
veba gibi, tıpkı
verem gibi...

Keder Labirentinde Yolculuk

Ada ya da arayış

İlk gittiğim ada sıcak denizlerin ortasıydı. Denizleri sıcak ve tuzlu, kendisi yeşil ve serindi. Daha yaz gelmemiştir. Adanın terkedilmiş köylerini, geçmiş acılarını ağaçların yeşilliği örtmüştü. Ağaçlar bütün sesleri örtmüştü. Görünüşte huzur, ağaçların arkasında ise büyük bir mutsuzluk vardı. Adanın halkı yıllar önce, kesintisiz bir süre boyunca birbirlerini öldürdükten sonra, aynı topraklarda ayrı ayrı yaşamaya başlamışlar, kırgınlıklarını ve artık umursamadıkları ortak belleklerini dikenli tellerle ayırmışlardı. Mutsuzluk kıyılardan denize taşıyordu.

İkinci gittiğim ada daha büyüktü. Zaman burada dünyanın geri kalanından deha yavaş akıyordu. Ada yüzyıllardır kendine özgü bir yavaşlıkla deviniyordu. Dağ tepelerindeki manastırlarda rüzgar şiddetle esiyordu. Güneş altında ısınan sokakları mezarlıklar kadar sessizdi. Beyaz renkli atlar çatallaşan dağ yollarından geçenleri gözlüyordu. Terkedilmiş madenler çökmekte olan akşamın sisinde yalnız ve karanlıktılar. Gökyüzü ve deniz hep sakin, hep kımıldısız. Yapraklar rüzgarda sallanırken hışırdamıyor, atılan adımlar ses çıkarmıyordu.

Adada bu dünyaya ait olmayan bir huzur vardı. Sonra anladım ki dağların arasında bir cennet vardı.

Geçmişin rüyası / rüyadaki geçmiş

*Tozlanıp bulutlanan geçmişin
sıkıntısından beni ne kurtaracak?*

I. Hayat oradan buradan akarak belli bir noktada toplandı. Bir kırılma noktası. O anda kendimin bir boyutundan diğerine geçtim. Geçmişimden koptum. Boşlukta asılı kaldım, zaman hiç geçmiyor sandım. Ruhum acısını hafifletmek için yolculuğa çıktı, bedenimi terketti, hafifledi. Ben boşlukta ayılı, üstelik bir de ruhtan yoksun, öylece kalakaldım. Kendimi seyretmeye başladım, bir film gibi aktım kendi gözlerimden, kendime bir daha ulaşamadım.

II. Birisinin rüyasına girmişim geçenlerde, bir masanın başında oturmuş bir defterin sayfalarını çeviriyormuşum, çevirdikçe küçülüyormuşum, sonunda bir çocuk olmuşum.

Çocukken ben kendimdim, sonra kendim olmaktan çıktım, bir başkası oldum. Kendimden kaçarken hiçliğe tutuldum. Boşlukta asılı kaldım, kendimi bir daha bulamadım.

Şimdilerde ruhum da terketti bedenimi, kütlem yeryüzünde geziniyor ağır ağır, ruhum yalnızca dağların arasındaki cennette bedenime geri dönüyor. Kayboldum, hayal oldum, yok oldum. Hep daha iyi olayım derken berbat oldum.

Labirent

Cennet bir labirentmiş meğer. Denizlerin ortasındaki bir adada, dağların arasındaymış. Ağaçlardan, otlardan, taşlardan oluşmuş bir vahaymış. Bulutsuz gökyüzünün altında ve mutlak sessizliğin tam ortasındaymış. Dağların silüetleriyle sonlanan ama sanki ufkun da ötesine taşan bir görüntüsü varmış. Labirentin bütün yolları aynı yere çıkmıştı.

Yollarında yürüdüm, sanki günlerce yürüdüm. Geceleri yıldızlar, gündüzleri bulutlar hızla aktı gökyüzünden, ama zaman hiç geçmedi. Benden başka kimseyi görmedim, önce şaşırdım. Sonra anladım ki herkes kendi cennetinde dolaşıyordu.

Drada oturdum, zamanın geçmeyisini dinledim, sanki denizin dibindeydim. Cennetin görüntüsü gözlerimden girdi, ruhuma aktı. Yaşanacak ama sonunda karacak bir hayatın uzunluğu beni yordu. Hiç kımıldamadım. G sırada adadaki cennetin tanrısı beni buldu. Bir kedi, hareketlerinin tanrısal uyumuyla otların arasından ağır ağır geçerek yanıma geldi, cennetteki huzurun kaynağını anladım. Bu dünyaya ait olmayan bir yaratıktı kedi, ne bugüne, ne düne, zamanın hiç bir dilimine ait değildi. Yaşanan ve henüz yaşanmayan herşeyi biliyordu. Ünümde durdu, kafasını kaldırıp bana baktı. Güneş ışıkları uzun tüylerinde parlıyordu. Yeşil gözlerinin derinliğine baktım, başkasının rüyasına gözlerimi açtım.

Çocukluk

Çocukluğuma geri dönmek isterdim. Yavaş yavaş çıktığım basamaklardan hızla geri inmek, o güzel bahçeli eve geri dönmek isterdim. İçinde kötülük ve hırs barındırmayan çocukluk tapınağımın kapılarını yine açabilmek isterdim.

İlk yaz akşamlarında babamın işten dönerken kiraz getirmesini beklemek isterdim. Garajın damına uzanıp hayal kurmak, turuncu boru çiçeklerini yine elleylebilmek, sabah serinliğinde denizin üstündeki pusu seyretmek, uzaktan yankılanan tren düdüklarını dinlemek isterdim. Sadece çocuk olmak, çocuk olmuşken mutlu olmak isterdim.

İkbahar, Peter Sahula

Yollarında yürüdüm, sanki günlerce yürüdüm. Geceleri yıldızlar,
gündüzleri bulutlar hızla aktı gökyüzünden, ama zaman hiç
geçmedi. Benden başka kimseyi görmedim, önce yaşadım. Sonra
anladım ki herkes kendi cennetinde dolaşıyordu.

Son Taun

Kızıl Ölüm uzun süredir kırıp geçiriyordu kenti. Hiçbir salgın böylesine öldürücü, böylEsine karkunc olmamıştı. Totemi, kandi,- mührüvsB. kanın kızılı ve ürküşü.

Kızıl Ölümün Maskesi, EA. Poe

İçine düşmüş olduğu korkunç duruma hazırlıksız olduğu için ne yapacağını bilmez bir şekilde içki içiyor, ağlıyor, o uğursuz tatilin ayrıntılarını defalarca yeniden yeniden yaşıyordu. Onü kaderine götürecek olan otobüse bindiği anı, otobüsün en arkasında muavinin ter kokan uykusunu paylaşacağı beşlinin köşesine yerleşirken otobüsün en kötü yerinin kendisine ayrılmış olduğunun farkına varıp da bunu algılamaz ve kafaya takmamış gibi bir görüntü vermeye çalışmasını, oniki saatlik yolculuk boyunca kimsenin dikkatim çekmeden varlığını oradan, o koltuktan silmeye çalışma çabalarını, yakından tanıdığı bazı arkadaşlarının varmaya sabırları olmayan öpüşmelerinden kaçmak için burnunu soğuk ve karanlık pencereye dayayışım, sabaha karşı güneşin ne kadar hayret verici bir büyü olduğunu ilk kez farkedişini, dünyayı ılık bir mucize ile canlandırışım seyretmekten nasıl büyük bir haz duyduğunu, otobüsten indiklerinde yüzüne çarpan tuzlu deniz kokusundan nasıl sarhoş olduğunu, "işte tam burada beni yeni VE gerçek bir hayat bekliyor" düşüncesine nasıl kendim kaptırdığını hatırlıyor, sınırları iyice bozuluyordu. Ne yanılısana, ne büyük bir yanlış anlama! Hepsi şeytanın hazırladığı basit fakat etkili bir rüya değil miydi?

O tatile nasıl çıktığının çok büyük bir önemi var artık. Döndüğünden beri aklının içine yuva yapmış olan o uğursuz ve akışkan sorunun bir çözümü olmadığını bile bile geçmişinde bir iz, bir ipucu, herhangi bir şey arıyor. Perdelerini uzunca bir süreden beri açmadığı bu evin içinde kaç kez düşündü baştan sona herşeyi... Her felaketin bir ceza, her cezanın bir günahın neticesi olduğunu söyleyen ilahi formül beyninin atalarından miras kalan en ilkel yapılarına altın harflerle yazılmış olduğu için şimdi kıvranıyor. Küçük bir odaya kapatmış olduğu fazla uzun olmayan hayatını her tarafa saçmış durumda. Bu ölü ağaçlar ormanında, asla varolmadığını çok iyi bildiği bir çıkış yolu arıyor.

Her şeyin bir nedeni olmalıydı. D kabusa dönüşen tatile çıkmaya onu ikna eden lanet arkadaşı şeytanın ta kendisi değil miydi? Okulun son günleriydi. Sınavlar bitmiş, hocalarla aralarındaki a garip duvar kalkmış, cüppe giymelerine bir ay kalmıştı. Herkeste mutlu bir telaş ve buruk bir mutluluk vardı. Sakin geçen bir okul hayatının son günlerinde de yapması gereken, o şeytana takılıp tatile gitmek yerine ailesinin yanına dönmek olmalıydı fakat işte adı üzerinde şeytan yoluna çıkmış ve onu baştan çıkartmıştı bir kere. Her gece birilerinin evinde yapılan tatil planlarından birinde durduk yere onun üzerine gelmişti. Mutlaka onun da gelmesi gerekiyordu, ünsüz tatile çıkmayacaklardı. Bu ısrarın ardındaki alay o kadar açıktı ki o gece oldukça canı yanmıştı. Farkındaydı, asla vazgeçilmez değildi, hatta oldukça silikti,- bir süre sonra okul yıllığından başka hiç bir yerde, hiç bir arkadaşının zihninde her hangi bir iz bırakmadan unutulacaktı. Uzak bir şehirde yaşayan ailesinin yanına dönecek ve babasının kendisine babasından ona da kendi babasından kalma bir hayatı sürdürürken geride bıraktığı kütüphanenin loş koridorlarını özleyecekti. Belki de bazı geceler, bu koridorları görecekt, varlığını yalnızca düşlerde var olabilen herşeyi anlatan eski kitap ciltlerinde başkalarının yaşamlarının haritalarını inceleyecekti. Sabahları düşlerini anlatabileceği yegane kişi olan babaannesinin

Her felaketin bir ceza,
her cezanın bir günahın
neticesi olduğunu
söyleyen ilahi formül
beyninin atalarından
miras kalan en ilkel
yapılarına altın harflerle
yazılmış olduğu için
şimdi kıvranıyor. Küçük
bir odaya kapatmış
olduğu fazla uzun
olmayan hayatını her
tarafa saçmış durumda
Bu ölü ağaçlar
ormanında asla
varolmadığını çok iyi
bildiği bir çıkış yolu
arıyor.

eşref saatini kollayacaktı.

Oysa şimdi henüz başlamaya fırsat bulamadan yitirdiği bir hayatın, bir olasılıklar dünyasının hayali ayrıntılarını kuruyor, o gece gösterdiği zayıflığın böylesine korkunç bir sonuca varmış olmasına delirircesine şaşırıyordu. Tatile çıkmak fikri aslında hiç bu kadar çekici gelmemişti. Yıllardır okul arkadaşlarının tatil dönüşü maceralarını umursamaz bir hava ile dinler, köskös evine dönerdi. Drada onu uslu uslu bekleyen ders notlarına, kitaplarına, hiç bir zaman kimsenin ütülemeyeceğini bile bile bekleyen çamaşırlarına, uyduruk teybine, kırık dökük kasetlerine şöyle bir omuz silker, rutubetli yatağına girer, diğerlerinin su içer gibi yaşadığı tatillerin hayallerini kurarak uzun bir çöküntü uykusuna dalar. Her bahar böyle olurdu. Dünden doğanın hareketlenmesi her yıl onu diğerlerinin aksine huzursuz ve aksi yapıyordu. Ve bu yıl şeytanın bacağını kıracaktı. Fakat şeytan ona asla unutamayacağı bir oyun oynadı.

Açıktır ki o dört günlük tatil büyük bir rahatlama ve gevşemeydi. Her zamanki yalnızlığı dışında kayda değer olumsuz bir şey yoktu. Herkes sakin ve iyiydi. Denizin, güneşin ve yemeklerin tadını çıkarmış, suda taş sektirmiş, denizminareleri toplamış, teni güneşten kararmış, hatta bir de birbirinin içine geçmiş oniki aşk hikayesinden oluşmuş önemsiz bir roman okumuştur. Son gecelerine kadar...

G meşhur son gece! Kendi küçük hayat tarihinin miladı. Sonu hazırlayan bütün o ilklerin gecesi. Avucunun içindeki hayat çizgisinde boşu boşuna arayacağı lanetli bir dönüm noktası ilk defa sarhoş olmuştu, ilk defa müziğin etkisiyle kendinden geçmişti, ilk defa bir kadın onunla ilgilenmişti, ilk defa bir kadınla (o kadınla, o şeytanın uşağıyla) birlikte olmuştu, ilk defa aşık olmuştu... Birden fazla 'ilk'in toplamı son ediyordu galiba.

Adını bile bilmiyordu. Sıcak ve tuz kokan bir rüya kalmıştı hafızasında. Kendim ne kadar zorlarsa zorlasın kadının yüzünü biraraya getiremiyordu. Bazen gölgelerin içinde bir tutam saç, bazen gecenin neresinde sakladığı bilinmeyen bir kaç ışık zerreciğinde terleyen damarlı bir boyun, bazen mayo izleriyle parça parça bir beden canlanıyordu gözlerinin önünde fakat tamamını bir türlü hatırlayamıyordu. Tüm dış organlarını yalayıp yutan bir ağız ordusu gibiydi kadın. Dilinin değdiği her yer kutsanıyor, bedeni şehvi zevkler dünyasına ilk kez merhaba diyordu. Öylesine sarhoş olmuş, öylesine baştan çıkmıştı ki. Öyleyse bu aşktı. Sanki ruhu kendini terketmiş ve bedeni dile dökülmesi imkansız bir yaratıkla sevişerek günah denizinin dibini boylamıştı. Ve o sonsuz derinlikte kabuslardan yapılmış bir tan başına oturacak şeytanın karşısına çıkıp, pazarlık yapmasını bekliyor, bekliyor, bekliyordu.

Sanki bütün gece konuşmuşlardı, fakat tek kelimesini hatırlamıyordu. Hatta adını bile. Belki adlarını birbirlerine söylemeyi unutmışlardı. Fakat unutmadığı tek şey, şeytanın flütünden dökülen zehirli notalar olduğunu çok sonra anlayacağı fakat o anda ona müziklerin en güzeli gibi gelen sesiyle şunları söylediği: "Sevgilim, bir daha birbirimizi göremeyeceğiz, beni unutmadan için sana bir armağan veriyorum, bunu evine döndüğünde, yalnız kaldığında aç. Beni düşün.

Otobüsle dönerken içi içine sığmıyordu. Müthiş bir maceranın içindeydi. Ne arkadaşlarını, ne muavin ile paylaşmak zorunda kaldığı arka beşliyi, ne de geleceği umursamıyordu artık. Aşktı ve aşk onun için tüm karanlık günahlara bedeldi. Bir an önce eve dönüp armağanına, gizemli

Avucunun içindeki hayat
çizgisinde boşu boşuna
arayacağı lanetli bir
dönüm noktası. İlk defa
sarhoş olmuştu, ilk defa
müziğin etkisiyle
kendinden geçmişti, ilk
defa bir kadın onunla
ilgilenmişti, ilk defa bir
kadınla (o kadınla, o
şeytanın uşağıyla)
birlikte olmuştu, ilk defa
aşık olmuştu... Birden
fazla 'ilk'in toplamı son
ediyordu galiba.

sevgilisinden ana kalan kutsal emanete kavuşmak istiyordu. Eli, cebinin içinde, kutuyu sıkarak uyudu.

Eve vardığında ilk iş bir duş aldı, daha sonra perdeleri kapatıp bir mum yaktı, kutuyu karşısına koydu. Uzun uzun seyretti. Bu kadar değerli bir armağan karşısında tamamen çıplak olmak istemişti. Hem zaten bedenini çok seviyordu. Ve en nihayet açmaya karar verdi.

Yapması gereken en mantıklı iş bir an önce bir laboratuvara gidip test yaptırtmasıydı. Fakat o AIDS olduğunu öğrenmesinin getirdiği şok ile birlikte mantıklı düşünme melekesini tamamen kaybetmişti. Ünce kutunun içinden çıkan küçük karta kesik uçlu bir kalemle yazılmış olan yazıyı alelade bir mısra zannederek hafif hayalkırıklığı yaşadı. Daha sonra cümleyi henüz okumadan önce geçen çok kısa bir iki saniye içinde bunun büyüğü bir cümle olduğunu, sevgilisinin ruhundan bir parça taşıdığını düşündü. Tam bu içinde ümitle büyüyen sevinçli hissediyordu ki cümlelerin anlamı zihninin kapısından geçerek onun gerçeği oldu: "AIDS Ailesine Hoşgeldin!"

Çöktü. O anı açık seçik hatırlamıyordu. Oysa geceler boyunca kutuyu açıp o şeytani armağanı bulduğunu düşünüyordu. Sonrasında aklından geçenleri... "Demek ki tüm o ilkler birer kocaman yalandan ibaretmiş, demek bir aşk gecesi değil sadece bir kurban töreniymiş, demek ki hiç ama hiç bir önemim yokmuş, demek ki yıllardır hiç bir kadının ilgisini çekmemiş olan ben, yine herşeyi yanlış anlamışım". Haklıydı. Şeytanın gözdesi için o basit bir kurbandı. Hatta o uzun haziran gecesinin bir giriş yemeği idi. Ondaki sonraki daha önemli kurbanlarla karşılaşmadan önce yapılan küçük bir egzersiz.

Uğursuz armağandan birkaç gün sonra hastalıklı bedeni artık uykusuzluğa direnemediği bir anda derin bir karanlığa gömüldü. Uzun ve rüyasız uykunun ardından uyandığında geceydi. Perdeleri açtı. Pencereden dışarıya doğru sırtüstü uzandı. Ayaklarını kalorifer demirine takmış, bu şekilde yıldızları seyretmeye başlamıştı. Henüz aklında hiç bir şey yoktu. Uzun bir sarhoşluktan uyanmış olduğunu hatırlıyor, gecenin güzelliği içinde yok olma isteği ile aslında tam olarak uyanmamış olduğunun farkında olmayarak çıtırçıplak gecenin dişleri arasında çekici bir av olarak uzanıyordu. Gecenin serinliği bedenini ısırmaya başladığında aniden kendine geldi. Her şeyi bir anda hatırlamanın verdiği korkuyla paniğe kapıldı. Üstelik ayakları feci bir şekilde acımaya başlamıştı. Baş dönüyor, bu durumdan kurtulmanın bir yolunu arıyordu. Can havliyle yaptığı bir seri hareket neticesinde odanın içerisine yuvarlanıp kolunu masanın sivri kaşesine çarptı. Üstüste gelen bu fiziksel acılar biraz toparlanmasına neden oldu. Yıkandı, üzerine bir şeyler giydi ve dışarı çıktı Sanki ruhu içerde kalacakmış gibi kapıyı sertçe kapatıp şehrin daha önce hiç gitmediği yerlerine doğru yola koyuldu. Artık kendini özgür hissediyordu. Ne de olsa yaşayan bir ölüydü. Üstelik insanlar onun lanetlenmiş olduğunun farkında bile değildi.

Bir kaç gün sonra iyice toparlandı. Akli başına geldiğinde yine de laboratuvara gitme düşüncesi ona çekici gelmemişti. Gazetelerin ön sayfasında gözleri bantlanmış adı şifrelenmiş bir şekilde meşhur olduğunu görüyordu. Ve bu görüntü onu tüm hastanelerden ve laboratuvarlardan uzak tutmaya yetiyordu. Hastalık hakkında oldukça bilgisi vardı. Kendine bulaşması da o aralar çevrede sıkça dedikodusu yapılan bir olaylar silsilesinin sıradan bir halkasıydı. Kendisi ilk

Daha sonra cümleyi
henüz okumadan önce
geçen çok kısa bir iki
saniye içinde bunun
büyüğü bir cümle
olduğunu, sevgilisinin
ruhundan bir parça
taşıdığını düşündü. Tam
bu içinde ümitle büyüyen
sevinçli hissediyordu ki
cümlelerin anlamı zihninin
kapısından geçerek onun
gerçeği oldu: "AIDS
Ailesine Hoşgeldin!"

kurban değildi. Son da olmayacaktı. Kendisine bulaştıran kadın da belki bir kurbandı. Ve hayattan intikamını almak için bu yolu seçmişti. İntikam?

İntikam fikri aklına düştüğünden beri içindeki kötü ve ilahi bir yerlerin harekete geçtiğini hissediyordu. Bir şeyler olacaktı gibi geliyordu ona. Yine sık sık odasına kapanıp fanteziler kuruyordu. Çeşitli insanlarla birlikte olup gecenin sonunda onlara armağanlarını vermek düşüncesi onu müstehcen bir şekilde kendinden geçiriyordu. Fakat işin pratik bir kaç zorluğu vardı Kurbanı bulmak, yani avlanmak kendisi için müthiş zor bir meseleydi. Daha önce hiç çapkınlık yapmadığı için böyle bir şeyin nasıl yapılacağını, bir kadının nasıl tavlacağını bilmiyordu. Başarılı olmayacağından emindi. İkinci aşaması daha da zordu. Kimliğini saklamak. İlk avında yakayı ele verirse rezil olurdu. Hastalığın kötü şöhretiyle, bilinçli kötülük yapma biraraya gelince işin ucunda linç edilmek bile vardı. Fakat bu hastalığı bir şekilde yaymalıydı.

Kendini seçilmiş bir peygamber gibi görüyordu. Aslında hep böyle bir görevi devralacağı gün için yaşamıştı. Dikkat çekmeden, kendi halinde yaşayıp karanlıklar prensesinin onu dudaklarından öperek vereceği görevi beklemişti gizliden gizliye. Ve işte gün bu gündü. Görev onu bekliyordu. Yoldan çıkmış insanlığa yollanan son taundu bu. Kimse kurtulamayacaktı. Hizmet ettiği Tanrı ya da Şeytan olsun farketmiyordu. Belki de onlar büyük ilahi gerçekliğin farklı yüzleriydi. Yukarıda neler olduğunu bilmiyordu ama bildiği bir şey vardı o da son taunu yaymakla görevlendirilmiş olan ruhunun kurtuluşu diğerlerinin ruhunu almaktan geçiyordu.

Bir düzine şırınga alıp eve döndüğünde titreyen elleri artık bir eroinmanın elleriydi. Kafasında muhteşem bir plan vardı. Hemen bavulunu hazırlayıp yola çıktı. Ne kadar arkadaşı varsa bulup borç aldı. Kendisini uzun bir süre idare edecek kadar parası vardı artık. Güneyin o büyük eğlence başkentine giden otobüsün karanlık penceresine bakarken birbirinden korkunç planlar hazırlıyordu. Arada sırada yolculara göz atıp hangilerinin öncelikli kurban olacağını kestirmeye çalışıyordu.

İnsanları çeşitli özelliklerine göre sınıflandırıyor, sonra yapüğü tasniften hoşnut kalmıyor, kendisi bu sınıflardan herhangi birine girmedeği için bir şeyleri yanlış yaptığına hükmediyordu. Onları sınıflandırıp kurbanlarını belli sınıflardan seçmek onları yargılamaktı. Gysa onun görevi yargılamak değil kaderin tecellisine aracı olmaktı. D azrailin cisimleşmiş haliydi. Tanrı ya da şeytan gibi davranmamalıydı. Tamamiyle eşitlikçi olmalıydı. Otobüs terminale girerken kararını vermişti.

Hemen bir barda iş buldu. Geceleri insanların bulutlara yakın oldukları bu mekanda dikkat çekmeden görevini sürdüreceğini düşünüyordu.

Planını uygulamaya başladığı ilk gece heyecandan yerinde duramıyordu. Henüz işin başında olduğu için az bir miktarla işe başlamıştı. Kanın kırmızılığını gizleyecek renkteki tüm içkilere ve meyvalara ruhundan bir parça üflemişti. Planı çok basitti. Müşterilerin yiyeceklerine ve içkilere kendi kanını zerkedecek ve gülümseyerek onlara sunacaktı. O günkü tahminine göre gelenlerin çoğu 'aile'dendi artık. Ve görevini yerine getirmiş oluyordu.

Günler planının mükemmel işleyişinin sessiz tanıklarıydı. Her gün ayrı bir meze ve ayrı bir içki ile dölleniyordu bedenler. Yalnız patronu kolundaki iğne izlerini fark ettiğinde bazı şeyler ima edip

Planını uygulamaya
başladığı ilk gece
heyecandan yerinde
duramıyordu. Henüz işin
başında olduğu için az
bir miktarla işe
başlamıştı. Kanın
kırmızılığını gizleyecek
renkteki tüm içkilere ve
meyvalara ruhundan bir
parça üflemişti.

dükkanının 'temiz' bir yer olduğunu ve öyle kalmasını istediğini söyledi. Uzun kollu gömlek giymesi için de uyarmaktan geri durmadı. Neredeyse karın tokluğuna çalıştığı için, bu insan kılığına girmiş cehennem zebanisi patronunun onu işten atmadığını biliyor, böyle bir tedbirsizliği nasıl yaptığına hayret ediyordu.

Her gün bir küçük deviriyordu. Evet her gün bir küçük rakı şişesi kadar kan çekerken damarlarından, kendi kendine bu espriyi yapıyordu. Zaman zaman da kendini bir vampir gibi hissediyordu. Fakat o bir vampirin tam tersiydi. Kendi kanım veriyordu onlara. Kendi ruhunu. Onlardan hiç bir şey istemiyordu. Planının tüm ayrıntılarını kırmızı mürekkeple yazdığı günlüğünün her sayfasını kanına bandığı parmak iziyle mühürlüyordu. Ve görevini yerine getirmiş uluyordu.

Günlüğünün kapağına şu satırları düşmüştü, kesik uçlu bir kalemle:

Kızıl Ölüm'ün varlığı böylelikle açığa çıkmış oldu. Geceleyin bir hırsız gibi gelmişti. Ve konuklar neşelerinin kana batmış şöleninde teker teker yıkıldılar, yıkıldıkları yerde öldüler. Ve senlikcilerin sonuncusu tükenirken, fildişi saatin yasamı da tükendi. Ve sehpalardaki alevler söndü. VeKaranlık ve Çürüme ve Kızıl Ölüm hepsini korkunç boyunduruğuna aldı.

Kızıl ölümün maskesini artık o giyiyordu geceleri. Çılgın sefahat düşünlerinden, masum annelere, hayata kırılgan babalardan, orospulara, herbiri ilahi ışığın birer armağanı olan bebeklerden, ruhu bozuk katillere, herkes, herkes tadıyordu kızıl ölümün acıklı şarabını. Dnun elinden. Ve o görevini yerine getirmiş oluyordu.

Bir süre sonra kendini iyi hissetmemeye başladı. Halsizleşmiş, yüzündeki renk beyaza dönmüş, avurtları çökmüş, ve iyice zayıflamıştı. Hastalığın bu kadar çabuk kendini göstereceğini tahmin etmemişti. Hep kafasında bir beş yıl süre vardı. Oysa şimdi bu ayın sonunu göreceğinden şüpheliydi.

O gece bayıldığında cehennem kaçkını patronu dişlerinin arasından söve söve onu hastaneye götürdü. Eğer müşteri olmadığı bir anda düşseydi gerçekten de sahilde bir yere fırlatacaktı bu başbelasını oysa herkesin gözü önünde eli kolu bağlıydı. Fakat kendisi temizdi. Yıllardır uyuşturucu işlerinden uzak duruyordu, ama yine de belli mi olurdu.

Bundan sonra olanlar oldukça basit:

1. Kahramanımız hastanede, kansızlıktan nayata gözlerini yumdu. Kanında herhangi bir virüs bulunmadı. Alnına düşen sarı saçlarını genç hemşire büyük bir şevkatle geriye yatırdı ve onun için üzüldü ve bunu kimse bilmedi.
2. Çocuk temiz çıktığı için patronun korktuğu başına gelmedi. Büyük bir iç rahatlığıyla cenazeyi memleketine gönderdi ve kısa bir süre sonra bu zavallı çocuğun adını bile unuttu.
3. Mezuniyet patirtısı yüzünden kahramanımızın ortadan kaybolduğunun çok geç farkına vardım. İzini bulduğumda cenazesi yola çıkmak üzereydi. Kaldığı odayı toplarken bulduğum günlüğü bir kaç gün sonra yaktım.
4. Suç ortağım dışında kimsenin bilmediği bu şeytani şaka dünyada -kendi deyimi ile- ilk anti-vampirin doğumuna ve ölümüne neden oldu.

Her gün bir küçük
deviriyordu. Evet her gün
bir küçük rakı şişesi
kadar kan çekerken
damarlarından, kendi
kendine bu espriyi
yapıyordu. Zaman zaman
da kendini bir vampir
gibi hissediyordu. Fakat
o bir vampirin tam
tersiydi.

MITSUBISHI
HEAVY INDUSTRIES LTD.
BASKI MAKİNALARI
TÜRKİYE'DE

MİTRA A.Ş.

Matbaacılıkta İleri Teknolojiler

100.YILMASSITNO.121

Bağcılar-İSTANBUL

Tel : 0.212. 6290206

Fax.: 0.212. 629 02 07